

Németh Endre

MÁLNAMENYASSZONY

„Mindenki másképp látja a dolgot. Én tudom, a kis Tibor halála gyilkosság. A Marika szerint véletlenek áldozatai lettünk. Az anyósjelöltem úgy gondolja: az Isten ítélkezett. Az anyám azzal vigasztal, hogy mindez egy szerencsés szerencsétlenség. Az

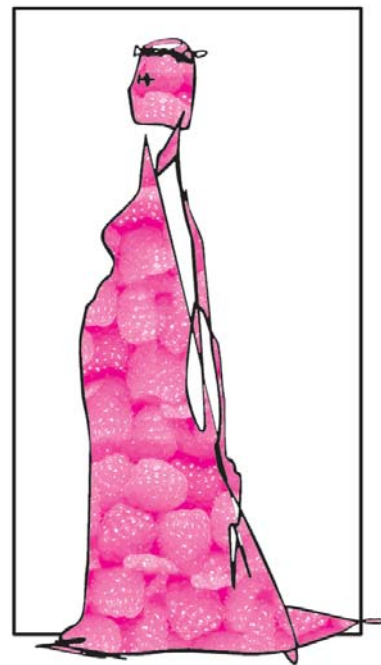
apám rám néz, mint ahogy a múltbára szokott, legyint egyet és azt mondogatja: sajnós, sajnós. Az apósjelöltem, amikor legközelebb a kórházban találkoztunk, nekem támadt: – Maga miatt van az egész. Maga miatt került a falu szájára a szégyenünk...”

(idézet a könyvből)

A könyv szerzője Németh Endre közel harminc éve újságíró. A magyar vidék alapos ismerője, ezt igazolja a Málnamenyasszony című regény is.

Németh Endre

MÁLNAMENYASSZONY

Gamma-Comp
Győr Városi Könyvtár

Németh Endre

MÁLNAMENYASSZONY

Gamma-Comp
Győr Városi Könyvtár

Ajánlás

Köszönetet mondok a segítségért családomnak:
feleségemnek Zsuzsának, gyermekeimnek:
Kamillának és Andrásnak akiknek buzdítása
nélkül ez a könyv nem jött volna létre.

1

– Szürke lovak. Szürke tomporral. A hasuk alatt valamiféle világos pettyek vannak. Ugye, doktor úr, maga sem tudja: miért éppen szürkék a lovak? Talán mert az ember élete is fekete meg fehér, egybemosva szürkesség... Vágtatnak a lovak az akadályok felé, patáik csattogása maga a földindulás, fákat kerülnek, árkokat ugranak, majd az utolsó, a biztos buktató előtt eltűnnek a semmibe. Sosem ütik meg magukat. Nem szegik nyakukat, hanem bölcsen elillannak a fellegekbe.

– Aha. Értem. Folytassa csak! – mondja szórakozottan dr. Nagy, miközben végigméri az előtte ülő fiút. Értelmes arc, kisportolt alkat. Mint amilyen ő volt évekkel ezelőtt. Tudja, hogy nem szerencsés dolog, de a betegek között mindig akadnak, akikkel kezdettől fogva szimpatizál. A fiú, legalábbis pillanatnyilag úgy véli, ebbe a körbe tartozik.

– Most, mielőtt kikapcsolt volna az agyam, éppen egy bírói emelvényen ültem – emlékezik Bálint. – Hozzáteszem: még sohasem voltam tárgyaláson, csupán filmekben láttam, miként is néznek ki az ilyen termek. De az egészben az az igazán furcsa, hogy én székeltem a főhelyen. Vagyis én voltam a bíró. Hiába akartam mást odaképzelní, nem ment. Ahogy ott gubbasztottam, egyszer csak nyílt az ajtó és megjelent az apósjelöltem. Nem a teremőr kísérte be, hanem szólítás nélkül, kissé részegen, betántorgott. Leült a vádlottak padjára. Egyszerre megvilágosodott előttem minden. Kérdeztem tőle: „Tudja, hogy miért idéztük?” Csak így, simán. Nem köszöntem neki. Nem érdeklődtem a családi állapota, apja, anyja és saját neve,

születési éve után. Azonnal a lényegre tértem. „Tudja, hogy az emberölést, még a kapzsiságból elkövetett emberölést is szigorúan büntetjük? Tisztában van a tettének a súlyosságával? Annyit segíték, hogy a bűntudat enyhítő körülményként szolgál, de mondja meg a feleségének: az imádság most nem könnyít a helyzeten.” Ekkor az apósjelöltem felállt és torkaszakadtából nevetni kezdett. Hahotázni. Csitítottam. Ütöttem az asztalt ököllel, kalapáccsal. Rám se hederített. Már éppen azon voltam, hogy apósjelöltség ide, apósjelöltség oda, behegesztem a pofáját négyes pálcával. De közben a fejemben kiverte valami a biztosítékot. Éreztem, hogy rosszul vagyok. Azt sem tudom, hogyan kerültem ide, a rendelőbe.

– Úgy hozták ide egy targoncán a munkatársai – jegyzi meg dr. Nagy, miközben szórakozottan igazgatja asztalán a papírokat. Eleinte arra gondolt, hogy szimulál a fiú. De az ájulás... Hát beszélje ki egy kicsit magát. A pszichológusok szerint ez a módszer csaknem annyira hasznos, mint a tablettázás.

– Mondtam is Marikának – meséli tovább Bálint –, a Marika, tetszik tudni, a menyasszonyom, pontosabban a leendő feleségem, hogy az apósomnak, annak a rohadt törtetőnek felelni kell a bűneiért, a gyilkosságért.

– Miféle gyilkosságot emleget maga itt? – figyel fel a fiú szavaira az orvos. Bálint már éppen válaszolna, amikor belép az asszisztensnő.

– A főorvos úr hívja az adjunktus urat – fuvolázza.

– Mindig a legrosszabbkor – morogja dr. Nagy. A mosdóhoz lép, a tükörben megigazítja a haját. – Várjon meg! – adja ki betegének az utasítást. – Majd sietek.

Bálint mereven ül a széken. Nem nagyon figyel a körülötte játszódó kis epizódra. Sokszor mintha nem is ebben a világban élne. Az üvegszekrényben különféle gyógyszerek sorakoznak. A latin betűkből megpróbál értelmes szavakat kirakni. A nővérével egy időben ez volt a kedvenc játékuk.

Tardyl – töpreng el – ha az ipszilont i-nek vesszük, akkor a tardyl az egyenlő tardillal, vagyis “írt dallal”. Félelme van? Az Önnek írt dal, a tardyl-lal irdalt, hülyeség. Talán majd a...

Dr. Nagy tényleg gyorsan visszaér. Magában dühöng, mert a főorvos ráparancsolt, hogy maradjon bent és fogadjon három újfelveleletet. Teljesen hiábavaló munka. Egy elbeszélgetésen, teszten és felületes vizsgálaton ugyan meg nem lehet tudni, hogy kiből lesz jó munkaerő. Csakhogy a főorvos aligha fogadná el az érveit. Marad hát a felesleges munka és az ennek tudatában eltöltött idő.

– Na, kérem, mi újság van azzal a gyilkossággal? – kérdezi Bálinttól.

– Gyilkosság? – riad fel Bálint. – Igen. A doktor úr is tudja, hogy vannak olyan bűnök, amelyeket nem követ büntetés, és vannak gyilkosok, akik megússzák a felelősségre vonást. A kis Tibor halála is ilyen gyilkosságféle. Bűn, amit nem követ bűnhődés.

Az orvos ismét végigméri a fiút. Nem tűnik elmebetegnek. Kedélyesre veszi hát a stílust.

– Maga értelmes fiatalembernek látszik. Bizonyára tudja, mit jelent az a szó, hogy gyilkosság – magyarázza.

– Igen, tudom. De minden látszattal ellentétben, az apósjelöltem a főbűnös – emeli fel a hangját Bálint. – A Marika szerint...

– Ki az a Marika? – érdeklődik a doki.

– De hisz az előbb mondtam. A menyasszonyom. Miatta szeretnék meggyógyulni. Ilyen dilisen mégsem vehetem el feleségül. Képzeld, mi lenne, ha éppen a nászéjszakán jönne rám a fogaskeréktörés. Ülnék az ágy szélén, mellettem a kíváncsú feleségem, én meg szürke lovakról, bírósági tárgyalásról fantáziálnék. No, de visszatérve a gyilkosságra: a Marika véletlennek tartja a dolgot. Az anyósjelöltem Isten művének. Az apám: sajnálatosnak. Az anyám: szerencsés szerencsétlenségnek. Az apósjelöltem viszont rám akarja kenni az egészet. Talán csak egyedül én vagyok szentül meggyőződve arról, hogy gyilkosság történt. GYILKOSSÁG! Gyilkosság, amelyben bűnrészesként egy egész falunyi ember benne van.

– Semmit sem értek abból, amit összehordott – jelenti ki dr. Nagy, akit a főorvos szerint mindig is vonzottak a periférikus esetek.

– Nem is kell, hogy értse – önértzeteskedik Bálint, aki ugyancsak bővelkedik eme tulajdonságban. – Ha megkérhetem a doktor urat, abban segítsen, hogy a látomások, a szürke lovak, a rosszulletek kikopjanak belőlem. Ez nagyon fontos lenne, mert akárhányszor rápillantok a Marikára, mindig a kis Tibor szomorú vége jut az eszembe. A Tibike, amint belemosódik a málnaátvevő hely keményre döngölt agyagjába. Egy kupac alakatlan véres föld. De nekünk ő volt a mindenünk.

Az asszisztensnő beszél az ajtón:

– Adjunktus úr, a három újfelvevő odakint várakozik. Fogadja még ma őket, vagy jöjjenek holnap?

Dr. Nagy bosszúsán legyint:

– Vegye fel az adataikat a kezelőben! Rögtön megyek.

– Bálinthoz fordul. – Maga ugye táppénzen van?

A fiú bólint.

– Miképpen lehetséges, hogy mégis az üzemből hozták ide? Ráadásul munkaruhában.

– Amikor először rosszul lettem, elmentem a körzeti orvoshoz, ki is írt betegnek. Azt mondta: pihenjek. Gyógyszer nuku. Nem volt kedvem otthon ülni és a semmit foltoztatni – válaszolja Bálint, de azt már csak magában vallja meg, hogy miért:

Ülnék egy szobában, bámulnám az idegesen munkába induló anyámat, aki délelőtt kétszer is elkéredzkedne a munkahelyéről, hogy megnézzé, nincs-e valami komolyabb bajom. Faggatna: mit hozzon, citromot, narancsot? Mintha azok elállítanák a fájdalmamat, megszüntetnék a keserűségemet. Vagy látnám az apám szemrehányó tekintetét, aki hallgatna ugyan, de a szemvillanásaival tudatná velem, hogy szégyelli, amiért ilyen gyenge gyerek vagyok. Előbb-utóbb kifakadna és rázendítene: „Mi lett volna veled a háborúban, ahol annyi volt a hulla, hogy a túlélők, a már kihültek hasáról ették a túrós téstát?...”

Nagy doktor közben megnézi a táppénzes papírt, azon tényleg semmilyen gyógyszer nincs felírva. Egy kicsit bosszantja a kollégája hozzáállása.

– Nos, miért ment a műhelybe? – kérdezi meg immár türelmetlenebb hangon.

– A lényeg az, hogy nem akarom otthon a legyeket lesni – jelenti ki Bálint kis szünet után. – Két napig még kibírtam valahogy, de utána bejöttem dolgozni. Megmondtam a főnöknek, azt sem bánom, ha táppénzzel fizetnek, de így legalább lekötöm magamat egy kicsit.

– A betegséggel nem lehet játszani, kérem! – zörren fel dr. Nagy. – A magát ellátó kolléga helyesen ítélte

meg, hogy önnek pihenésre, kikapcsolódásra van szüksége. Várja meg, amíg végzek az újfelvevételesekkel, utána megbeszéljük az ön dolgát és írok fel valamilyen gyógyszert.

– Nem szeretném fenntartani a doktor urat – védekezik a fiú. – Azt hiszem, nagyjából elmondtam, ami fontos tudnivaló van velem kapcsolatban. Igazán elengedhetne.

– Majd azt én döntöm el, hogy mi legyen – nyilatkoztatja ki az orvos, és Bálint vállára teszi a kezét. – Elhiheti: szürke lovak és hasonló képzelgések elég ritkán fordulnak elő a praxisomban. A kartonján úgy látom, eddig még sosem volt az idegeivel problémája. Biztosan kimerült valamitől. Fel a fejfel! Kikezeljük magát ebből a gyilkosságos fantáziálásból.

– Nem értett meg a doktor úr – szontyolodik el Bálint – tudom, TUDOM, hogy a szürke lovak csupán képzelgések, de a GYILKOSSÁG az valóságos dolog, még akkor is, ha ez a szó nem fedi teljesen a valóságot. Megkérem, írja rá a papíromra, hogy itt voltam. Majd beszédem a nyugtatókat és rendbe jövök.

Nekikészülődik, hogy elinduljon. De dr. Nagy kedves mozdulattal visszanyomja a székre.

– Ez nem vitatéma. Most elrendezem az újfelvevételeket a pszichológiai laborban és visszajövök. Belgyógyász vagyok, de mindig érdekelt a pszichiátria, most tanulom, szakvizsgázni is szeretnék belőle, itt a rendelőben a lehető legjobb kezekbe került. Fél óra, és újból itt vagyok. Addig itt van az Orvosi Hetilap, nézegesse!

Miután dr. Nagy eltávozik, Bálint kézbe veszi az újságot, megakad a szeme az egyik szón. Eltöpreng:

Mit lehet kirakni calcismusból? Semmit. Kutya... ez az egész élet. Lám, az apám, akitől tanácsot, segítséget reméltem, nem szól, csak a vállát vonogatja. Pedig ő csaknem fél esztendeig bírósági ülnök volt, lehetne némi fogalma a jogról, büntetésről. De most azt mondogatja, az embernek túl kell lépni bizonyos dolgokon. Ez az élet rendje. Ő is tudja, hiszen a háború...

Hirtelen ötlettől vezérelve, Bálint az íróasztalhoz lép. Zsebre dugja a beteglapját és kimegy a rendelőből. A folyosói padon még ketten ülnek. Valószínű az újfelvevételesek. Egyikük nagyot köszön Bálintnak.

– Ez meg biztos orvosnak nézett – mosolyog magában Bálint. Ezen azután elrágódik. – Talán idegorvosnak. Hahaha. Én és az idegorvosság. Gépszerelő vagyok, pajtás. Olajos ingű, zsíros kezű, fogaskerekkel álmódó szerelő.

A rendelő bejáratánál meglepve látja, hogy miközben odabent gyóntatták, zivatar ért a város fölé. Beáll az irodaépület főajtójánál lévő esőkidobó alá, és onnét nézegeti az égbolton rohangászó felhőket.

Felhők. Olyanok, mint látomásaimban a megvadult szürke lovak – gondolja. – Ott elől, az a hatalmas, lobogó sörényű lehet a vezérkanca, szinte suhan a foltos kék ég felett. A lába, amely beleveszik a felhőmènes szürke tömegébe, eltapossa a Napot.

Az egyik újfelvevételes lép ki az ajtón.

– Ennek is éppen most kell esni – dörmögi.

Bálint gondolatai továbbra is az égbolt körül forognak: *A szürke kanca most bosszulja meg a leskelődésemet. Már érzem a száguldó ménes nyálas, ködös leheletét, a párosodás közben megégett paták szagát. A kanca lába egy égzengés hátán csúszik egyre közelebb...*

Összerázkódik.

– Rosszul vagy? – kérdezi az újfelveételes.

– Á, dehogy.

– Pedig már azt hittem, hogy rád jött a görcs, azért rángatózol. Átkozott idő van. Pedig a meteorológia megint derős időt jósolt. Persze nekem teljesen mindegy, az egész napom rámegy erre a felvételi ceremóniára. Teszt, beszélgetés, pszichológus, gyakorlati vizsga. Pedig nem akarok én miniszter lenni, csak a szalagra szeretnék felkerülni. A pszichológust várod talán, vagy esetleg az asszisztensnőt? Nem egy elfuserált nőcike. Na, ne félj, nem árullak el a Marikának.

Marika nevének említése felér egy hidegzuhannyal. Bálint, aki eddig csak fél füllel hallgatta a monológot, teljes figyelemmel a mellette álló fiú felé fordul. Végigméri egyszer, kétszer, ám a srác fizimiskája ismeretlen marad a számára.

– Nem várok senkire – morogja kényszeredetten. – A pszichológust utálok, az asszisztensnője meg heted-hét kurva.

De az újfelveételes nem adja fel könnyen.

– Látom, nem ismersz meg, pajtás. Elhiszem. De én nem keverlek össze senkivel. Többször láttalak a Sas Mariéknál. A Mari osztálytársam volt, így jobban megnéztelek. Különben is, a szemöldöködnél lévő forradásról tévedhetetlenül felismerlek. Hol szerezted?

– Boltban vettem – köpi oda Bálint és dönt. Feje fölé tartja a táskáját, majd elhúzza a porta irányába.

– Hát ez meg hova rohan? – kérdezi dr. Nagy, aki éppen akkor lép ki a lengőajtón.

– Nem tudom – rántja meg vállát az újfelveételes. – Lehet, hogy lökött kicsit a srác. Két hétig volt nálunk a

faluban, és már valami ifjúsági szervezetet vagy kugliklubot akart szervezni. Egy biztos, berúgatta a fél kocsmát. Könnyű neki, mert van munkája. Mit gondol, doktor úr, felvesznek? Igencsak kellene a pénz.

A doki sóhajt egy nagyot és visszamegy.

Bálint időközben a kovácsüzem elé ér. Füstös képű emberek cigarettáznak az ajtóban. Bent naphosszat poros, kormos üzemben püfölik az izzó vasat, és mikor kiállnak egy kis friss levegőre, gyorsan rágyújtanak.

– Hé, Bálint, még annyi ész se adott neked az apád, hogy esőkor a tető alá állj? – kiált rá egyikük.

– Én legfeljebb csak bőrig ázok, de mennyi esze lehet egy kovácsnak, hogy nyáron is a kemence mellett melegszik – vág vissza csípőből.

Egy feléje dobott kócdarab hull háta mögött a pocolyába. Bálint szaporáz tovább. Közben az eső is csendesül. A portások a fürkékükben rádióznak. Bálint ellépne mellettük, mikor az egyik kiszól:

– Mutassa csak a kilépőjét!

– Betegszabin vagyok.

– No, és a táppénzes papír?

– Az itt van.

A cerberus fontoskodva kézbe veszi a nyomtatványt. Nézegeti, majd kiadja a parancsot:

– Jöjjön csak be a fürkébe!

Ott már várják.

– Az orvos körözi magát – közli kaján mosollyal a belső portás, majd elállja a fiú útját. Bálint felméri. Ha akarná, sarokba állíthatná a kapuk csenevész őrizőjét, de az irodából is figyelik már ketten.

Kár kekeckedni – dönti el. Könnyebb ellenséget szerezni, mint barátot találni.

A fülkében a biztonságis, tudatában van fontosságának, hümmög, majd tárcsáz.

– Meglett a gyerek – zihálja a kagylóba. – Mit tegyünk vele? – Hallgat egy kicsit, majd Bálint felé fordul. – Nagy doktor úr azt mondja, hogy vágtsasson vissza a rendelőbe, de gyorsan!

Bálint kedvetlenül ballag visszafelé. Próbálkozhatna a másik kapun is, de lehet, hogy onnét is visszatoloncolnák. Tud három lyukat is a kerítésen, ott észrevétlenül lelécelhetne, de az sem oldaná meg a dolgokat.

*Biztos azon dühödt be az orvos, hogy elvettem a táp-
pénzes papírt – gondolja. Azután mi köze hozzá? Semmi
értelmet nem mondott. Csak rabolja az időmet. Meg a
sajátját is. Nem tudnak ezek az én fejemmel gondolkodni,
az én bajommal érezni. Még a Marika sem. Pedig hát ő...*

– Mi van, tényleg azt akarja magáról bebizonyítani, hogy dilis? – förmed rá az orvos. – Hogyan veszi magának a bátorságot, hogy csak úgy lelépjen?

– Nézze, doktor úr! Kis hazánkban több mint száz-ezer idegbeteg kószál az utcákon, elférek köztük én is.

– Miféle százezer?

– A nővérem cuccai között találtam egy újságot, abban írják, hogy köz- és önvészélyes örültekkel vannak tele az utcák.

– Ez azért túlzás. Nem láttam ezt a cikket, pedig én azután sokat olvasok, tanulok szervezeten is, magamban is – mondja a doktor.

– Én viszont sosem szerettem tanulni. Jóllehet a tanáram szerint vág az eszem, mint a borotva. De inkább az élet iskolájába járok – nyilatkozik meg Bálint.

– Ha mindenki így gondolkodna, akkor még valahol a fa környékén tartanánk – így dr. Nagy.

– Talán igaza van – hagyja rá a fiú, majd kötekedve hozzát teszi: – De az igazság az, hogy nincs is igazság.

– Ez szép állítás, csak fittyet hány a logika törvényeire.

– És az nem a tisztelt logika semmibe vétele, hogy kimúlik egy teljesen ártatlan élet, mindezt elősegíti egy falunyi ember, és mégsem érzi senki sem bűnösnek magát?

– Végre ismét témánál vagyunk – húzza fel a szemöldökét dr. Nagy. – Ha úgy gondolja, beszélgessünk csak róla.

– Nem is tudtam, hogy lelkesegély-szolgálat is működik a gyárban – dünnyögi a fiú, aki hajlamos rá, hogy a vele rokonszenvezőket tüskés megjegyzésekkel tegye próbára.

Dr. Nagy viszont nem veszi a lapot.

– Tisztázzuk! Ha valóban gyilkosság történt a maga környezetében, akkor nekem kötelességem bejelenteni azt. Hallgatom.

– Hosszú történet ez. Egyszerűen meg nem tudom elmagyarázni – szabadkozik Bálint.

– Kezdje csak szépen, sorjában!

– Jó, de akkor a közepén. Elmesélem magának az első találkozásomat a Sasékkal.

Emlékezés

Lassan döcögött a vonat. Szokás szerint az ablak mellett ültem, de a köröttem lévő táj nem igazán tudott megragadni. Benyúltam a belső zsebembe és előhalásztam a levelet. Már ki tudja, hányadszor olvastam újra.

„Drága Bálint!

Ne haragudj, hogy soraimmal zavarlak. Bizonyára nagyon sok dolgod lehetett, hogy a másfél hónappal

ezelőtti randevúra sem jöttél el. Sőt, még csak nem is jelezted távolmaradásod okát. Természetesen jól tudom, hogy mi lehet az ilyen feledékenység indítéka. Mégis, és ezt ne vedd egy szerelmes kislány nyavalygásának, kérlek: gyere el hozzánk! Nagy bajban és gondban vagyok. Úgy érzem, nincs jogom egyedül és végérvényesen dönteni. Szeretném, ha vasárnap délután az első busszal jönnél. Az én kedvemért. A MI kedvünkért. Bővebbet majd szóban.

Ezer + 1 csók.

Marika

Utóirat: a második buszmegállóban várlak. Várlak!”

Zsebre gyűrtem a levelet és néztem: hogyan szaladnak a vonat mellett a villanyoszlopok. Utáltam az egész világot.

Jött a kalauz. Kérte a jegyeket.

– Győr hányadik állomás? – érdeklődött mellettem egy kedves arcú, töpörödött néni.

– A negyedik. Majd a fiatalember szól magának előtte, hogy felöltözhessen.

– Rendes ember ez a kalauz – lelkendezett mellettem a néni. – Az én uram is vasutas volt. Csak ivott, mint a kefekötő. Beteg lett a mája. Már negyedik éve, hogy elment. Tudja, én csak arra kértem, hogy ne otthon haljon meg. Sosem mertem volna bemenni a szobába.

Ezen azután elmerengtem egy darabig. *Biztos mondta is a néni „Lajos, hát, ha mindenáron meg kell halnod, én nem bánom. Bár a fát még összeapríthattad volna a tűzre. De az orvosok tudják, nincs már sok időd hátra, mit tegyünk. Csak ha lehet, akkor menjél be a kórházba, Lajos. Ha itt lehelnéd ki a lelkedet,*

bizony nem bírnám ki. Attól félnék, hogy hazajársz majd. Inkább viszek a kórházba az orvosnak egy-két tyúkot. Csak ne itthon halj meg, Lajos!

– Nem volt rossz ember csak, ha ivott – mesélte a néni. – A haverok mindig belevitték. Fizetéskor azt figyeltem, melyik érkezik meg előbb, a Lajosom vagy a bicikli. Mert, ha elment a kocsmába, előtte valamelyik fiatal vasutastól a kereket mindig hazaküldte.

Nem tudott lekötni az idős asszony beszéde. Máskor biztosan szoltam volna hozzá néhány kedves szót, de akkor a levél járt a fejemben.

Vajon mit akar a Marika? – töprengtem. Sejtteni persze sejtettem. De bízik az ember az utolsó pillanatig. Biztos teherbe esett. Az is lehet, hogy nem tőlem, csak egy balekot akar keresni magának. De engem nem lehet csak úgy falhoz állítani. Hiszen csak néhányszor találkoztunk, úgy meg mindössze egyetlenegyszer voltunk. Nem valószínű, hogy akkor rögtön megtörtént a baj. Szerencsés esetben még az is lehet, hogy csak látni akar a drága. A szerelmes lányok találékonyak.

Hirtelen kinéztem az ablakon. A vasúti hídnál jártunk.

– Öltözzön, néni. – javasoltam, és rásegítettem a kabátot.

– Nem tudom, itt lesz-e a lányom – aggályoskodott a mamóka. – Egy szép tizemeletes házban laknak a lakótelepen. Talán eltálolok hozzájuk, akkor is, ha nem lesznek itt.

Megszántam az öregasszonyt. Leszedtem a vonatról. A lánya persze nem volt sehol. Jó tíz percet tébláboltunk, mire előkerült egy tüskefejű gyerek. Az unokája. Átadtam a nénit és rohantam. Hiába. A Dombfaluba tartó délutáni buszt lekéstem. A másik két óra múlva indult. Leültem a váróterem előtti padra és nézegettem a csajokat. Egyetlen 5-öst sem találtam köz-

tük. Na igen! Mert osztályozni szoktam a lányokat. Járásra, külsőre, fejtartásra, tekintetre. Csak a belsejükbe nem látott az ember. Nem egy jelesre minősített-ről kiderült már, hogy agyilag viszont nulla.

Már jól bent jártunk a délutánban, amikor Dombfaluba értem. Azt sem tudtam, merre induljak. Megkérdeztem egy biciklit toló asszonyt.

– Csókolom, néni. Ismeri a Sas Marikát? Hogy három is lakik a faluban? Én azt keresem, amelyiknek olyan gömbölyű, tenyérbeillő feneke van.

Az asszony azonnal felült a biciklire, és válasz nélkül eltekert. Megkérdeztem egy másikat, de az végig se hallgatott. Végül a kocsmánál egy falurosszával kitotóztuk, hogy bizonyára a módos Sas lányát kutatom. A szesz kazán nem sajnálta az időt, a házat is megmutatta.

Egy haragos kutya rágta a kerítésoszlopot. Azért meg nem ijedtem. Hagytam, acsarkodjon egy kicsit, de mikor jó öt percig senki se került elő, oldalba rúgtam az ebet. Hatalmasat vonyított és nyüsztíve elszelelt.

Rögtön megjelent egy férfi. Olyan egynyolcvanas, csont, ín, bőr, némi izom, nem sok húst lehetett volna belőle kimérni. Rögtön kitaláltam, hogy ő lehet az öreg Sas. Ő se kutatta, hogy ki lehetek.

– Miért bántotta azt a dögöt – förmedt rám.

Nem akartam ujjat húzni vele.

– Hozzá se értem, bátyám. Szeretem én az állatokat.

Valami fölcsillant az öreg szemében. Rögtön beinvitált, no nem a lakásba, hanem az istállóba. Hanem ott elnéztem a bikaborjút téhennek. Odalett a becsület.

– Magát várják a leányomék, mi? Menjen csak, odabent vannak a belső szobában. Hogy valaki ne ismerjen meg egy tehenet...

2

– Hát, így kezdődött a mi történetünk – mondja Bálint.

– Eddig nincs benne semmi különleges – véli dr. Nagy. – Ettől aligha kellett kiborulni. Húha! Most látom: már öt óra van. Jól eltelt az idő.

Bálint is az órájára néz. Mérgelődve nyugtázza, hogy az orvos nem tévedett.

– Na, ha öt óra, akkor nekem annyi. Lekéstem a buszt. A következő csak este tízkor indul.

– Hol lakik?

– Csornán.

– Miattam rekedt itt. Hazaviszem.

– Oda-vissza hatvan kilométer, öt liter benzin.

– Annyit még kibírok. Az idő az drágább – jelenti ki dr. Nagy.

Még felír Bálintnak valamilyen gyógyszereket, és háromszor is elmagyarázza a szedési adagokat. Aztán bezár. A rendelő mellett egy Volkswagenbe ülnek. Kifele a keszegportás alázatosan integet.

– Jó kis autó – jegyzi meg Bálint. Inkább csak azért, hogy mondjon valamit. – Mennyi van benne?

– Hetvenezer – válaszol dr. Nagy. – De ne haragudjon, itt a városban nem szívesen beszélgetek vezetés közben. Gátlásaim vannak. Hehehe.

A doki úgy dönt: nem meséli el a fiúnak, hogy a nagy dumálás miatt egyszer csaknem elütött egy félrészeg férfit. Ment az úton nem is túl gyorsan, közben az egyik ismerősenek éppen a heresérvről magyarázott, miközben eléje tekergett biciklivel egy ember. Már nem tudta kikerülni, a kormányt kapta el balról.

Szerencsére csak a kerékpár ment tönkre. Azóta is borsószik a háta, ha eszébe jut. Az állásába kerülhetett volna. Nem mintha az üzemorvosság lenne a szakma csúcsa – gondolja –, de az adjunktusi képesítésért igen is meg kellett küzdeni. És mindez odalehetett volna egy felelőtlen, iszákos miatt.

Megsűrűsödik körülöttük a csend. A városszélen Bálint magától mesélni kezd.

Emlékezés

Egy vonaton ismerkedtem meg a Marikával. Fel voltam dobva, nagyon. Pestre mentem az ifjú újíttók feltalálók díjkiosztójára. Az ablak mellett egy madonnaarcú, gyönyörű, barna szemű leány ült. Rögtön lerohantam:

– Szabad ez a hely itt melletted? Tudod, én jobban szeretek a menetirány felől ülni. Rejtvényt fejtesz? Nagy szerencséd van. Aranyérmes rejtvénybajnok vagyok. Hadd nézzem! Kutya-fajta négy betű. Agár. Nem jó? Akkor talán foxi.

– Ő betűvel kezdődik – mosolygott Marika.

– Kutya-fajta ő-vel. Megvan. Öleb. Tudod, amit a hölgyek az ölükben tartanak, az ágyukban nevelnek és... Híres hadvezér, négy betű. Agyamra mennek ám ezek a négybetűk. Leon lesz. Ránk süt a NAP O LEON. Az pedig egy hadvezér. Inkább beszéljessünk! Meddig utazol?

– Pestig – mondta Marika.

– Én is – lelkenedeztem. – Készítettem egy csavargyártó automatát, csak rá kell tenni az esztergagépre és dőlnek a srófok. Valami díjat kapok most a miniszterhelyettestől. Úgy bizony. És te kihez mész?

– A nagybátyámékhoz.

– Mi van ebben a bőröndben?

– Krumpli – mondta szégyenkezve Marika. – A rokonoknak viszem.

– Ilyet még nem hallottam mostanában. Bőröndben utazik a krumpli. Vajon tudja ezt a kalauz? Majd mindjárt szólok neki: Jegykezelő úr, itt illegálisan utazik tizenöt kilogramm burgonya. Szerintem egyenként ki kellene lyukasztani őket.

Marika nevetése betöltötte a fülkét. Még jó, hogy csak ketten voltunk.

– Hogy hívnak? – kérdeztem.

– Marika. Sas Marika.

– Illik rád. Főleg a Sas. Olyan szigorú a tekinteted. Mikor jössz visszafelé?

– Holnap délelőtt.

– Akkor én is maradok – ajánlottam, igaz, nem önzetlenül, mert rögtön hozzátettem. Menjünk ki a Vidámparkba.

– De hogyan? Nekem tíz órakor indul a vonatom.

– Majd azt mondod, hogy lemaradtál.

– Én nem szeretek hazudni. – Marika lehajtotta a fejét, még bele is pirult.

– Nem is kell, ha későbbi vonattal mész, akkor lemaradtál a másikról, nem?

Ezen azután elvitatkoztunk egy darabig.

A vonat meg haladt.

Mikorra Pestre értünk, győztem. Marika megígérte, hogy a későbbi vonatig marad.

3

– Lehült a levegő – állapítja meg dr. Nagy. – Felté-
kerné az ablakot?

– Bocsánat. Biztos az eső miatt van, de én észre
sem vettem – szabadkozik a fiú.

– Semmi baj. Mondja csak tovább a történetét.
Kíváncsivá tett, hogy mi történt a levél után.

*Ez is olyan lehet, aki szeret csámcsogni a más
gondján, baján – vélekedik Bálint –, de ha már elkezd-
tem, akkor vigye kánya. Lehet, hogy sosem találkozok
többet a dokival. Akkor meg miért idegeskedjek? Ta-
lán még jó is, ha beszélek róla valakinek.*

Így azután tovább folytatja az elbeszélést.

Emlékezés

Említettem, hogy elnéztem a bikát tehénnek. Ezzel
bebélyegeztem magam az öreg Sas szívébe. Mikor
beküldött a házba, nem jött velem. A pajta felé vette az
irányt. Én meg akkora előszobában találtam magam,
mint egy kisebb színházterem. Öt ajtó nyílt róla.

– Öt út áll előttem, melyiken induljak. Itt van a szere-
tőm, jöttem, hogy búcsúzzak. Méghozzá örökre – dudo-
rásztam. Mintha az ördög bújt volna belém. Először a
konyhába nyitottam be. Másodszor biztos a spájzba, mert
tele volt befőttekkel, sonkával. Nem kísérleteztem tovább.

– Merre vagy, Mari?! – kiáltottam.

– Ki az? – hallatszott az egyik ajtó mögül.

– Hogy ki vagyok? Az én nevem, az én nevem kuko-
rica, kukorica... helyett Tengeri Bálint – motyogtam el
kint az ajtó előtt a kedvenc viccemet. Aztán megtöröltem
a homlokomat és benyitottam. Két alakot láttam.

– Kéz' csókolom, szia Mari – hadartam egy szuszra.
Aztán körülnéztem. Az egyik alak, gondoltam, ő lehet a
Mari anyja, elnyomta a mázsát. A rekamién pihentette
széles tomporát. Lábai hatalmas V betűt formáztak. Később
rájöttem, nem szemérmertlenségből, dehogy, a sok hús és
izom miatt. Ő is végigmért. A pillantása egyaránt jelzett elé-
gedetlenséget és elégedettséget. Különben az arca, talán ép-
pen a kerekdedsége következtében, jóságosnak tűnt. Mari
egy széken kuporgott az ablak közelében. Nem látszott
valami üdének, és főleg nem vidámnak.

– Leülhet a fotelbe – suttopta Sasné.

– Köszönöm, de jó lesz nekem a szék is a Marika kö-
zelében. – szabadkoztam. Majd eszembe jutott, hogy nem
ártana mutatnom egy kis illemet, ezért folytattam. – Ten-
geri Bálint vagyok. Nagyon örülök, hogy végre megismer-
hettem a Mariska nénit. A Marika sokat emlegette magát.

– Ez a cafka csak ne emlegessen engem – hörgögte
az asszony.

– Már miért lenne cafka? – kérdeztem. – Szerintem
rendes leány. Nagyon is rendes.

– Na megyek, megetetem a malacokat – kászálódott
fel az öreglány. Teljességgel egyetértettem vele. A ma-
lacokat mindig meg kell etetni, mert különben éhen
pusztulnak. De leginkább annak örültem, hogy egye-
dül maradhattam a Marikával. Ő éppen hüppögött.

– Ne bőgj, Marika. Inkább halljuk, mi újság? –
tértem a lényegre. De szegényemnek csak a könnyei
lettek sűrűbbek. Nem szerettem a lányríkító szerepet,
ezért könnyedebbre vettem a stílust.

– Szólalj már meg, rubintos virágom, hintaboga-
ram, gyolcskendőm – kérleltem széles kézmozdulatok
kíséretében. De a Marika egykettőre alapra állított.

– Van kedved hülyéskedni? Talán nem érted, vagy ésszel fel nem éred. Terhes vagyok. Felfogod? Terhes.

Egészen addig féltem ettől a mondattól. De mikor meghallottam, megnyugodtam. Töprengeni kezdtem: *Hányadik hónapban lehet. Február; március, április, május. Bizony ez akárhogy is számolunk, a negyedik. Kartács szerint – ő az egyik munkatársam és nőügyekben szakértő – ilyenkor még el lehet vetetni a gyereket, csak jó orvos kell hozzá. Ki tudja. Talán még később is, csak egy jó angyalcsináló kell hozzá. Persze pár héttel, hónappal korábban még egyszerűbb lett volna.*

Eddig értem a rágódásban, mikor Marika mellém lépett. Karját a nyakamba fonta és megkérdezte:

– Bálint, ugye elveszel feleségül?

Nem! Akartam kiáltani. Nem! Esem ágában sincs. Én még élni szeretnék, lányokat hajtani, sráccokkal lődörögni. De nem ezt mondtam. Dehogy. Belenéztem a Marika vörösre sírt, mégis gyönyörű, özikeszemébe és nagy hangon kijelenttem:

– Már, hogy ne vennélek el.

Nem kellett sokat győzködnöm. Odaugrott hozzám, az arcomra nyomott egy nedves pusztit és már ott is hagyott. Rohant kifelé. Gondoltam, a szüleit örvendezteti. Rögtön eszembe jutottak az enyéim. Az apám éppen a múlt héten érkezett velem arról, hogy letöltöttem a katonaságot, jó szakmám van, megbecsülnek a munkahelyemen, így akár meg is nősülhetek. Bár aligha hiszem, hogy így és ilyen gyorsan gondolta. Az anyám biztos nem örül meg a hímek. Féltetni kezd.

Döngött a folyosó. Kitaláltam, hogy nem csak a Marika közeledik, hanem az anyja is. Összeszedtem magam.

– Bálint, megmondod az anyunak is? – kérdezte Marika, amikor beértek.

– Természetesen. – Jelentettem ki, majd Sasné felé fordulva kissé rekedtes hangon, de azért érthetően bejelentettem: – Elveszem feleségül a lányát.

Az öreglány könyékig korpás keze ölelőn felém lendült. Tartottam tőle a távolságot. De azért valamiféle mosolyt erőltettem az arcomra. Bizonyára észrevette, hogy nem teljesen az alkalomhoz van öltözve, mert az ajtó felé szaporázott, kövérségéhez mérten nagy gyorsasággal.

– Sietek megetetni – ígérte. Nem nagyon biztattam.

Mikor kiment, Marika odajött hozzám és újból megpuszilt.

– Úgy örülök – mondta.

Félrehúzódtam, mert bennem nem buzgott annyira a lelkesedés. Süsübbnek éreztem magam a faluszéli bakternél. Belém villant, hogy: *talán ötször, ha találkoztam a Marikával. És erre, mint egy ügyeletes folt-tisztító, az első szóra rohanok megmenteni a kisasszony becsületét. Azt gondoltam: sürgősen ki kell cseréltetni a fejemben néhány biztosítékot.*

– Orvosnál voltál már? – jutott eszembe a mentő kérdés.

– Igen. Pesten – mondta Marika.

Pesten. Pesten. Zakatolt az agyamban. Bárcsak ne mentem volna el arra a díjkiosztásra, vagy ne lenne az az átkozott rossz szokásom, hogy leszólítok a vonaton minden jobb nőt. A Marika másnap a pályaudvaron várt rám. Kivágtattunk a Népligetbe. Először az állatkertben voltunk. Végig jópofiztam az egészet. A Marika meg hálásan nevetett a sületlenségeimen. Csuda jól éreztük magunkat. De most ez egy teljesen más helyzet volt. Csak fogtam a Marika kezét, simogattam és magamat sajnáltam. Öt perc is eltelhetett. Csapódott az egyik ajtó. Rögtön szétrebbentünk.

Elöl az öreg Sas jött. Mögötte a Sasné. Megtöltötték

a szobát, szélteben és magasságban, valamint tehénkölnivel, disznósprével, a csizmájukról hulló porral.

– Mondja el az apjuknak is. Mondja el! – Biztatott az asszony. Egész jól megjött a hangja.

– Szóval, elveszem a lányát – dünyögtem. Biztosan megértette, mert azt mondta:

– Aha.

Semmi nyakba ugrás, semmi örömködés. Csak: aha. Szívem szerint azt mondtam volna az öregnek, hogy ne féljen: elég a lány, nem viszem a fele királyságát. Meg, örüljön, mert három faluban nem talál hozzám mérhető bolondot. De ő szólalt meg:

– Még, hogy elveszi a Marikát?

– Igen – erősítettem meg immár hangosabban.

– Aztán csak így – bődült rám a vén tehénszakértő. – Semmi udvarlás, semmi előzetes bejelentés. Beállít ide egy jöttment az utcáról, és azt hiszi, viheti is a lányomat. Nem tudja, hogyan kell egy becsületes leány kezét elnyerni? Udvarlás, eljegyzés, szülők. Ilyenről még nem is hallott, ugye? Egyáltalán ki maga, mit keres nálunk? Üljön le! Anyjuk, bort! – hangzott a parancs. – Aztán lóduljatok ki fele.

Felálltam én is, hogy induljak. Úgy véltem: *engem aztán nem kell sokat győzködni. Ha nem akarja nekem adni a lányát, akkor keressen neki mást. Legfeljebb fizetem a gyerektartást.*

Már az ajtó körül jártam, mikor az öreg Sas hangja utolért.

– Maga ne menjen sehova! Itt a bora, igyon! – Saját poharát az enyémmhez ütötte és már ki is hörpintette a két deci vöröset. Marikának már csak a fejét láttam az ajtóban. Onnét suttogott, integetett valamit. Időbe telt, mire rájöttem, azt akarja, töltsék az apjának. Megtettem. Ezzel talán szereztem egy jó pontot.

– Nos, halljuk: mire ez a nagy sietség! – érdeklődött az öreg. – Halálán van talán az anyja, hogy ilyen sürgős elvenni a lányomat? Vagy most ez a divat? Én nem szólok bele, hogy ki kísérgeti a Marikát, de házasságról csak akkor lehet szó, ha én is megismerem az illetőt, ha én is igent mondok. Én hét évig udvaroltam a feleségemnek. Mivel most más világ van, a felével megelégszem. Érti, ugye? Három és fél év, és jöhet, megkérheti a lányom kezét. No, erre koccintunk.

A bor borzalmas volt. Legalábbis úgy éreztem. Mintha epét kevertek volna céklalével és némi dohszaggal. De azért felhajtottam. A második pohárnál már kevésbé éreztem a stikjét. *Én aztán nem bánom, – gondoltam. Három és fél év múlva már a gyerek is el tudja mondani, hogy kell-e neki apuci, vagy sem. Úgy látszik az öreget a hagyományok jobban érdeklik, mint a falubeli pletykálkodások. Ezért még becsülöm is egy kicsit. A legtöbb ember, talán még az apám is azon rágódna, hogy mit szólnak az ismerősök.*

Közben az öreg Sas töltött mindegyikünknek egy újabb pohárral. Megint összeverte a két poharat. Aztán rám szólt.

– No, egyetértünk?

– Teljességgel – mondtam. – Nekem is olyan váratlanul jött ez az egész. Egyáltalán nem vagyok a házasságra felkészülve. Csak hát a gyerek. Miatta talán nem ártana végiggondolni a dolgot.

– Miféle gyerek?

– Hát az, akit a Marika vár.

Olyat még nem láttam. Az addig megivott bor egyszerre a vén lókötő fejébe szökött. A cékla szégyenkezhetett volna mellette. De nem vesztette el a lélekjelenlétét. Kihörpintette a pohár tartalmát, utána felordított:

– Csak nem?! Anyjuk! Mari! Befelé!

– Ha már eddig elhozott a doktor úr, jöjjön be hozzánk. – hajol vissza a kocsi Bálint.

– Sietek – tiltakozik a doki. De a fiú nem hagyja magát. Felragasztja az arcára a kedvenc mosolyát, és úgy mondja:

– Elfáradhatott. Egy kávéval megkínálnánk.

– Az jólesne – egyezik bele dr. Nagy.

Bent a lakásban előreengedi a doktort. Apja már az ajtónyitásra kicsoszog az előszobába.

– Apu, bemutatom a doktor urat. Megint rosszul lettem, s hozzá vittek dilivizsgálatra. De ne ijedjen meg – kezdi Bálint a magyarázkodást.

– Ijedtségre legfeljebb neked lehet okod meg a Marikának. Megmondta az anyád, maradj veszteg, és ne menj el betegen dolgozni – korholja az apja, majd az orvoshoz fordul. – Olyan súlyos a baj, hogy úgy kellett a fiamat hazafuvarozni?

– Dehogy, csak lekéstem a buszt – magyarázza Bálint.

– Egy erősebb idegkimerültségre gyanakszom – jegyzi meg az orvos.

Mire Bálint apja:

– Nem csodálom, doktor úr. Ezeknek a mai fiataloknak semmi teherbírásuk. Tudja, amikor mi a fronton két hétig csak...

– De apu...

– Csak azt akarom elmesélni, amikor két hétig a Don-kanyarban marharépán...

Dr. Nagy látja a fiú feszengését.

– Nem feltétlenül szükséges háború ahhoz, hogy valakinek az idegei kimerüljenek. Ez alkati kérdés is.

– Tőlem nem örökölhette – nyilatkoztatta ki idősb Tengeri. – Tudja, doktor úr, én egy akna miatt elvesztettem a háborúban a fél lábamat. Mégsem idegeskedtem. És alkoholista se lettem, mint olyan sokan. A gyerek se ivott. Nem kellett tiltani tőle. Ezért is lepődtem meg, mikor egy vasárnap részegen állított haza. Na, de megyek, felteszem azt a kávé.

– Emlékszem erre – jegyzi meg Bálint. – Akkor este jöttem haza spiccesen, amikor először jártam a Marikáéknál. Nem is tudom, hány poharat ittunk ki az öreg Sassal. Mikor a fehérnépek beóvakodtak a nagy kiabálásra, Sasné gyorsan elsuttogta, mi a tényállás. Hogy nem tudja: miért bünteti őket az ég, mikor ő egyetlen misét sem hagy ki, mikor ő minden este, a család minden tagjáért elmondja az imádságot. Szóval nem tudni, miért, de a Marika terhes lett. Azt viszont biztosan tudják, jelentette ki Sasné, hogy tőlem van a gyerek. Ekkora széken, meg akkora széken, de legalább annak örülni kell, hogy elvenném a Marikát. Az öreg Sas végighallgatta a csendes litániát, a feje tovább vörösödött, aztán azt mondta: enyém a lány. Vigyem, minél előbb. Hogy miképpen értem haza Dombfaluról, máig sem tudom, mindenesetre hazaérve, nem találtam a kulcslyukat. Az apám jött ki, hogy beengedjen. Mondtam neki, hogy berúgtam egy kicsit. Rögtön rám parancsolt, hogy húzódjak be gyorsan a szobába. Nem akarta, hogy ilyen állapotban meglásson az anyám. Utána jött a lelkifröccs, hogy máskor jobban válogassam meg a haverjaimat, meg semmi szükség rá, hogy mások belevigyenek az ivásba. Persze elhangzott a nálunk gyakorta felröppenő mondat is, hogy az apámnak, a fél lába miatt, mégis-

csak lett volna elegendő oka az ivásra. Ekkor már nem bírtam tovább és kiböktem, hogy most aztán nekem is volt. És bamba vigyorral bejelentettem: „Apu, meg-nősülök.” Apám azt hitte, hogy csak sokat ittam és azért beszélek badarságokat. Én viszont erősítgettem, hogy nem viccelek, amit mondtam, az halálkomoly. Erre az apám beküldött a fürdőszobába, hogy igyak egy kis vizet meg mosakodjak meg, vagy zuhanyozzak le, és majd utána beszélgetünk. Megfogadtam a tanácsát. Miközben a csap alá tartottam a fejemet, józanodva arra gondoltam: *a legjobb lenne kihányni mindent, a savanyú bort, a sok bosszúságot. Az egész napot. Marika a negyedik hónapban van. Csak azt tudnám: miért nem kapnak a lányok az első menstruációjukkor fogamzásgátló tablettát. Hány elrontott életet, felnőttét, gyereket lehetne megelőzni.* Apám az ágyam szélén ült, amikor visszaértem, és azt tudakolta: rendbe jöttem-e már egy kicsit. Bizonygattam, hogy a fejem igen, de a szívem nem. Majd miután megígértettem vele, hogy nem kezd el velem veszekedni, bejelentettem: „Jobb, ha te tudod meg először. Egy lánynak gyereke lesz tőlem. Annak a dombfalusi-nak, akit néha emlegettem.” Apám nem emlékezett a Marikára, mert akkoriban két hónapja már egy óvónővel jártam. Miután egy darabig hallgattunk, apám megkérdezte, biztosan tudom-e, hogy én vagyok az apa.

Biztos az öregkés meg a rendőr – villant át akkor az agyamon. Ilyen korán még az orvosok se tudnák megmondani. De apámat megnyugtattam: „Vitán felül áll.” Magamban, magamnak is elismételtem: Igen, vitán felül áll, hiszen a Marikának előttem nem volt kapcsolata más férfival. Férfivel? Az apám rákezde, hogy

megmondta ő ezerszer... Aztán hirtelen elcsendesedett és azt mondta. „Emlékszem, amikor megtudtam az anyádtól, hogy terhes, madarat lehetett volna velem fogatni. Persze mi házások voltunk. De, ha biztos vagy benne, hogy tiéd az a gyerek, akkor örülj, tapsolj. Emlékszel az Árpi bátyánkra, a világ aranyát odaadta volna egy fiúért. Legalább nem hal ki a Tengeri név. Na, feküdj! Ha eddig ráért ez a hír, akkor ráér holnapig. Majd én elmondom az anyádnak.” Míg elaludtam, az járt a fejemben: *mi lehet most a Marikáéknál? Lehet, hogy az öreg szíjat hasított a két nő hátából.*

Bálint apja az utolsó mondatoknál lép be a kávéval a szobába. Mereven egyensúlyozza a tálcát, és óvatosan rakja a lábát, hogy ne igazán látsszon a bicegése. Kirakja a csészét dr. Nagy elé, hozzá a cukrot, s megszólal:

– Elképzelheti a doktor úr, hogy nem volt könnyű meggyőzni a feleségemet, pedig értek a nyelvé. Sírt egy egész délelőtt. Napokig nem szólt a fiához. Már azt hittem, nekem kell véget vetni a családi békétlenségnek, mikor láttam, hogy a nejem kötöget. Nézem: mi az. Nem találja ki. Sapkát kötött az unokának. Nálunk a feleségem, a rokkantságom miatt, mindig többet vállalt, mint más családokban szokás. De sosem tett szemrehányást. Igyekeztünk a gyerekeket becsülettel felnevelni. A fiamat ismeri. Jó szakmunkás. Kitalált egy automatát, még a mérnökök is csodájára jártak, lett volna több is a fejében, de nem akart tanulni. A lányunk egyetemre jár. Jövőre végez. Az ő eredményeit is meg lehet nézni.

Miközben idősb Tengeri a családot méltatja, Bálint lehunyja a szemét, először csak azért, hogy jelezze a dokinak, ő unja már ezt az ömlengést. De alig pár perc

múlva már elnehezülnek a szemhéjai. Dr. Nagy is észreveszi a változást.

– Bálint fáradtnak látszik – jegyzi meg az orvos. – Jobb, ha lefekszik. Én azt gondolom, kisebb idegkimerültsége van. De még mindig nem értem, milyen gyilkosságról fantáziál.

– Tudja, doktor úr, ha a fiam elmenne egy jó ügyvédhez, lehet, hogy a leendő nászékat leültetnék ifjúságellenes büntetért. De a Marika rendes kislány. Első látásra megszerettük. Úgyhogy nem húzom, inkább nyugtatom a gyereket. Persze nem gyilkosságról szól ez a történet, inkább a kapzsiságról. Bálint viszont másként értékeli a dolgokat.

Dr. Nagy kihörpinti a kávé maradékát.

– Most már tényleg mennem kell. Holnap jön be Bálint a rendelőbe. Jobbnak látom, ha kap egy sorozat erősítő injekciót.

Az orvos távozása után felébreszti Bálintot az apja. A fiúnak már az esti fogmosáshoz sincs kedve, gyorsan levetkőzik és már el is nyomja a buzgóság. Éjszaka, álomban Marikával a vidámparkban az elvarázsolt kastélyt járják. A szokásos szörnyalakok helyett viszont a kaszás halálban Bálint az apósjelöltjét véli felfedezni. Aki azután le is csap, de a penge nem Bálintot, hanem Marikát éri. Aztán, ilyen is csak az álomban lehet, Marika kacagva Bálint nyakába borul és mikor kiérnek a napvilágra, már az apósjelölt is ott feszít mellettük az ülésen.

Biztos a fáradtságtól, de Bálint másnap tizenegy óra körül ébred. Az anyja dolgozik. Apja kint a kamrában valakinek vasalót szerel. Egy kicsit összeszólalkoznak, mert Bálint szemrehányást tesz, hogy miért nem keltették fel korábban.

– Megmondta az orvos, hogy pihened kell – jeleníti ki idősb Tengeri.

Bálint úgy dönt, akkor már otthon ebédel, és csak az egyórás vonattal utazik be Győrbe. Kettő előtt kint van a rendelőben, de a doki a főorvossal bement a városba. Az asszisztensnő ajánlkozik, hogy beadja az injekciót.

– Akkor már inkább én adok egyet magának – kajánkodik Bálint, és kéri a nőt, mondja meg a doktornak, hogy három óra felé visszanéz. Addig elballag az üzembe.

Miközben egy kavicsot rugdos, eszébe jut az öreg Sas. Akkorát csöröz a kódarabba, hogy az a falon pattan, méternyi magasságban.

Emlékezés

– Mikor legyen az esküvő? – töprengett azon a rémséges estén Sas anyó.

– Gőzöm sincs – felelte Bálint.

– Előtte még eljegyzésnek kell lenni – nyilatkoztatta ki botladozó nyelvvvel az öreg.

Marika kikísért a kapuig. Ott álltunk egy darabig. Egyszer csak megszorította a kezemet és megkérdezte:

– Ugye haragszol rám?

Mit lehetett erre válaszolni. Főleg fél részegen.

– Már elő is készítettem a nagykest. De félre a tréfával! Annak nem örültem, hogy eddig eltitkoltad előlem az állapotodat. Korábban még lehetett volna rajta változtatni. Bár talán egy jó orvos...

Marika hirtelen dacosan felszegte a fejét. Arcáról lekopott a kedvesség.

– Nem akarom elvetetni a gyereket, Bálint – jelentette ki. – Ha erre akarsz rábeszélni, akkor jobb, ha máris elmész. Az elején, természetesen, én is gondoltam az

esetleges abortuszra. Érdeklődtem is névtelenül. Rögtön kiderült, hogy mindenféle papírok kellene hozzá. Megkérdeztem az anyut is. Ő meg azonnal elrohant a paphoz, majd mikor visszajött, kijelentette: szó sem lehet a gyerek elvetetéséről, a pápa is ellenzi. Akkor már három hete hiába vártalak. Pedig két vasárnap is bementem Győrbe, a Rába mozi előtt megbeszélt helyre. De azután rájöttem, hogy én csak arra keltem neked. Időközben végiggondoltam a dolgokat és az egyházi tilalom nélkül is úgy döntöttem, mindenképpen, érted, mindenképpen megtartom a gyereket. Az anyám is beleegyezett, de azt mondta: tegyünk azért veled egy próbát... Egy szomszéd falubeli sráctól, akivel a gyárban korábban együtt dolgoztatok, szereztem meg a címedet. Szerencsére emlékeztem rá, hogy a vele való ismeretséget egyszer, bizonyára véletlenül, megemlítetted.

– Nem mondtam volna meg, hogy hol lakok?

– De megmondtad: Csornán. Csakhogy ott élnék rajtad kívül még vagy tízezen. Az utcát, a házszámot, a szüleid nevét már elfelejtetted közölni.

– Nem tudatosan történt – védekeztem.

Marika ismét megszorította a kezemet. Majd hozám hajolt és arcon csókolt.

– Most már különben sem érdekes – suttogetta. – Én szeretlek Bálint. És most megbizonyítottad, hogy nem alaptalanul. Abortuszról viszont hallani sem akarok.

– Oké, oké. Még ma este bejelentem a szüleimnek a dolgok állását, aztán meg terveznünk kell az esküvőt.

Hazafele, pedig ilyent korábban nem tettem, az öreg Sas savanyú borára még lehajtottam három felest. Nem csoda, hogy kiütöttem magam.

5

Bálint, miközben mindezt végiggondolja, leér az üzembe. A műszakvég előtti, megszokott kép fogadja. Néhányan még esztergálnak, marnak, mások a gépet tisztítgatják vagy a forgácsot söprik. Ilyenkor már a legtöbbjük esze otthon jár, az asszonyon, a kerten, vagy éppen az esti szórakozáson. Kenyeres a satupadnál szöszmötöl.

– Mi van, fiú, élsz még? – kiált oda Bálintnak. – Tegnap úgy kifeküdtél, mint a királyleány, ha fingenak előtte. A balkezes Szegő targoncáján vittek fel az orvosi rendelőbe. Eddig azt hittem, hogy a csajod a terhes. Vagy te vállaltad a rosszulléteket helyette?

Bálint gondolkozik, hogy érdemes-e visszavágni valami keményet. De inkább csak annyit mond:

– Menj te a fenébe!

Tudja, hogy nem csak móka van, hanem helyzet. Mióta a csoportban dolgozik, még egyszer sem volt beteg. Most viszont éppen az egyik sürgős munka közben, amitől a következő félévi megrendelés és prémium függhet, éppen ő lett rosszul. Ő, akinek az újításától azt várják a többiek, hogy megoldja az egyik legstrapásabb meló, a speciális csavargyártás felgyorsítását. Odaköszön a többieknek is. Visszaintenek, és mondanak egy-egy rendes vagy szurkálódó szót, ki-ki vérmérséklete szerint. Az irodaajtóból Joli, az üzemi adminisztrátorlány hívja. Odamegy.

– Azt üzeni a főnök, hogy mihelyt bejössz, azonnal keresd meg – adja át a parancsot. Majd hozzáteszi – Bár

én nem ajánlanám. Ki van bukva, mert valaki idetelefonált reggel az orvosi rendelőből és jól letolta, amiért a betegszabadság alatt odaengedtek a gép mellé.

– A főnök talán nem is tudta, hogy dögvóráson vagyok – legyint Bálint –, az inkább rád, meg a kisleányokra tartozik.

– Ismerheted a gyáregységvezető lemezét: „Egy jó csoportkoordinátornak mindenről tudni kell!” – emlékezteti Joli.

– Majd megkérem a főnököt, hogy nálad vezekelhessen le a büntetésemet – nevet Bálint és hozzászúrja: – természetesen természetben. Akár még túlórárt is vállalhatunk.

Joli, aki legalább öt évvel idősebb Bálintnál, és akitől az a hír járja, hogy a személyzetis szeretője, rögtön visszavág:

– Aki egy hét múlva nőül, az csak ne tegyen ajánlatokat, mert még leszerepel a nászéjszakán.

– Azért két nő még befér a heti programomba. Egy hónappal ezelőtt még te hívtál, hogy menjünk el színházba.

– Ha eddig még nem mondták volna: a színház az nem azonos az ágygal.

Vélhetően elévődtek volna egy darabig, ha nem megy oda Gereznár szaki és nem vonja félre Bálintot.

– Mi van veled fiam? – kérdezi, és hangjából őszinte aggodás hallatszik.

Szerintem már kitárgyalták ezt eléggé – gondolja Bálint. És vélhetően rajtam röhög az egész bagázs.

Ezért azután vidámra veszi a stílust:

– Megártott a sok szex. Nem bírnak a lábaim. Maga már biztosan nem tudja, hogyan van ez.

– Egyél sok papsajtot. Az esetleg használ – viccelődik a szaki is, majd komolyan hozzát teszi. – Hidd el, hogy féltünk. Mióta elmentél arra a málnaszedésre, megváltoztál. Hozzá ez a betegség is. Nem szoktál te maródiskodni. Ha tudunk segíteni, szóljál. Ha nem, akkor vigyázz te magadra. Különben a csavarautomata dolgát is meg kellene beszélünk.

– Majd ha visszajövök, nekiugrunk – ígéri Bálint.

– Hát éppen ezt tárgyaltuk. Ugye itt ez a betegség, be van tervezve a nőülés, gondolom, nászutat is akartok. Ebbe nem két hét, de akár két hónap is beletelhet. Úgy gondoltuk a fiúkkal, hogy a rajz, a mintadarab alapján nekiugrunk és összerakjuk mi az automatát. Az újtási díj természetesen a tied. Majd beletudjuk a kanadóba.

Bálint elgondolkozik. A gépet ő akarta készre szerelni, mert még elméletileg lehetnek problémák, de abban igaza van az öregnek: hetek telhetnek el, mire teljes értékű csoporttag lesz. Addig, a berendezés segítségével akár több százezer speciális csavart is legyárthatnának.

– Nem bánom, dobják össze, szaki. Majdnem minden alkatrész megvan, a rajz pedig biztosan jó. Kell még egy végkapcsoló, egy tapogató meg ütközőcsonk. A beszerzésen a múlt hétre ígérték őket. A felfogató csavarokat tízes helyett tizenkettésből tegyék, és először valami kisebb darabbal kezdjenek – sorolja a teendőket Bálint nem sok lelkesedéssel. – De ígérje meg, ha valami gond adódik, felhívunk. Úgyis mindennap be kell jönnöm injekcióra. A doki elhatározta, vagy megment, vagy elvesz feleségül. A fiúknak meg ígérje meg: az

újítási díjból tartunk egy becsületes murit. Lesz bor, fehér asztal, hányás, minden, ami ilyenkor dukál.

– Csak ne szórd a pénzt. Kell az majd a gyerekekre – inti Bálintot a szaki, aki szívesen osztogatja tanácsait a fiatalok között.

– Akkor még pazarolhatok egy darabig. Hol van még a gyerek... – mormogja, inkább magának a fiú.

– Nem értem. Hát nem azt mondtad, hogy terhes a menyasszonyod?

– Most más a helyzet – közli hideg hangon Bálint és hozzáteszi: – Ha megkérhetem, a főnöknek ne említse, hogy látott. Most éppen fúj rám, de majd lelohad a mérge.

– Te, fiam, egészen eddig azzal húztad a csoportot, hogy terhes a menyasszonyod. Ezzel nem szabad hülyéskedni.

Dehogy hülyéskedek Lajos bácsi – gondolja Bálint. Ez temetés, nem pedig viccparádé.

Most már úgy véli: kár volt a srácoknak a Mrika terhességét megemlíteni. De akkor úgy érezte, könnyebb, ha a társakkal megosztja gondját-baját, örömet.

– Akkor, talán a nőülés sem igaz – makacskodik Gereznár szaki.

– Dehogynem. Ha a lagzira nem is, de az esküvőre mindenkit várok a csoportból. Talán a jövő hétre kész lesz a meghívó. Most már megyek, mert vissza kell érnem a rendelőbe.

Megmondom a dokinak, hogy hagyjon békén – gondolja. Nincs semmi kedvem végigmesélni ezt az egész történetet. Engem megviselt, mások fel sem vennék. Ott volt például az eljegyzés.

Emlékezés

Szegény anyám az eljegyzés napján teljesen kiborult. Még indulás előtt fél órával is azért siránkozott, hogy biztosan kinézik majd a kopottas ruhája miatt. Ráadásul a vonatról való leszállás közben felfutott a harisnyáján a szem.

Apám viszont rám parancsolt, hogy menjek vele nyiratkozni, merthogy: „Eljegyzés nincsen minden nap az ember életében” meg hogy: „Egy leendő nő embernek adni kell a formájára is.”

A nővérem az eljegyzés előtti napon telefonált, hogy fontos zárthelyije lesz, nem tud hazajönni. Dühös voltam rá, méghozzá nem is kicsit. Hiszen zárthelyit írhat évente többször. Eljegyzés meg szerencsés esetben egy van egy életben.

A vonaton ücsörögve, majd valamivel később, a dombfalui buszon akkorákat hallgattunk, mint ha a némáknál lennénk nagygyűlésen. Gondolom, mindenki temetett valakit, a szüleim engem, én a korábbi szabadságomat.

Képtelen leszek én egy nő szoknyája szélén megülni – töprengtem. Eddig, ha elment mellettem egy jobb lány, bizony utána sziszegtem, odaszóltam, a kezét elkaptam. Így lesz ez a jövőben is. Jobban teszi a Mrika, ha szerez egy pórázt, kipányváz az asztal lábához, a szememre meg szemellenzőt rak, sőt legjobb, ha a számát is beragasztja.

Azért csak megérkeztünk.

– Mekkora házuk van – ámult az anyám.

– Jól megy mostanság a parasztnak – tette hozzá az apám.

A kutyát láncra kötötték. Ettől aztán akkora hangja

lett, hogy a felső szoren is biztosan hallották. De, mikor az apám mondott neki valamit, lekushadt. Máig sem értem, hogyan csendesítette le.

Sasék az előszobában fogadtak bennünket. Meglepődtem: voltak vagy húszan. Arról pedig nem esett szó, hogy megtartjuk a lakodalmat is. Az anyám rögtön talált magának társaságot, az egyik mellette álló kislánnyal kezdett beszélgetni. Apám viszont szemlélődött, szokása szerint felmérte a társaságot.

– Csókolom, hát akkor megjöttünk – mondtam. – Bemutatom az anyámat, az apámat.

Mindenki kezét fogott mindenkivel. Ismerkedések: a keresztapa, mármint a Marikáé, a keresztanya, a nagybácsi, a nagynéni. Nemigen tudtam követni. Marika meg a nővéremet kérdezgette, de csak halkan. Mondtam neki, hogy éppen a nagy eszét duzzasztja.

A nagyszobában már meg volt terítve egy összetoldott, hatalmas asztal. Mély és lapos tányér, villa, kés, kanál, vastag falú, kétdecis pohár. Bor, fehér, literes üvegekben. Kóla sehol, szalvéta se. Székek: kicsik, nagyok, támlások, hokedlik. Odaterelgettek bennünket.

– Ide tessék, Tengeri néni – ez a fotel kényelmes – kedveskedett Marika anyja.

– Néni? – kapta fel a fejét az anyám. – Hiszen lehet, hogy én vagyok a fiatalabb, Mariska. Harmincban születtem. És te?

– Harmincnégyben.

– Fiatalok vagyunk még mind a ketten – kacagott az anyám.

Fiatalok – gondoltam. Azt persze már nem mondja az én kedves anyám, hogy mennyire fáj a lába esténként. Az egész műszakot végigállja a gyárban, utána biciklin teker haza vagy hat kilométert. Igaz, hogy az apám sok házi munkát elvégez, de az anyámnak is marad még éppen elég. Ide-oda kap, tesz-vesz, örül, ha hét óra felé le tud ülni a tévé elé. Ott aztán már az esti film végét csak ritkán várja meg. „Majd elmeséled, apukám” – jegyzi meg és elvonul aludni. Hogy másnap már reggel, tettetve a fiatalost, ismét biciklizhessen a munkahelyére.

Mindenki talált helyet az asztal körül. Mi a jobb székeket kaptuk. A Marikát mellém ültették. Kék, virágos ruhája kiemelte az arca pírját. Fodrásznál is lehetett, mert különben sima hajában hullámokat, bodorulatokat véltem felfedezni. Jobban végigmustráltam a seregletet, akkor tűnt fel, hogy az öreg Sast sehol sem látom. De nem volt időm kutakodni...

– Azután megbecsülje ezt a leányt, fiatalember – harsant rám a szemben ülő férfi. – Dolgos családból származik. Kérdezze csak meg a faluban! Elmondják magának, hogy a Módos Sasék nem akármilyen família. A mi családukban minden lány után kapkodtak a legények. Jól jár a Marikával. Ég a keze alatt a munka. Süt, főz, kapál, málnát szed és érettségije van. Biztos akadt volna itt a faluban is kéréje.

– Ó azért az én fiamat sem kell szégyelleni – szólt közbe az apám. – Fölhívták a minisztériumba, maga a miniszterhelyettes adta át neki a Kiváló fiatal újíto oklevelet. Meg hetvenezer forint újíto díjat is kap majd érte a gyárban.

– Hát az nem kevés pénz. Akkor majd újítson sokat – biztatott a Marika egyik nagynénje.

Ez azt hiszi, az csak úgy megy, hogy az ember leül és elhatározza: na fogytán a kosztpénz, akkor újítok egyet – nevettem befelé. Nem. Sajnos nem ilyen egyszerű, ahhoz kell a szakismeret. Kell egy sereg ötlet. Nekem is volt már tucatnyi, de csak a csavargyártó vált be igazán. Lehet, hogy ezzel ki is fűjtam.

Elég volt már a sok süket dumából. Ezért megkérdeztem:

– A Sas bácsi hol van? Sehol se látom.

– Tényleg hol van? – tudakolta Marika egyik nagynénje is.

– Azt hiszem, még eteti a teheneket – hangzott a halk válasz.

Nem megy magának a hazugság, Mariska néni – gondoltam. Valami búzlik itt nekem.

Láttam, az apám is húzogatja a szemöldökét.

– Én is kiballagok és megnézem a jószágot – ajánlkozott. Marika anyja rögtön tiltakozott.

– Ne fáradjon, Tengeri bácsi. Mindjárt találjuk az ebédet és különben is előfordulhat, hogy az uramnak el kellett ugrani tápért.

Vasárnap? – lepődtem meg. Ejnye, ejnye, Mariska néni. Kezdek mérges lenni. Töröm magamat, ideciplelem a lánykérő brigádot, csupán azért, hogy az öreg lótolvajnak kedvében járjak, erre ő máshol csalinkázik.

– Marikával majd mi előkerítjük – ajánlottam.

– Menjetek csak! – biztatott az anyám.

6

– Én a saját elhatározásomból mentem el betegszabadság alatt dolgozni. Ahhoz a főnökömnek semmi köze se volt. Felnőtt ember vagyok, és talán azoknak kellene utánatelefonálni, akik hetekig egy hasmenéssel lógnak a munkából. Hogyan kerüljek most a főnök szeme elé. Én nem kértem magát, hogy védjen meg.

Doktor Nagy még egyszer végighallgatja Bálint hangos és szemtelen monológját. Igazándiból csak fél füllel figyel oda. Kint a rendelő előtti fán egy fekete-rigó ugrál. Azt nézi. Mikor a fiú befejezi a handabandázást, megszólal.

– Kifüstölte magát végre? – érdeklődik.

– Igen. Kimérgelődtem magam, doktor úr. Elhiszem azt is, hogy magának kötelessége volt letolni a főnökömet. De talán nem veszi sértésnek, ha megkérem: adja ki az injekciómát és a beteglapomat. Szívesebben járnék a mi körzeti orvosunkhoz.

– Arra aztán semmi oka, joga, hogy így beszéljen – háborodott fel dr. Nagy.

– Megkapom a papírjaimat?

– Természetesen.

Dr. Nagy előkeresi Bálint kartonját, ráírja az adatokat, a receptekre pedig háromféle nyugtatót.

– Majd aztán szedje is őket – emeli fel az ujját figyelmeztetőleg. – A pirosból csak akkor vegyen be, ha ismét kibukna.

Bálint megérzi, hogy az előbb alaposan elvetette a súlykot.

– Köszönöm és elnézést, amiért egy kicsit hisztiztem – hátrál meg.

– Maga nem egy kicsit hisztis, hanem nagyon. Pedig szabaddá tettem a mai délutánomat, hogy megtudjam, mi is borította ki ennyire. Természetesen tudom, ez magánügy, ami a szememben szent és sérthetetlen. Holnap reggel jelentkezzen a körzeti orvosánál, és majd az közli a továbbiakat!

– Látom, megsértettem. A szabadidejét semmiképpen sem akartam elrabolni. Bizonyára alig várja a családja, hogy hazaérjen – próbál valamilyen visszavonulót fűjni Bálint.

– Ez nálam nem gond – kedélyeskedik az orvos. – Mind a négy gyermekre vigyáz az anyukája. Jól beosztottam: négy gyerek, négy anyuka. Így én sosem hiányzok túlságosan.

Most ez vicc, vagy komoly? – lepődik meg a fiú. Vicc persze – dönti el. Hogyan örültem volna én is egy kis srácnak. Persze, ha netán lány születik, azt sem küldöm vissza. De ennek már vége.

– Árulja el, doktor úr: igaz, hogy akit megkapartak, annak nem lehet többé gyereke? – érdeklődik csendesen.

– Pontos választ ne várjon tőlem – figyelmezteti dr. Nagy. – Mint tudja, nem vagyok nőgyógyász. Annyi bizonyos, hogy az abortuszon átesett nőknél gyakoribb a másodlagos meddőség, mint különben. Persze ez részben alkati kérdés, no és a műtét sikerétől is függ.

Bálint kibámul az ablakon. Elkalandoznak a gondolatai: *Vajon születhet-e még a Marikának gyereke? A bizonytalanság borzasztó. Van-e annál nagyobb büntetés, ha egy nő nem esik teherbe? Ha*

a Marika meddő lesz, akkor hány gyilkosság történt? Hány gyerekünk születhetett volna? Kettő bizonyosan, de inkább három. Két fiú, aki továbbvinné a Tengeri nevet.

– Vannak nők, akik még a tizedik abortusz után is fogamzanak – folytatja dr. Nagy. – Azt hiszem, kezd már kibontakozni előttem a maga története. Kiderült, hogy a kislány még innét van a negyedik hónapon, elvetették a gyereket, magát ez lestrapálta idegileg, a szülők viszont megnyugodtak, az apósjelöltje tapsolt, ön kiborult, itt a vége, fuss el véle. Igaz?

– Nem, nem ilyen egyszerű ez az eset – mormolja Bálint még mindig dr. Nagy asztala előtt ácsorogva.

Nem is találhatta ki a folytatást, doktor úr – gondolja. Ilyen eseteket nem nagyon lehet kitalálni. Sajnos a legnagyobb képtelenségeket sokszor az élet hozza magával. AZ ÉLET! Élet és halál, ezeknek a szavaknak minden korosztálynál más az értelme. Én sem szoktam a visszavonhatatlanságra gondolni, ha hírért hozták, hogy valamelyik rokon, közeli ismerős elment az élők sorából. Az anyám egy-két könnycseppet biztos kimorzsolt a szeméből. Apám viszont kijelentette, hogy látott ő már a háborúban annyi halottat... Amíg a kis Tiborral nem történt ez a dolog, addig a halál távolinak tűnt, amely mindig csak másokat érinthet, a mi családjunkat, és főként engem, sosem.

Bálint hirtelen ismét nagy késztetést érez, hogy valakinek elsírja a bánatát. Ezért fordít a hangon.

– Említettem az elején, hosszú és furcsa történet ez – emlékezteti az orvost.

- Ha már belekezdett, folytassa. Ma ráérek.
- Én meg úgyis a Marikáéknál akartam aludni. Azt már említettem, hogy az eljegyzésen voltunk vagy húszan, velem is eljöttek a szüleim, csak egy ember nem volt ott, az apósjelölt.
- Nem hiszem, hogy mondta, de most már tudom.

Emlékezés

- Nem is sejted, merre lehet az apád? – kérdeztem már kint az udvaron Marikától. Eleredtek a könnyei.

A két legutóbbi találkozásunkból legalább három órát sírással töltött – gondoltam. Ha ezt, mint rendes napi adagját számoljuk, akkor dupla szigetelést kell rakatni a padlóra.

- Halljuk! Merre bóklászik? – bosszankodtam.
- Talán a kocsmában van – vélte Marika, majd hüppögve rákezdte: – Múlt vasárnap, alig kihúztad a lábadat, máris verte az anyámat. Egy pillanaton múlt, hogy magamra tudtam zárni az ajtót. Azóta senkihez sem szól. Reggel felkel, megeteti az állatokat, kimegy a téaszbe, ott rendbe teszi a lovakat, délután hazajön, megetet, utána meg irány a kocsmá. Sosem volt ivós ember. Elüldögél egy fröccs mellett órák hosszat és jártatja az agyát. Ma még nem is láttam. Tegnap említettük neki, hogy jöttök lánykérrőbe, de csak megrántotta rá a vállát. Pedig szeret engem az apám. Csak most felhúzta magát. Persze te se sokat törödsz velem, Bálint. Úgy vártalak egész héten, felénk se néztél.

- Délutános voltam – állítottam mogorván.

Persze igaza volt, mehettem volna délelőtt is, de nem jutott eszembe. Nekem is betett az otthoni cir-

kusz, és nem éreztem különösebb vágyat Sas papa újabb ökörségei iránt. Megbeszéltük, hogy vasárnap eljegyzés, szentül hittem, hogy ez után megbékélt az öreg harcos.

Jobb lesz mielőbb tisztázni a dolgot – döntöttem el, mert ha sokáig várakozunk, az apám ráun, és itt hagyja az egész díszes társaságot. Az apámat nem lehet sértegetni, mert mint a legtöbb testi hibás vagy rokkant ember, ő is érzékenyebb az átlagnál, ráadásul ő meg van áldva vagy verve egy csomó önérzettel.

Közben a kocsmá elé értünk. Marika megállt és tipródni kezdett. Két-három ember is elment mellettünk és végigmérték. Nem érdekelt.

Falusiak, még biztosan nem láttak idegent. Persze, ha sokáig álldógálunk itt, akkor az egész lakosság csodámra járhat.

- Menjünk! – ösztökéltem Marikát.

– Egyedül is elintézhethéd! Nem akarok az apámmal a kocsmában huzakodni – bökte ki Marika.

- Rendben. Majd én előkerítem – fogadkoztam.

Egykettőre felfedeztem az öreget. A Marika igazat mondott: két fröccsös pohár árválkodott előtte. Egyikben még lötyögött valami folyadék. Nem látszott részegnek. Az ivóban minden szem rám szegeződött, voltak vagy húszan. Csak az öreg Sas nem figyelt rám.

- Jó napot, Sas bácsi – szólítottam meg.

- Magának is – dűnnyögte.

- Itt lennénk mindannyian. Hazajöhetne! – kértem. Fölszege a fejét:

– Csak nem te akarod megmondani nekem, hogy mikor menjek haza? – hepciáskodott.

- Eljöttek az apámék is – emlékeztettem. – Már

– Elég unalmas lehet ezt hallgatni egy kívülállónak – állapítja meg Bálint. – Talán túl részletesen beszélem el a történetet?

A felét még így is kihagyom – gondolja. Egy sereg dologra nem emlékszem, és eszem ágában sincs elbeszélni, például azt, hogy az eljegyzés napján háromszor is kerestük az öreg Sast a pajtában. A Marika ruhája be is piszkolódott egy kicsit.

– Engem nem untat. Hanem, ha maga a gyógyszerre nem is ihat, én lehet, hogy lenyomok egy fél whiskyt. Van itt a közelben egy presszó.

– És a kocsit? A haverjaim szerint nem árt, ha az autós minden pohár alján sok apró kis rendőrt lát.

– Itt hagyom a kedvest – jegyzi meg dr. Nagy. – A busz a házunk előtt áll meg. Járhatnék azzal is. De az orvos autó nélkül olyan, mint a miniszter rövidnadrágban. Képzelve el, odamegyek valahova, bemutatkozom, abban a pillanatban mindenki természetesnek véli, kocsim is kell, hogy legyen. Ha egy nőismerősömnek felajánlanám, hogy autóbusszal viszem haza, kinevetne, és bár lehet, hogy egy másik embernél kedves gesztusnak tartaná, engem csórikámnak nézne.

Összepakol. Indulnak kifelé. A portán ma egy másik őr tollászkodik, de az is hatalmasat köszön a doktornak.

A mérnököknek fele ekkora kalapemelés sem jár, a technikusoknak egy biccentés, a melósoknak meg ott a motozás – mélézik Bálint. A portások jól ismerik a protokollt. A vezérigazgató előtt még a kilincset is megtörlik talán.

– Irénke, drága, hozzon két fél whiskyt – veti oda a presszóba betérve a doki.

– Látom, ismerős itt – állapítja meg Bálint.

– Igen, néha benézek. Nem vagyok lázadó alkat, de ókor úgy érzem, jó lenne bemenni egy kocsmába és elvegyülni a tömegben, szopogatni egy fél cseresznyét és közben hallgatni az embereket. Ám egy orvosnak még azt is meg kell válogatnia, kivel, hol iszik meg egy üdítőt. Nem érti, ugye? Jobb is. Megharcoltam az egzisztenciámért. De a diploma is kevés. Mikor meghív magához a főorvos, a főnőköm, végigmutogatja lakásában a festményeket, köztük egy Szinnyeit, akkor idegen világban érzem magam, s levezetendő fél-szegségemet, nagy hirtelen beiratkozok valamilyen iskolába, tanfolyamra, mert attól tartok... Szóval a főorvos urat születésétől fogva ismeri a fél világ, és a főorvos úr születésétől fogva ismeri a fél világot, egy szavába kerül, és máris más nézegeti helyettem a kép- és porcelángyűjteményét. Én meg mehetek valahova vidékre, ami talán nem is lenne baj, de én nem szerettem a változtatást. No hagyjuk, maga akart beszélni és közben én pakolok ki. Már jön is az ital. Hány éves ön, Bálint?

– Huszonkettő.

Dr. Nagy elmélázik:

– Én meg harminckettő. Tíz esztendő a javamra. Hát akkor szervusz – emeli fel a poharát, és miközben valódinak érzi a gesztust, hirtelen végigfut rajta a felismerés: ezt is a főorvos úrtól tanultam. Ő mondta: „Tudod, a legjobb az emberekkel tegeződni, úgy érzik majd, hogy megtisztelsz őket, neked pedig nem kerül az egész semmibe. PERSZE AZÉRT DISZTING-

VÁLNI KELL, KÉRLEK.” Igenis, főorvos úr, disztigválni kell, igenis – medítál dr. Nagy. Bálint viszont alaposan meglepődik. Erre nem számított.

– Nem is tudom, merjem-e – szabadkozik, de megembereli magát. – Szervusz! – mondja ő is ízlelgetve a szót, és magában elhatározza:

Meghívom a dokit az esküvőnkre. Igazán rendes ember, a mi familiánk pedig olyan kicsi. A Marikáék részéről csaknem száz vendéget várnak, mi pedig az anyámmal egy egész éjszakai fejtörés után is csak tizenegy olyan rokont tudtunk összeszedni, akikkel tartjuk annyira a kapcsolatot, hogy ne vegyék tolakodásnak a meghívást. De a dokit szívesen látnám, nem azért, hogy most letegeződött velem, csak, mert kevesen álltak volna ennyire mellém, mint ő tette.

– És most jöhet tovább a történet. – jelenti ki dr. Nagy.

Emlékezés

Marika keresztanyja, míg távol voltunk, törleszkedett:

– Nagyon talpraesett asszony maga, Tengeriné. Igazán örülök, hogy ilyen valamirevaló fehérszemély kerül a rokonságba. Hanem mondja, kedveském: milyen vallásúak maguk? Katolikusok? Hála Isten. Tudja, láttam a hét elején, hogy a húgom milyen bánatos. Az eljegyzésnek meg örülni kell, vagy nem? Arra gondoltam én, hátha kálvinisták vagy lutheránusok maguk. Mert tudja, azt a mi Mariskánk aligha bírná ki. Mi mindig is hithű katolikusok voltunk. Áldott jó papunk van, a Mariskánk meg tudja mondani, mert a legszorgalmasabb templomjárók közé tartozik, gyónik, áldozik is rendszeresen. A mi papunknak mindenkihez van néhány jó szava, és ami a legfontosabb, mindig kaphat

tőle az ember tanácsot. Ha megkérjük, biztosan írat a kántorral a Marika esküvőjére valami külön köszöntőt. Templom nélkül a házasság csak olyan, mint az üres fazék. No, de hol késhetnek ilyen sokáig ezek a fiatalok? Nem találják a sógort? Bizony, neki is sok a dolga, az állatok a téeszben is, meg itthon is, nagy felelősség, ma már egy ló százezret ér, persze azért akkor is bejöhetett volna már a lánya eljegyzésére.

Végyszóra állítottunk be Marikával a szobába. Előtte egy kicsit rendbe szedtük a Marika ruháját, magunkat.

– Sas bácsinak be kellett menni az állatkórházba – hadartam el az előre kitalált mondókát.

Marika anyja összecsapta a kezét:

– Jézus Mária, csak nem beteg a tehenünk?

– Nem – nyugtattam meg. – A tehénnek semmi baja.

– Á, biztosan félrehallottátok, ha valami fenéség van, akkor nekünk is beszólt volna. Itt vagyunk már tizenegy óra óta, de még nem láttuk a sógort – ellenkezett a keresztmama.

Próbáltam nem az anyámék felé fordulva a szemmemmel jelt adni.

Mariska néni nem vette az adást. Marika keresztanyja azonban hirtelen feleszmélt, hogy valami gond van, mert szót váltott:

– Azt mondjátok, az állatkórházba kellett neki bemenni? Most jut eszembe, ma ügyeletes a téesz lóistállójánál. Hogy erre nem gondoltunk előbb. Neked is kiment a fejedből, Mariska!

– De hiszen... – kezdett tiltakozni az anyósjelölt, ám a pergő nyelvű keresztanya megakadályozta:

– Ismerem én a sógort, soha életében nem tudja majd magának megbocsátani, hogy éppen a lánya el-

jegyzésén jött közbe ez a dolog. Persze a tévesztések is komiszak. Ilyen nagy napon ügyeletre beosztani valakit. No, de csak találkozunk az elnökkel.

Az apám rögtön közbeszólt.

– Első a kötelesség! A férfiember tudja, belénevelték a katonaságnál: első a kötelesség. Néha fel kell áldozni a magánéletet a közösség miatt.

Apámnak, aki a raktárban is, otthon is állandóan a rádiót és a tévét bújta, haladó szövege volt, három hónapja dolgozott még csak az üzemben, de megválasztották szakszervezeti bizalmasnak, ő meg az első gyűlésen kipakolt, olyannyira, hogy utána eljött hozzánk a vállalati szakszervezeti titkár megkérdezni, honnét szedte az apám a különféle utasítások, paragrafusok pontos szövegét.

Igen, első a kötelesség, drága apám – gondoltam akkor. – De ha tudnád, hogy az öreg lóidomár a kocsmában fröccsözget, nem csitítanád ennyire a kedélyeket. Sohasem becsülted az ivásban feledést keresőket. Az anyámra néztem, éreztem, sejti, hogy nincs minden rendben. Hiába, belém látott. Mindig is kitalálta: mikor mondok igazat, mikor hazudok. Hazudok, anyukám! – töprengtem. Értetek teszem. Értetek? Dehogya. A Sasék lelki üdvéért.

A keresztanya oldotta meg ismét a helyzetet:

– No, de elhallgattunk! Mielőtt bejöttek volna, éppen magukról beszélgettünk, Bálint. Jár maga templomba?

– Nem.

– Felkészülhet rá, hogy kicsit megdorgálja majd a papunk. Mielőbb elmennek hozzá, annál jobb, az esküvőig még az oktatáson is át kell esni.

– Miféle oktatáson?

– Ragaszkodik hozzá az anyósjelölted, kisfiam, hogy a templomban esküdjetek – nézett rám bűnbánóan az anyám. Elkaptott a harctéri idegesség.

– Eszem ágában sincs – mondtam. – Én pár éve még KISZ-titkár voltam az iskolában.

Marika anyja felpattant az asztal mellől, és indult az ajtó felé.

– Ne fuss el, Mariskánk! Drága Mariskánk! Ezt kellett megérned – sopánkodott a keresztmama. – Gyere, ülj ide mellém!

– Én azt nem bírom ki, hogy az egyetlen leányom ne templomban, az Isten színe előtt kössön házasságot – hüppögte az anyósjelölt. – Ezt én nem hagyom, nem bírom! Inkább beleugrok a kútba.

És már nyomult is kifelé.

A végén még tényleg megteszi – véltem. Marika is sírt, a többiek meg egymás szavába vágva az anyját békítették. Még szegény apám is utánuk biccegett. Én viszont tartottam magamat. Azért se könnyögök senkinek!

Marikát sajnáltam, de nem a legszerencsésebben adtam a tudtára.

– A hétszentit, ne ordíts már nekem itt megint, Marika! – rivalltam rá. – Menj az anyád után! Biztos ketten főztétek ki ezt az egészset! Miért nem figyelemtetted előre erre a templomi esküvőre.

– De hiszen megmondtam neked, hogy az anyu egész héten a paphoz járt – hüppögte.

– Arra viszont nem készítetted fel, hogy nekünk is el kell menni kezét csókolni a plébános úrhoz. Egyáltalán, te akarod a templomi esküvőt?

– Nekem mindegy, én temelleted akarok lenni. Én szeretnék az anyámnak is, neked is kedvedre tenni.

– Hát az aligha megy – morogtam.

– De azért, ugye elveszel, Bálint? – faggatott.

Már éppen feleltem volna, hogy igen, amikor viszszajött a gyásznép és anyám volt a fő vigasztaló:

– Nyugodj meg, Mariska. Igyon egy kis vizet, azután majd megbeszéljük ezt a dolgot. Úgy ni! Megértheti maga is, az én fiam sincs könnyű helyzetben, mi nem járunk templomba. Vagyis én még elmentem néha, de az uram, aki a balesetéért az égieket is okolta, nem. A fiamat megkeresztelték, de hittanra, áldozni, bémálkozni már nem küldtük. Tudom, mi a jó, tudom mi a szép. Itt nem vallásháborúról van szó. A Bálint is katolikus, a Marika is. Valami olyan megoldást kellene kitalálnunk...

– Anyu, egyszer már megmondtam, hogy nem – makacskodtam.

– Ide figyelj, kisfiam! Ugye neked azért van kifogásod a templom ellen, mert fész, hogy oktatásra kell járnod, vagy hogy megszólnak a régi kollégák, haverok?

– Ezért is. De tisztázzunk valamit. Remélem, azt egyikük sem gondolja komolyan, hogy egy házasság attól jó, mert az oltár előtt kötik. Én nem vagyok hívő, de nem vagyok hitetlen se. Az a lényeg, hogy engem a gyárban megbecsülnek. Tudják rólam, ki voltam, most köpjem szemközt magam? Tavalyelőttig még a szocialista brigádnak is tagja voltam. És talán a pártba is jelentkeztem volna, ha nem jön ez a változás. Nekem megbecsülésre, jó fizetésre van szükségem. Négy-öt hónap múlva megszül a Marika, sír a gyerek, nem mondhatom neki: nincs rugdalózó, nincs gyerekkocsi, fiacskám, mert az apádat utálják a többiek.

A keresztmama eszmélt fel ismét legelőször:

– Szül a Marika?

A hallgatás felért az igennel. Az anyósjelölt már hangosan dohogott.

– Ezt a szégyent én nem élem túl – sipította.

– Nyugodj már meg, Mariskánk – békítgette a keresztmama. – Más leánnyal is előfordult már, hogy elcsábították. Az a lényeg, hogy elveszi.

Tényleg elcsábítottalak, Marika? – kérdeztem magamban. Igaz, mondtad, hogy nem akarsz, de én még kevés olyan lánnyal találkoztam, aki bevallja, hogy ő is kívánja a szexet, belétek nevelték: ez a sikkes, az erkölcs is így diktálja. Először, elismerem, nem sok örömed lehetett benne. És hát érintetlen is voltál, ami kicsit meglepett. De alig tizenöt perce a pajtában szó se esett arról, hogy elcsábítottalak. Ha igazán szeretnél és talpraesett lány lennél, akkor most a védelmemre keltél volna, de ha te nem, sebj, van nekem nyelvem.

– Az az igazság, Juliska néni, hogy mi már nem úgy gondolkozunk, mint maguk, de azért a felelősségérzet bennünk is megvan. Igen, elveszem a Marikát. És a többihez, hogy előtte mi történt, senkinek semmi köze!

– Az a maga szerencséje, hogy nincs itt a sógorom – hangzott a fenyegetés. – A Sas családot ismerik ebben a faluban. Ismerik és félik.

– Igen? Akkor tessék átmenni érte a kocsmába. Én nagyon szívesen elmondom a véleményemet előtte is.

Anyám rám szólt:

– Kisfiam, ne cirkuszolj! Semmi szükség rá.

– Nem veszekszem én, anyu. Az azonban mégis csak szokatlan, hogy miközben mi itt az eljegyzést tartjuk, a ház ura a kocsmában vedel.

– Mintha azt mondta volna az előbb, hogy az állatkórházban van – szolt közbe az egyik nagynéni.

– Éppen olyan jól tudják, Juliska néni, mint én, hogy semmi keresnivalója nincs az állatkórházban. Mint ahogy azzal is tisztában voltak, nem amiatt lett ilyen sürgős az eljegyzés, mert meghíztak az ólban a malacok – csatáztam tovább. – Kár álszenteskedni. Egy család leszünk. Jobb lenne, ha azon igyekeznénk, hogy mielőbb megértsük egymást.

Marika anyja teljesen magába temetkezett.

– Azt mondja meg nekem valaki, miért büntet engem ilyen szigorúan az Isten? – pityergett a könyneit törölgetve.

– Fogalmam sincs róla, Mariska néni.

– Akkor mi elballagunk. Nagyon sajnálom, hogy így ér véget ez az eljegyzés – vetette közbe az anyám. – De ha a házigazda nem akar látni bennünket, akkor itt semmi keresnivalónk.

A keresztn mama viszont igyekezett megmenteni a helyzetet. Odament anyámhoz és visszanyomta a székre.

– Dehogyan mennek, dehogyan mennek, kedves Tengeriné! Majd én mindjárt idehozom a sógoromat. Azt hiszem, nem teszi zsebre, amit tőlem kap! Nem kell vele törődni. Rájött az ötperc. A lányát nagyon szereti, megzavarta, hogy teherbe esett és zabigyereket hoz a világra.

– Már miért hozna zabigyereket? – ágaskodtam. – Két perce sincs, hogy megmondtam: elveszem a Mariát feleségül.

Legszívesebben már mindenki menekült volna a jeles eseményről. Én botor fejjel még elégedettnek is éreztem magam.

8

Dr. Nagy az asztalra teszi a pénztárcáját.

– Én tartom fel magát! Megsértődöm, ha nem engeddi kifizetni – nyakaskodik Bálint.

– A kólát, azt kifizetheted, ha akarod. A whiskyket viszont én rendeltem. Vitának helye nincs! Különben is, én keresek jobban.

– No, az nem is olyan biztos – jegyzi meg Bálint. – A mi üzemünkben nagy a hajtás, sokat túlórázok, de negyvezernél kevesebbet még nem is nagyon vittem haza.

– Nem mondom, szép – ismeri el dr. Nagy.

– Maga mennyire jön ki havonta? – kíváncsiskodik Bálint.

– Mintha megegyeztünk volna, hogy tegezel. Mennyire? Nem is tudom pontosan. Furcsa, mi? Pedig így van. A gyárban harmincezer körül lehet a díjazásom, hetente kétszer a körzeti rendelőintézetben is rendelek, néha maszek betegem is van. De sosem számoltam ki, hogy mennyi jön össze. Ötvezernél azért lehet, hogy több.

– Mindenki úgy tudja, hogy az orvosok jól keresnek – nyilatkoztatja ki Bálint. – Én nem irigylem senkitől sem a pénzt, ha megdolgozik érte. Egy jó orvos feltétlenül megérdemli, hogy kitömjék a zsebet. Neki a tudásáért fizetnek. Én látom, hogy a nővérem mennyit gürizik. És még így is kérdés, hogy jó tanár lesz-e belőle.

– Milyen szakra jár? – tájékozódik a doki.

– A nővérem? Fogalmam sincs róla. Sosem érdekeltek különösebben a dolgai. Ismernie kellene. Ő az új kor nője, a MISSZ EGYENJOGÚSÁG. Minden férfiről, aki szóba áll vele, megkísérli bebizonyítani,

hogy hülye. Néhány haverom legyeskedett körülötte a szünetidőben, és az lett a vége, hogy rám is megharagudtak. Csorna-szerte azt híresztelik a srácok, hogy a nővérem egy felfuvalkodott pulyka.

Dr. Nagy sóhajt egyet.

– Nehéz a nőekkel. Én is attól félek, hogy majd rám akaszkodik egy fúria és már csak akkor ismerem ki, amikor késő lesz. Most jut eszembe, nem illik ilyesmiről beszélni. Te maholnap nősülsz. Hanem az eljegyzések, ahogy így meséled, olyan fordulatos volt, mint egy színdarab.

– Számodra talán szórakoztató, de ha én arra gondolok, hogy mi lett a következménye, akkor...

Bálint úgy érzi hirtelen, hogy ismét szürke lovak vágtatnak feléje. Szerencsére dr. Nagy észreveszi, hogy a fiú fejéből kifut a vér, és a szeme fennakad. Odaszól a pincérnőnek:

– Jucika, Jucika gyorsan! Nyissa ki az irodát! Rosszul lett ez a fiatalember. Betámogatja Bálintot, azután megfogja a fiú kezét: Lássuk csak: pulzus rendben, semmi baj. Láz nincs. Adok neki egy injekciót, mindjárt jobban lesz.

Bálint hagyja, hogy egy széken kényelmesen elhelyezték. Látja az érkező injekciót is. Érzi a szúrást. De mintha az agya nem fogna.

– Hozhatok még egy felet? – kérdezi dr. Nagytól a pincérnő.

– Igen. Az jó lesz.

Az orvos a whiskyjét szürcsöli. Annyit most legalább látott, hogy a fiú nem szimulál.

De ezek a tünetek nem igazán magyarázhatók az idegkimerültséggel, persze sokfélék vagyunk – véli az orvos.

Két-három perc és Bálint láthatóan éledezni kezd. Először a színe jön meg, majd a szava.

– Mi a franc lehet velem? – tanácsalankodik. – Úgy érzem ilyenkor, hogy kikapcsol az agyam. Voltak ám megint lovak. Most a pohár aljából jöttek. Szerencsére az apósjelölttel nem találkoztam. A lovakat még csak kibírom valahogy.

– Hány szem Eleniumot írtam fel neked? – kérdezi az orvos.

– Azt hiszem, háromszor egyet naponta – mormolja Bálint.

– Miért nem váltottad ki?

– Elfelejtettem, de miből jöttél rá? – kíváncsiskodik a fiú.

– Az legyen az én titkom. Elhoztad legalább a receptet? Az Árpád úti gyógyszertár este hétig nyitva van. Odamegyünk.

– Jó. Közben elmesélem még az eljegyzés végét.

Emlékezés

A közbiztonság után a rokonság egy része gyorsan elszelelt az eljegyzésről. Mi is felcihelődtünk. Apám keze a kilincsen volt, már anyám is vette a pulóverjét, amikor megérkezett az öreg Sas. A fejét leszegte, a szeméből villámok cikáztak. A keresztmama kísérté.

– Senkinek semmi köze ahhoz, hogy én hol töltöm a vasárnapomat – handabandázott. – Különben sem hívtak engem, hogy legyek itt a lányom eljegyzésén. Pedig valami közöm csak van hozzá! Illik engem is megkérdezni, adom-e a lányt, vagy nem!

– Ne bomolj már, te! Hiszen azért jöttek. Igazán nem az ő bűnük, hogy téged egészen eddig a kocsmában evett a fene – csitítgatta a keresztmama.

Az apám visszalépett az asztalhoz és megszólalt.

– Azon már ne múlják. A fiam már elmondta a többieknek, én elismétlem magának, Sas szaki. Engedje meg, hogy a fiam számára elkérjem a Marika lányát.

Az öreg Sas ellágyult, maga mellé mutatott.

– Ugyan, üljön már ide mellém kedves, hogy is hívják... Engedem én a lányt, hogyne engedném, főleg így, hogy teli van. Csak tudja, meg kell adni a lánykérés módját. Ezek a fiatalok azt képzelik, hogy összeismerkedtek az utcán, megy egymáshoz a ruhájuk színe, vagy még talán ennyi se kell, és máris jöhet az esküvő. Nehogy azt higgye, kedves nászjelölt, hogy én most dögre ittam magam. Igaz, a kocsmában voltam. Gondolkozni! Énnem jobban forog az eszem, ha zaj van körülöttem. Mondtam már, elvártam, hogy legalább a módját megadják az eljegyzésnek. A feleségem a bűnös. Nem maguk. A feleségem az, akinek oka van rá, hogy bocsánatot kérjen. Mert ő csak hallgatott a ringyó leányával együtt. A pappal biztosan végigsusmorogta a dolgot, de nekem egy árva szót se szóltak, azon kívül, hogy egy csornai fiatalember legyeskedik a Marika körül és lehet, hogy vasárnap ide látogat. Ha a maguk fia nem jön ide, talán csak akkor tudom meg, hogy unokám lesz, mikor már a bölcsőben ficáncol. Most már nincs vita. Házasodjanak. Szoba van itt. Elférnek. Bútor is akad. Én vagyok olyan úr, hogy még enni is adok nekik. Azt a tíz-húszezer forintot, amit a fiatalember keres, berakhatják a takarékbába.

– Negyvenezer forint körül van a fizetésem – vetetem közbe, de az öreg felemelte az ujját.

– Ácsi! Most én tettem le a garast! Mondom, én mindent megadok, mert ez az egy leányom van, de mind-

ezért elvárom, hogy becsülete legyen. A mi Marikánk tanult. Most fejezte be a középiskolát, akár könyvelő is lehet. Már intézkedtem, hogy esetleg legyen helye a téeszben. A Marika nem ilyen semmit érő, diszkómániás, nincstelen dombfalui csitri, hanem a Módos Sas lánya. Van stafirung, szoba, konyhabútor, földet is írtattam már a nevére. Értjük egymást? Ha meghallom, hogy valaki kiabál vele, vagy azt látom, mereszkeedik, míg ő dolgozik, akkor az illetőnek az én házamból le is út, fel is út. Felnevelődik apa nélkül is az unoka.

– Ide figyeljen, Sas mester! – ragadta el az önérzet az apámat is. – Én nem ígérek ennyi mindent a fiammal. Én csak a becsületességét tudom vele adni. Ráér majd akkor fenyegetni, ha már minden nap csak hibáját találja.

– Nem elég hiba tán, hogy gyereket csinált a lányomnak? Erre az apám felharsant.

– Akár megharagszik, akár nem, én kimondom: a gyerekcsináláshoz nemcsak az kell, aki nyomja, hanem az is, aki tartja. Ha már így esett, akkor tegyük túl magunkat rajta. Én is tudnék gyalázkodni, de minek? Megkapta a fiam a magáét. Csak azért nem hasítottam szíjat a hátából, mert magától is rájött, mi a kötelessége. Én azt tartom: elég nagy büntetés neki és Marikának az, hogy ilyen fiatalon nyakukba szakad a gyerek gondja. Hiszen maguknak már aligha kell magyarázni, az ember csak addig nemtörődöm, addig látja futballpályának az életet, míg csak magáról kell gondoskodnia. Én jótállok a fiamért, sőt a maga lányáért is. A mostani ifjúságot sem kell élve temetni.

– Gondoltam én, nászjelöltem, hogy maga valami szónokféle. Azt is látom, hogy életében még nem dol-

gozhatott túl sokat, mert ráér a körmét tisztára vakarni – komiszkodott az öreg Sas.

De ezzel elvetette a súlykot. Féltém, mindjárt neki-ugrik az apám, felemeli a nadrágját, és kiveri ennek a vén kötekedőnek a szemét a mülárával, vagy elkezd kiabálni a háborúról. A HÁBORÚRÓL, amit az ilyen beszariak, mint a vén lócsiszár, biztos valahol az istállóban, szalmával letakarva, remegtek végig. Hirtelen elhatároztam: *ha az apám nem törli száján az öreget, én bizony isten megteszem.* Mint általában anyám volt közöttünk a legmegfontoltabb, csendre intett mindkettőnket a tekintetével, megigazította a kendőjét, merően az öreg Sasra nézett, majd rákezdte csendesen, hal-kan, mintha távol állna tőle a sértődésnek, haragnak még az árnyéka is.

– Ha most a maga helyében lennék, szégyelleném magamat, Sas bácsi. Harminc évvel ezelőtt alig akadt külön legény az én férjemnél. Ha a háborúban nem viszi el egy gránát a lábát, akkor most is kidolgozná a maga szemét, azt állíthatom! De ő megreparál így is mindent. Hozzá mer maga nyúlni a rádióhoz, a televízióhoz, órához, vagy éppen fűnyíróhoz? Mert az én uram kijavítja őket, anélkül, hogy valahol is tanulta volna. Ha kell, az ebédet is megfőzi. Ha kell, segít a porszívózásban. És a rokkantsága ellenére az életkedvét is megőrizte. Igen, ért a beszédhez is, mert míg más a kocsrát bújja, addig ő rádiót hallgat, újságot olvas. Kíváncsi lennék, maga milyen ember lenne fél lábbal. Hanem most már ideje lesz lassan elindulnunk.

– Ha tudom, hogy hibás a lába, akkor talán nem mondom ezt! De ki lát be az asztal alá. Verje meg az isten, aki a háborút kitalálta – dörmögte az öreg Sas,

majd szót váltott. – De ott tartottunk, hogy én a leányomnak adok hozományt, lakást.

– Nem könnyű az ilyen sértést zsebre tenni, nászjelöltem – közölte az apám –, de mivel a fiam sorsáról van szó, azt javaslom: felejtjük el. Bálintnak van valamennyi pénze a takarékbán. Azt természetesen magával hozhatja. Én nem adok neki, mert nem tudok. Ott van még a leányunk is, egyetemre jár. Hanem ha már a végére ilyen szépen összejöttünk, akkor azt sem ártana leszögezni, hogy mikor is legyen az esküvő. Én úgy gondolom: két-három hét alatt el lehetne intézni a papírokat és a többi formáságot.

– A templomot sem beszéltük még meg – szólt közbe Mariska néni.

Úgy látszik – töprengtem –, az öreglányt semmi más nem érdekli, csak a templom. Most újból kezdődik a vita, a veszekedés, mert gondolom, a Sas apuci is köti majd az ebet valamilyen általa kreált karóhoz, attól függ, rám haragszik-e jobban, vagy a papra?

Még mielőtt kitört volna a vita, az anyám megszólalt:

– Említettem már, hogy nekem lenne egy javaslatom, hogy a kecske is jóllakjon, a káposzta is megmaradjon. Megtartják a gyerekek a polgári esküvőt Győrben, a városházán, utána meg elmennek templomba itt a faluban, mert ha jól hallottam, akkor valami lakodalmat is akarnak tartani.

– És, ha valaki kijön a haverjaim közül? – kérdeztem. – Szerintem az lenne a jó, ha most megtartanánk a polgári esküvőt, vagy hogy hívják, azután majd két-három hét múlva, ha nagyon akarják, sort keríthetünk a papra is.

– Hogy gondolja ezt, Bálint? – sopánkodott Sas anyó. – A mi rokonságunk nem azért jön össze, hogy a tanácselnököt lássa. Feltétlenül ott kívánnak lenni,

amint maguk Isten színe előtt is kimondják egymásnak az igent. Mert azt, remélem tudja, hogy ezek a polgári házasságok csak papíron kötöttek, bármikor fel lehet rúgni őket, de az egyházi esküvő: az örök.

Marika is szót kért. Jelentkezett, ujjaival integetve, mint az iskolában szokta.

– Lehetne először, már szombaton a templomi esküvő, utána megtartanánk a lakodalmat, és vasárnap pedig elmennénk az anyakönyvvezető elé.

Sas anyó megörült:

– Látod, ez jó lesz, kislányom.

– Én is ezt tartom még a legjobbnak, Marikám – helyeselt az anyám.

Én viszont nem lelkesedtem, de még egyszer már nem akartam tönkretenni az estét.

– Akkor megegyeztünk. Már csak azt kellene tudni, hogy a jövő vagy az utána való szombaton lesz az esküvő napja? – állapította meg az apám.

– Ácsi! – hallatszott az öreg Sas hangja.

Mit akarhat már megint az öreg szarkeverő? – töprengtem. Úgy látszik, az a stílusa, hogy hallgat egy darabig, és mikor már mindenki megegyezett, akkor kezd ő alkalmatlankodni. Talán most bejelenti, hogy meggondolta magát, és mégsem adja a lányt? Abba azért nekem is lesz némi beleszólásom. Vagy csak a hozományt akarja megkurtítani? Nem kap a Marika konyhabútort, esetleg kevesebb lesz a stafíruniban a törölköző. Vigye kánya.

– Mondom: Ácsi! – ismételte meg az öreg. – Egye fene, ha már megesett, menjen férjhez a lány! De hogy mikor, azt én szabom meg. Minél előbb? Könnyű ezt így kijelenteni! Június van, nyakunkon a málnaszedés, és míg az le nem fogy, szó sem lehet a lakodalmazgatásról.

A gyógyszerértárban hosszú sor váraкоzik. A dokinak viszont protekciója van. Egykettőre megkapják a tablettákat. Dr. Nagy ragaszkodik hozzá, hogy Bálint ott, helyben vegye be az esti adagot. A fiú megteszi, és az órájára néz.

– Hát nekem nincs szerencsém, a hétórás dombfalui busz is elment. Éjfélkor mégse állíthatok oda Marikáéhoz.

– Kár volt meginnom a whiskyt. Most hazavihetnélek – mondja az orvos.

– Kösz, de tizenegykor van hazafelé egy vonatom. Anyámék sem aggódnak, mert úgy tudják, hogy a Marikáéknál éjszakázok.

– Ha nem várnak, nálam is megalhatsz, reggel azután elmehetsz a menyasszonyodhoz.

– Nem akarok én alkalmatlankodni. Elfelekedek az állomáson is. Nem először tenném.

– Arról szó sem lehet – zárja le a vitát a doki. – A gyógyszer szerencséjére már megvan. Megyünk!

Valahogy igen barátságos és szolgálatkész ez a doki – töpreng el Bálint. Remélem, nem buzi. Hallottam, hogy manapság ez a divat. Akkor jobb lesz, ha most megmondod, apuskám, hogy tetszem neked, különben még véres fejjel szabadulsz. Vedd tudomásul, az én szívem és vele minden alkatrészem örök hűséget esküdött a Marikának! Még az a szerencse, hogy senkiben sem tudok megbízni. Régen valamelyik nemesi udvarban minden bizonnyal királyi főgyanúsítgató lett volna belőlem. De jobb lesz megszólalni, mert a doki még azt hiszi, haragszom.

– Merre laksz? – tudakolja a dokitól.
 – A kancaszállóban – feleli mosolyogva az orvos.
 – Hol?
 – Azt hittem, ezen a néven ismered. A városban csaknem mindenki így hívja az épületet. Lényegében egy garzonház egészségügyi dolgozók részére. Főként ápolónők lakják, de mint a mellékelt ábra mutatja, vagyunk ott néhányan orvosok is. Néha színészek, újságírók, mérnökök is meghúzzák ott magukat. Afféle városi szükségslakás. A megyei lap főszerkesztő-helyettese is ott lakott egy darabig, vele voltunk szobatársak, de ő pár hete elköltözött. Egész értelmes társaságot lehetne összehozni, ha ismernék egymást az emberek. Ám akárcsak, kint a tanyákon, ott is mindenki a saját kis világában él, egy kulcskattanás és már el is zárta magát a közösségtől. Jóllehet este halálra unja magát, de mégsem hívná át a szomszédját, aki szintén fetreng a semmittevéstől. A lányok, azok összejárnak, rajcsúroznak. De az egy más társaság. Mindegy! Most már kibírom. Jövőre talán tudok venni egy lakást. Nem sürgetem. Minek? Ha lesz lakásom, még bebeszélem magamnak, hogy most azután meg kell nőülni, no és komolyabb parti is leszek. Nem mondom, ha akadna egy kedvemre való hölgy... de a legtöbb olyan, mint a mi lányaink, ott a szállón.
 Bálint szeme felcsillan.
 – Sok nő van ott?
 – Van.
 – Kopognak, mi?
 – Nem. De még ha ökölrel dörömbölnének sem engedném be őket.
 – Hogy-hogy?

– Ápolónőre nem vadászok – jelenti ki dr. Nagy és közben megborzongva arra gondol:

Hogyne, hogy híre terjedjen: doktor Nagy kurvázik! „A főorvos úr megfogta a mellemet!” „Az enyémét már kétszer.” – „Te Éva, hogyan csinálja?” – „Ne mondd, és belenéz a szemedbe közben?” – „Heves?” – „Langyos?” – „Mekkora?” – „Ekkora”. Ha én itt elkapnék egy lányt, harmadnapra már az egészségügyi világszervezet is értesülne a dologról. Az ápolónők, asszisztensek többsége orvosvadász. Egy könnyű kaland, és már vehetném el valamelyiküket feleségül. Vagy fizethetnék egy életen keresztül. A páciensek között is van jelentkező. De velük sem. Én vigyázok. Inkább a külső, alkalmi, vagy tartós, de érdektelen kapcsolatokat szeretem. De a múltkorjában egy régi viszonyomnak is vége szakadt.

Közben lassan elérnek a lakótelep szélére.

– Estike – mutat előre Bálint.

– Micsoda? – húzza fel a szemöldökét csodálkozva dr. Nagy.

– Estike – ismétli meg Bálint. – Ez az új városrész olyan, mint az estike, napközben üres, kihalt, mindenki dolgozik. Ilyenkor, a szürkülettel együtt azután ki nyílik. Minden világos ablak egy szírom.

– Érdekes – állapítja meg dr. Nagy. Én nem gondoltam erre.

Csakhamar odaérnek a nyolcemeletes épülethez. Rögön a liftben két csinos lányba botlanak. De azok rá se hederítenek dr. Nagyra. A szoba sem mondható hatalmasnak.

– Kicsi, de egészen klassz – állapítja meg Bálint.

– Van egy kis ananászbefőttem. Kérsz?

– Nem tudom, még sosem ettem.
 – Próbáld meg! Az egyik barátnőm hagyta itt.
 – Most megfogtalak. Ezek szerint vannak most is barátnőid.

– Miért, azt gondoltad, hogy harminckét éves koromra még csak az orvosi anatómiából ismerem a nőket? Sajnos, mint mondtam, egyik tartósabb kapcsolatomnak nemrégiben vége szakadt. A hölgyet Budapestre szólította a karrier. Vannak alkalmi barátnőim, de nem a házból, nem szakmabeliek, és még ami fontos: nem állandósultak. Sőt, ha már itt tartok, azt is elárulhatom, nem is páciensek.

– Ennyi nem után azt gondolná az ember, nálad van egy harmadik nem is – tréfálkozik Bálint.

Vacsorára nem kerül elő más, csak az ananászkompót. Dr. Nagy plédet keres és kihajtogatja a szoba sarkában álló fotelágyat. Neki kényelmesebb fekhelye van, de nem kétszemélyes. Az el se férne a kis szobában.

– Tűrhető a helyed? – kérdezi a doki Bálinttól, aki rövid mosakodás után ingben, gatyában befészkel magát a pléd alá.

– Igen.

– Akkor leoltom a villanyt – közli dr. Nagy. – Reggel még meg kell írnom egy jelentést.

– Elalvás előtt én mindig gondolkozni, álmodozni szoktam – árulja el a fiú.

– Az nagyszerű dolog – helyesel az orvos. – Néha én is rászánok egy félórát, hogy eltöprengjek a világ dolgain. Itt van mindjárt a mi hivatásunk. Orvos vagyok, a legtöbb ember felnéz rám. Orvos. Orvos! Csakhogy az üzemi rendelőből, ahol gyógyításért fordulnak hozzám az emberek, még néhány alapvető

műszer is hiányzik. És mi, mostani doktorok többnyire csak rendkívül civilizált körülmények között vagyunk képesek gyógyítani, egy őserdő mélyén táská, műszerek, gyógyszerek nélkül, pusztá kézzel, józan ésszel, éppúgy csak kuruzslásra fanyalodnék, mint bármelyik régi varázsló.

– Kíváncsi lennék, milyennek értékeli majd száz év múlva a mi kultúránkat – filozofál Bálint. – Gyelekkorban van még az emberiség. Ölünk, háborúzunk. Nem is biztos, hogy megérjük a felnőttkort.

Dr. Nagy hangja tompán szól a sötétben:

– Sosem gondoltam volna, hogy egy melós, bocs' egy szakmunkás ilyen dolgokon járhatja az esztét.

– Szerencséd, hogy ezt a szöveget nem hallotta a nővérem – jelenti ki Bálint. – Eligazítana munkásügyben, azt hiszem. Mikor az egyetemre jelentkezett, megkérdezték tőle, mi az apánk? Azt felelte: ember. Először azt gondolták, nem értette a kérdést, feltették még egyszer, megismétlődött a válasz. Kiderült, hogy a felvételi lapjára is ezt írta. Elkezdtek faggatni, miért szégyelli, hogy munkás, hogy rokkant az öregem, mondván, társadalmunk mindent megtesz azért, hogy a hátrányos helyzetű fiatalokat támogassa... és a többi. Erre a nővérem kiborult és bejelentette: éppen ezért mondja azt, hogy az apja ember, éppen olyan, mint a többi, mint egy mérnök vagy egy csillagász, és vegyék tudomásul, ő sem érzi magát hülyébbnek egy orvos elkényeztetett, rosszul nevelt lányánál. Olvasni őt is megtanították, igaz nem állnak otthon halomban a klasszikusok, de a könyvtár mindenki előtt nyitva van.

– Nem volt teljesen igaz a nővérednek – véli dr. Nagy. – Régebben nem a származás figyelembevétele

volt az igazi igazságtalanság, hanem a protekció. És az mostanra sem szűnt meg. Több protkóst vesznek, vettek fel, mint érdemtelen munkásgyereket. Végül is bejutott a nővéred?

– Természetesen.

– Szerencséje volt! Akár meg is haragudhattak volna rá. Az én időmben ennél kevesebbért is tiltólistára kerültek emberek. No, de aludjunk – javasolja dr. Nagy. – Holnap ismét helyt kell állni.

Bálint kényelmetlenül feszeng a szokatlan fotelágyon. Nem akar álom jönni a szemére. Az órát okolja.

Biztos az zavar, hogy ilyen hangosan ketyeg – gondolja mérgesen. Egyszerre csak nem bírja tovább. Felkel, megfogja a vekkert, beviszi a fürdőszobába, beleteszi a vécébe. Mindig is haragudott az órákra.

– Így már valamennyivel csendesebb – suttogja, amikor visszatér. Dr. Nagy nem válaszol. Ezért azután Bálint csak befelé, magának mesél.

Emlékezés

Az eljegyzésről hazafelé úton azt mondtam a szüleimnek:

– Van szabim, nászútra sem nagyon készülünk, mi lenne, ha segítenék nekik a málnamicsodában. Talán így még a nősülésig meg is melegednék egy kicsit a családban.

Apám beleegyezően bólintott.

– Te tudod. Örülök, hogy megpróbálsz beilleszkedni közéjük. Hanem, mi lesz az automatával?

Ez számomra sem volt egyszerű kérdés. Másnap, bent a műhelyben, odamentem a Gereznár szakihoz.

– Szaki bácsi, megértheti, mi az ábra. Az apósjelölt

addig nem adja a lányt, míg le nem fogy a málna. Tudom, pocsék helyzet, mert most itt bent is hajtani kellene, de ha visszajövök, belehúzok, akár éjjel-nappal bent maradok.

– Mi lenne, ha dolgoznál rendesen, a brigád meg hétvégeken elmenne segíteni málnát szedni?

– Kösz, de maguk jobb, ha nem jönnek. Az apósomnak gőze sincsen arról, mit jelent az, hogy brigád. Különben is, még valamelyikük leütné a kezemről a Marikát. Inkább majd írjanak! Jó?

– Hát menj csak, majd megoldjuk valahogy. Ezen ne múljon a nősülésed – egyezett bele a közvetlen főnököm, akiről azt gondolom, mindig mellettem állt. Talán még kedvelt is egy kicsit, de ezt soha, egy fél szóval sem említette.

A második fordulóban az üzemvezetőt kerestem meg. Vele nehezebb dolgom volt, mint a szakival.

– Szabiról ilyen hajtásban szó sem lehet – nyilatkozta ki.

– De üzemfőnök úr, a Gereznár szaki már beleegyzett. A tavalyi szabadságom felét is úgy fizették ki, mert nem tudtam év közben elmenni. Idén a jutalommal együtt van huszonnégy napom, ha kiveszek belőle két hetet, még akkor is marad az esküvőre elég. Nászútra nem megyünk. Minek. Nézze, nekem a jövőendő sorsom függhet ettől...

– Az üzemnek meg a megrendelés teljesítése, az automatára mielőbb szükségünk volna. De... Menjen!

– Köszönöm. Ha esik az eső, úgylis bejövök.

Odaugrottam a haverokhoz is reggeli szünetben.

– Helló, fiúk! Ne haragudjatok, de vigyázni kell a menyasszonyomra, még valaki kárt tesz benne az es-

küvőig. Tudjátok, utána már nem számít, de addig a széltől is óvni kell. Jó lenne, ha a hó végi szerszámselejtezésnél kicserélnének a tizennégyes kulcsomat. Nem hallotta valamelyiktek, a málnaszedéshez kell valamilyen szerszám: csípőfogó, fakalapács vagy ilyesmi? Nem? Képzetlenek vagytok. Majd, ha visszajövök, megtartom az élménybeszámolót.

Még aznap délután kimentem a Marikáékhoz. Az anyja megörült a tervemnek. Szóba került a munka is.

– Aztán szedett már málnát? – kérdezte.

– Nem, Mariska néni, még sosem. Majd beletanulok. Mennyi van maguknak? Kilencszáz öl? Sok az vagy kevés?

– Megjárja. Másnak sincs több a faluban.

– És pénzben ez mit jelent?

– Kétszázötven- háromszázezer forintot.

– Nem mondom. Öt-hat hónapi keresetem.

Az öreglány egy kicsit magunkra hagyott minket a Marikával. Két szenvedélyes csók közt megkérdeztem:

– Remélem rájöttél Marika, hogy miattad vállaltam ezt az egész cirkuszt. Legalább összeszokunk egy kicsit. Sokat kell még beszélgetnünk.

Este boldogan újságoltam szüleimnek:

– Minden oké apu, elengedtek a gyárból. Voltam a Saséknál is, felfénylettek az öreg szemei, mikor bejelentettem, hogy segíték. Szerintem két métert nőtem előtte. Azonnal ment a kamrába és hozta az ecetes toroköblítőt. Talán nem döglik ki tőle a muskátli, mert annak a cserepébe öntögettem. Az öreg Sas szerint legjobb lenne, ha a jövő héten mennék, akkor jön a zöme, vagy micsodája a málnának.

– Majd még parasztot csinálnak belőled – aggodal-maskodott az anyám.

– Ne idegeskedj. Nem fogok sem elveszni, sem elromlani. A Mariska néni a kis szobát jelölte ki nekem. A Marika a belső szobában alszik, köztünk, mármint a köztünk lévő szobában pedig az anyósjelölt az öreg lócsiszárral. Viszek majd magammal egy melósruhát, két váltás fehérneműt, két inget, a hétvégén úgyis hazajövök. Sőt, lehet, hogy elhozom Marikát is. Légy szíves takaríts ki egy kicsit, mert láthatad, ezeknél minden ragyog. Persze tudom, ott két nő vigyáz a rendre, akiknek szinte csak ez a dolga, neked meg senki sem segít.

– Én most nem érek rá takarítgatni. A hét végén túlórázunk. A nővéredre sajnos nem lehet rábízni.

– De ennek te vagy az oka. Elrontottad a lányodat. Hazajön a kisasszony: „Szervusztok, hogy vagytok?” – azután már megy is be a szobába és olvas.

– Tudod, hogy tanul – védte az anyám.

– De annyit igazán megkérdezhetett volna tőlem a hét végén: „Nőszülsz? Milyen? Barna? Kék hajú? Okos? Hülye? Félszemű?” Vagy valami a francot. De nem, beállított a kisasszony, ledobta a cuccát. „Anyu, légy szíves adjál háromszáz forintot, kint várnak a kocsiban az évfolyamtársaim. Leugrunk a Balcsira.” És te adtál neki. Ha viszont én mondanám, hogy most három-négy hónapig nem melózok, mert fürdéshez, hegymászáshoz van kedvem, orvoshoz vinnétek azzal, hogy elment az eszem. Bezzeg a kisasszony. Nem akarom bántani a nővéremet. Az sem érdekel, hogy nem jött haza az eljegyzésre, majd a tízéves házassági évfordulónkon készítettetek magunkról egy fényképet és elküldöm neki, hadd ismerje meg a feleségemet.

– Na, kidühöngted magad? – kérdezte az anyám. Odajött és megsimogatta a fejemet. – Szerintem a nő-

véred még nem fogta fel, hogy mi történt veled. De lehet, hogy te sem.

Másnap bementem a gyárba és bejelentettem a fiúknak, hogy csak a következő héten kezdődik a málnaparti. Meghallgattam a hülye vicceiket, aztán nekies-tem a munkának. Dolgoztam egész héten, mint a sróf. Csütörtökön kiugrottam a Marikáékhoz. Az öregem nem láttam. Sas anyó a malacokat etette. Marika fáradt volt. Aznap száz kiló málnát szedtek. Most már tudom, hogy az nem kevés.

Pénteken elbúcsúztam a srácoktól:

– Hát akkor fiúk, rátok hagyom a kísérleti masinát. Vigyázzatok rá, nehogy valaki belepiszkáljon. Ha valami jó nő vetődik erre, táviratozzatok!

Szombaton megjött a testvérem. Gondolom az anyám, vagy az apám beszélt a fejével.

– Biztos valami buta, de csinoska liba csavarhatta el a fejedet – jegyezte meg sandán, mikor a szobában kettesben maradtunk.

Bepörögtem. Csapkodtam az asztalt, úgy kiabáltam:

– Vedd tudomásul, ilyen nő, mint te akkor se kellene, ha csak egyedül lennél a világon. Te vagy a legostobább, mert mindig okosabb akarsz lenni, mint a többi. Csupán azért szóltam anyunak, mert itt teszed magad egész nyáron, és azzal az ürüggyel, hogy tudományos diákköri dolgozatot gyártasz, ellógsz két hónapot. Más legalább a látszat kedvéért elmegy a szünidőben néhány hétre dolgozni.

– Persze, az bánt, hogy én tanulhatok.

– Nem, nem irigylem tőled az egyetemem. Én is ráhajthattam volna, ha akarok. De nem lehet mindenki miniszter, tudós. Családanyákra is szükség van. Tu-

dom, te már olvastad ezt az ötvenes évekbeli szöveget. Te már mindent olvastál! Szerintem a Széchényi Könyvtárhoz kellene feleségül menned. Abban talán még találnál valami újat, valami vonzót.

– Veled nem lehet beszélgetni – durcáskodott a testvérem.

– Nekem, lesz egy gyerekem, és rövid idő múlva már beszélgethetek valakivel – nyilatkoztattam ki. – Veled úgyis csak veszekedni lehet. Egészen addig normális voltál, míg kitűnő nem lettél az egyetemen. Azóta azt hiszed, te vagy a világ esze. Azért nem árt, ha megjegyzed: az apád Tengeri János, az anyád János Terézia, Csornán születél egy bérházban, hatmillió kilométerre az Olimposztól. Jól mondom? Remélem, azért majd visszaköszönsz, ha tanársegédnő lesz belőled?

– Hülye vagy, kedves öcsém. Bebeszéled magadnak ezt az egész dolgot.

– Te vagy a HÜLYE! Nem beszélek én be magamnak semmit. Nem is olyan régen még le tudtál ülni velem, megkérdezted, mi újság? Biztattál: olvassak könyveket, találjak ki valami újat. Azt mondtad: amikor a csavar-automatáért a kitüntetést kaptam, hogy büszke vagy rám, és csak így tovább. Most meg már arra sem vagy kíváncsi, hogy kit veszek el feleségül. Egyszerűen megállapítod: bizonyára egy buta liba lehet.

– Nem ezt mondtam. Kiforgatod a szavaimat.

– Nem olyan, mint te. Talán lehetne okosabb is. Érettségizett, csak esetleg nem jelesre, mint te. És nem is akar egyetemre menni. Gyereket szül! Nekem! Olyan nagy baj ez? Abból, ha valaki odaadja magát egy srácnak, te csak arra tudsz következtetni, hogy az illető ostoba? Vigyázz, mert egyszer tebelőled is elpá-

rologhat a józan számítás. Még futhatsz majd úgy férfi után, hogy nem kellesz neki. No jól van, ne veszekedjünk. Használhatod a magnómat, amíg én szedem a málnát a dombfalui dombok alján.

Megbékéltünk. Hiszen minden vita ellenére kedveltük egymást.

Másnap felkapaszkodtam a dombfalui buszra. A körülöttem ülők alaposan végignézték. Míg zötykölődött velem a busz, csupa döreség járt a fejemben.

Ne zavartassa magát néni – gondoltam. Fürkészen csak végig tetőtől talpig! Igen, én udvarolok a Marikának, és a mi környékünkön én vagyok a vezérbika. Volt olyan délután, hogy három lánynak csaptam a szelet egyszerre. Elnézést az ásitásért, de kedves Lujza néni legalább lepillanthatott a gyomorfekélyemig. Azután majd mondja el a többieknek is: Láttam én azt, hogy nyiszlett férfi. Jó ha megvan kabátostul hatvan kiló. És vasárnap délelőtt jött a Sasékhoz. Nem tudjátok, mi keresnivalója van ünnepnap délelőtt, málnaszedés idején egy fiatalembernek a Saséknál? Valami itt nem tetszik nekem. Mire a szomszédasszony: – Hát nem figyelted Lujza, úgy meghízott a Marika mostanában és alig látni az utcán. Mire maga Lujza néni: – Hát, minden előfordulhat, tudja szomszédasszony én csak azt figyeltem meg, hogy az a fiatalember úgy jött, mintha az orrát vernék, pedig azt mondják, jó parti, sokat keres a gyárban meg kiváló dolgozó, az apja biztosan valami főkommunista. – Hallottam én is – mondaná a szomszédasszony, akinek hat lánya van és már beleöszült, hogy férjhez adogassa őket – hallottam én is, megfogták a Sasék maguknak ezt a szegény fiút.

Nem baj, Lujza néni, majd megszoknak engem is. Három-négy hét múlva már egész természetesnek veszik, hogy itt vagyok, és majd csak akkor emlegetnek újra, ha piros autót veszek vagy, ha elcsábítom a műbikás keresztlányát, mert tudom, falun is más már az élet, olyan apróságok, hogy iszik valaki, vagy veri a feleségét, ugyan kit érdekelnek? Az azonban rettentő érdekes, hogy miért is jegyeztem el ilyen gyorsan a Marikát. Kettőt találgathat, Lujza néni! Na, ne játssza meg az értetlent. Miért szoktak lányokat az egyik napról a másikra eljegyezni és feleségül venni. Tudja, nem kaptunk beutalót későbbre a szakszervezettől. Látom a szemén, nem hiszi el. Hát egye fene, megmondom az igazat: erre jártam és gondoltam, most úgyis ráérek, hát megkérem a Marika kezét... Nini, egy koszorút kötöttek az útkorlátra! Valaki elfelejtette bevenni a kanyart. Ha minden baleset helyét csokorral jelölnék, rövidesen azt hinné az ember, hogy a temetőben jár. Jöhettek volna vonattal is, de az hét kilométerre áll meg a falutól, oda parancsolta annak idején a kegyelmes gróf, vagy valamelyik majorbelinek volt ismeretsége a vasútépítőknél. A sínek megkerülik a falut, azután újra kiegyenesednek. Talán olyan rosszhírű falu ez, hogy még a vonat is messze elkerüli? Nem mondom, jó helyre cseppentem. Nos, ez már Csanak. Azt ne várja néni, hogy felkelek! Van itt hely mellettem, de ha nem akar egy vadidegen fiatalember mellé leülni, akkor álljon csak nyugodtan és ne forgassa úgy a szemeit, mint a perselyköszörű a követ.

Eszembe jutott, hogy lakik Dombfalun egy srác a szereldéből. A két hét alatt bizonyára összefutunk – véltem. Már a falu szélén láttam, hogy egy kétkerekű

kocsin málnát tolnak. Nem értettem, miért olyan kis ládába szedik a termést, mikor egybe beleférhetett volna az egész.

A második megállónál leszállok. A második megállónál leszállok – villant át rajtam. A második megállónál leszállok. A Marika, biztos meglepődik, hiszen csak késő délutánra vár. Mindegy, kibírom ezt az egy vasárnapot pihenés nélkül. A következő megállónál leszállok. Jelezni kell. Mi az, hát sosem áll meg ez a busz? Mindjárt kiérek a faluból.

– Hé, sofőr úr, miért nem áll meg? – kiáltottam mérgesen, miután odavágtattam az első ajtóhoz.

– Idevalósi talán? Még sosem láttam – védekezett a buszvezető. – No, akkor ugorjon le gyorsan. Máskor nyomja meg a gombot időben.

– De hiszen jeleztem – védekeztem, főként amiatt, mert a kis közjátékra még azok is felébredtek, akik addig fejlőtyögtetve aludtak.

Hülye paraszt sofőrje! Most gyalogolhatok vissza – mérgelődtem magamban. Még az a szerencse, hogy ráérek, legalább körülnézhetek egy kicsit. Egy bicikli van az árokban. Hol lehet a gazdája?

– Halló? Egy kerékpár keresi a gazdáját. Halló! – kiáltottam.

Sehol senki. Nem hagyom itt – határozottam el. Ezzel előbb érek. Úgy látszik, ez a falu már készül az idegenforgalomra. Itt bicikkel várják a megfáradt idegent. Még kölcsönzési díjat sem kell fizetni.

De Dombfalván nem igazán látszott a feltörekvés. Egyforma házak sorakoztak az út mellett. Egyik ház: két darab, háromszárnyas ablak az utcafronton, vaskerítés, kutya. Másik ház: két háromszárnyas ablak

az utcafronton, vaskerítés, kutya. És így tovább, és így tovább. A nádas házakat viszont már kiirtották, de mintha egyetlen tervezője, kőművese lett volna csak az egész falunak. A házak magasságban, nagyságban különböztek csak egymástól, különben befedte őket a szürkeség, az egyhangúság, a fantáziátlanság. Már jó öt perce tekertem, de sehol nem láttam embert. Végre Sasékhoz értem. A kapu zárva volt. A kutya meg nyitott, mint akinek a kölykét ölik.

– Sasék! Sasék! SASÉK! – hangoskodtam. – Saasék! Saasék! Ssassék! Saaaaséééék! SAAA-SÉÉÉÉK! MARIKA! MARIKA! SASÉK!”

Nem jelentkezett senki. Gondoltam: érdeklődök a szomszédban.

– Jó napot! – kiáltottam be, mert a kapu ott is zárva volt.

– Akinek se zaptya, se zannya, az zárva – dúdolgattam – én is zárva vagyok, szeretőm elhagyott, a krumplink elfagyott, anyukám meg halott. Én vagyok a falu rossza egyedül? Engem ugat minden kutya messziről?

Végre valami motozás hallatszott a harmadik ház felől. Egy idős asszony nézett ki a kerítés mögül.

– Csókolom néni. Nem tudja véletlenül, merre találom a Sasékat?

– Nincs itthon a fiam, és a menyem se. Az ajtót meg bezárták. Én vigyázok az állatokra. Délben majd meg kell etetnem a kistréceket – motyogta a néni. Látszott nem igazán e világban élni. – Ugye fiacskám a tyúkok nem mentek ki az utcára? Ezek a gyerekek mindig nyitva hagyják a kaput. A múltkor is elveszett egy csibe, aztán két hétig nem szólt hozzám a menyem.

– Én a Sasékat keresem, néni.

– A fiamék már hajnalban elmentek. A Csétes Erzsók átka fogott rajtam, mióta hazaköltözött a fiától, a tyúkaink se tojnak úgy, mint régen, a tehénnek is apadóban van a teje. Pedig a papnak is tőlünk hordják a tejet, vagy a Saséktól.

A buggyant öregasszonyon kívül nem láttam senkit. Felugrottam a kóbor biciklire és tekerni kezdtem. A kocsmában szerencsére Dombfálon sem volt kihalt. Betértem.

– Nem látta véletlenül a Sas bácsit?

– Melyiket? – kérdezett vissza a csapos.

– Mindig elfeledkezek róla, hogy itt egy raklapnyi Sas van. A Módos Sast keresem.

– Hát az nincs itt. Mióta eljegyezték a lányát, nem láttam.

– Nem tudja, hol lehetnek?

– Hol? Hogy-hogy hol? Hát a málnásban.

– Vasárnap?

– Csodálkozik? Ha nekem nem kellene itt állnom és néhány szerencsétlen vénlegényt, iszákost kiszolgálnom, akkor már én is régen a himpert szedegetném. Látszik, nem idevalósi. A málna itt minden, a málna az úr és annak az első helyettese, ilyenkor dumálhat a pap, kong a templom, csak a legszentesebbek, meg az igen öregek mennek oda hűsölni. A málna hozza a pénzt, az esztendei téeszjárandóság vagy gyári fizetés csak mellékkereset. Van itt olyan család, amelyik négyszázezeret is bevesz a himperből. Nekem kétszáz öl van. Mindet kipréselem: lének. Ha van olyan ismerőse, akinek hamisítatlan himperszaft kell, akkor csak küldje ide! Szereti?

– Kit? – értetlenkedtem.

– A málnaszörpöt? – így a csapos.

– Nem is tudom.

– Kóstolja csak meg! Ez az igazi. Nincs agyonvizezve, agyonkátrányozva. Málna! Érti? Gyümölcs-lé! Sűrítmény. A kólások ügynöke hetenként jön ide hozzám és ajánlgatja a sok francarikát. De míg én vezetem ezt a kocsmát, addig itt petymőléket nem isznak az emberek. Egyszer majd még kitüntetést akasztanak a nyakamba azért, hogy egy falunyi embert megóvtam a méregtől, mert mindenféle vegyszert belekevernek azokba a gyári italokba. Nekem elhiheti! A málna nemzeti kincs. Akárcsak a jó bor, a törköly, a barackpálinka, a körte, és mégis konyakot, brandyt, meg minden ilyesfélét árusítunk. Nagy pénzen behozzák idegenből. Megérjük még azt is, hogy svéd bort iszunk, drága is lesz, savanyú is, de külföldi!

Bujkált bennem a kisördög ennyi okos dolog hallatán.

– Jó, hogy elmondta ezeket, majd jelentem a főparancsnoknak – mondtam. – A feletteseim mindig nagyon örülnek, ha a nép ajkáról szerezzük az értesüléseinket.

A csapos elcsodálkozott. Szeme elkerekült, kezében megremegett a pohár:

– Maga rendőr? – tudakolta.

– Hát ezt a hülyeséget meg ki mondta magának?

– Tudom én. Az ilyent titokban kell tartani. Talán valami baj van a Sasékkal? Vagy az udvarlóval? Mondta az öreg Sas, valamilyen egyszálbelű gyerek kérte meg a lányát, aki állítólag negyvenezer forint körül keres a gyárban. De nekem ne állítson senki se ilyent. Voltam én is gyári munkás. Egészen hetvenháromig. Maximum tizenötezer forintot lehet megkeresni. Ezt tudom. Jó páran ide szurkolják le a fizetésük egy részét. No, de maga ismeri a dörgést. Összeállnak

ezek a fiatalok és betörnek ide-oda. Én, sosem hagyom itt a bevételt.

– Mondott még valamit az öreg Sas a vőlegénnyel kapcsolatban? – érdeklődtem.

– Semmi különösét. Várjunk csak! Azt hallottam valakitől, kijelentette, hogy majd ő megtanítja kesztyűbe dudálni, mármint a vőjelöltet. Tudja, a Módos Sas sosem becsülte különösebben a városi népséget. Most jut eszembe, hogyha mindenáron el akarja érni őket, akkor nézzen el a templomhoz. A Mariska elugrik ilyenkor is a misére.

– Merre van a templom?

– Kimegy, felnéz, és ahol a tornyot látja.

– És ki az a Mariska néni? – játszottam meg a tudatlant.

– A módos Sas felesége.

– Igen? Köszönöm! Én meg a vőlegény vagyok.

Jó elmékedést, hajítson csak be egy felest, kocsmáros úr – kajánkodtam magamban. Legalább megtudtam: egyszálbelű vagyok és az apósjelöltem alig várja, hogy megtaníthasson kesztyűbe dudálni. Csak rá kell nézni az öreg lócsiszárra. Leri róla: imád engemet. Már tudja az egész falu. No itt a templom árnyékában leheverek egy kicsit. Miért kis mise a kis mise? – villant a fejembe. Talán még nőni fog?

Már énekeltek, mikor odaértem. Tetszetek a templomi énekek. Jó öt percig hallgattam, mire megindultak az emberek kifelé. Sas anyó talán harmadik helyen. Felém se nézett. Termetéhez mért szaporázott az utcán.

– Mariska néni! Mariska néni! – kurjantottam utána.

Azonnal megállt.

– Ne kiabálj! Mindenki minket néz. Csak estére vártunk. Így nem ereszthetlek ki a földre. Hoztál ruhát? – tudakolta.

– Igen – feleltem.

– Mit csináljak? Mit csináljak? Nekem sietni kell málnát szedni. Mindegy, odaadom a kapukulcsot, azután majd hazaküldöm a Marikát. Tudsz biciklizni?

– Természetesen – feleltem. De gondoltam, azt nem újságolom el, hogy már szereztam is egy járgányt, amit a kocsma előtt hagytam.

– Van a pajtában egy rossz bicikli, te azzal jössz – közölte az öreglány. – Siessetek kifele, mert csak addig tudjuk a Marika sorát is szedni, míg be nem érünk a sűrűbe! – szólt vissza a kapuból. – Megnézhetnéd az állatokat is! Van ott az istálló sarkában egy kis lucerna, dobjál belőle a tehén elé! De ne sokat, mert felfújódik. No jól van, megyek már, mert nem lesz belőlünk énekes halott se.

– Maga nem öltözik át? – kérdeztem tőle.

– Kint van a ruhám a földön.

– Az enyém is itt van a táskában, kimegyek magával és felveszem a föld szélén.

– Nem érek rá téged gardírozni. Mire gyalog kiérnénk, én leszedek öt kiló málnát.

– Jó, akkor megvárom a Marikát – egyeztem bele, miközben a kapukulcsot szorongattam.

Ennyi erővel igazán itt hagyhatta volna az előszoba kulcsát is – véltem. De még idegen vagyok, hogyan is engedhetnének be a lakásba? Vajon meddig leszek még megbízhatatlan, meddig nézik gyanakodva a mozgulataimat. Igaz, én sem ismerem a Marikát. Tízszer, tizenötször, ha találkoztunk. Azt sem tudom, milyen színű a szeme, vagy hogy mit gondol rólam, hogy én mit gondolok őróla. Idegenek vagyunk egymásnak. Talán még azokat a lányokat is jobban ismerem, akik-

kel a vonaton együtt szoktam hazafelé utazni. No de van még két hetem, hogy pótoljam a hiányokat – reménykedtem. Vajon képes leszek udvarolni? Kedveskedni? Hirtelen minden megváltozott. A Marika nem egy lány a sorban, hanem a leendő gyermekem anyja.

Bementem az istállóba. Bűdös szag csapott mellbe. Pedig a tehenek tiszta szalmán álltak. Gondoltam, a zöld lehet a lucerna, ami mellette áll, az meg a villa. Nehezen boldogultam.

– Menj már arrébb, te! – morogtam. – Nem ám megrúgsz, az anyád. Hallod? Húzdój odább, mert rád szók egyet! Hülye tehén. Hát nem látod, hogy eléd akarom tenni ezt az izét? Tűnés az utamból és ne csapkodj a farkaddal! Ha megrúgsz, én bizony Isten kilyukasztom az oldaladat a vasvillával. Úgy, ni! No te beengedsz? Te rendes tehén vagy, csak a szarvadat tedd zsebre. Hát ennek meg mi baja? Lehet, hogy ez nem is tehén, hanem bika?

Gyorsan elhagytam az istállót. Kívülről még be is támasztottam az ajtaját. Elhatároztam, hogy felmászok az udvaron lévő diófára. De mire hozzákezdtem, megérkezett a Marika.

– Szia – fogadtam örömmel.

– Szia – válaszolta. – Azt mondtad, csak később érkezel.

– Eljöttem. Baj?

– Dehogy.

– Talán mást vártál, vagy itt van még a soros, másik málnaszedőd? – faggattam.

– Most miért hülyéskedsz, Bálint, csak azért említettem, mert ha tudjuk, hogy ma délelőtt érkezel, akkor az anyu főzött volna tegnap este valamilyen ebédet. Meg hát, nem érünk rá téged őrizgetni, kíséretetni, külön kajával ellátni.

– Miért, ti mit esztek?

– Babfőzeléket.

– Jó lesz az nekem is.

– Mégiscsak vasárnap van.

– Ütődött vagy, picinyem – közöltem és megcsíptem a hátsó felét. – Gyere, menjünk be innét!

Remélem, neked odaadták a kulcsot – bizakodtam. Menjünk csak be! Mit gondolsz, miért egyeztem bele, hogy Mariska néni olyan hülyének nézzen, mint aki még a harmadik utcába sem talál el?

– Még ágyon nem is feküdtünk együtt – suttogtam.

– No, Bálint, ne, ne, most tényleg ne hülyéskedj! – tiltakozott Marika.

– Ez neked hülyéskedés?

– Sietni kell. Apu kivitt egy sereg ládát, amíg azok meg nem telnek, haza ugyan nem jövünk.

– Legfeljebb később végzünk egy kicsit – vigasztaltam.

– Bálint, úgy örülök, hogy itt vagy – derült fel Marika és a nyakamba ugrott.

Felpumpáltam a régi biciklit. Fél óra múlva már kint voltunk a falu szélén lévő málnaföldön. Át akartam ugratni az árkon, majdnem fejre estem, mert megrögglyant a kerék. Óvatosan leraktam a biciklit az árokpartra. A szép, sárga, gyári munkásruhát vettem fel. Előtte kétszer, ha volt rajtam.

– Csak nem ebben a maskarában akar málnát szedni? – kérdezte köszönés után villogó szemekkel az öreg Sas.

– Már miért lenne ez maskara?

– Sárga göncben himperezni, a világ nem látott még ilyent. Jó, hogy fehér inget nem vett hozzá, meg nyakendőt. Mit gondol, milyen lesz itt ez a ruha egy-két nap alatt?

– Ha az olaj nem árt meg neki, akkor talán kibírja a málnaszedést is. Ha pezsés lesz, hát mit számít? Kapok a gyárban másikat.

Az öreg azonban tovább kötötte az ebet a karóhoz.

– Kiröhögnek bennünket a szomszédok

– Ne morogj már, apjuk – csitította a bokrok közül Sas anyó. – Ő tudja, miben szedi. Álljon be Bálint oda a Liszka néni sora mellé! Adj neki egy vödröt, Marika!

– Jobban szeretném a Marika mellett szedni.

– Most azért jött, hogy Marikát fenntartsa, vagy hogy segítsen – zsémbelt az öreg.

– Majd ha kiérünk ezzel a sorral, akkor úgy fordulunk, Bálint – ígérte az anyósjelölt.

– Szedett már málnát, fiatalember? – faggatott a Liszka néninek bemutatott, aszott öregasszony, akit első pillantásra úgy százhetven évesnek láttam. Ráncból szőtték az arcát, a fogait meg biztos a táskájában hordta.

– Igen, három szemet.

– Úgy gondoltam, hogy korábban.

– Nem – feleltem kényszeredetten. Igazából azt sem tudtam, hogy fán vagy bokron terem ez a gyümölcs.

– Akkor elmondom, hogyan kell. Megfogja szépen a bal kezével a szárát, a jobbal meg lecsipegeti az érett szemeket. Amikor megtelik a marka, akkor beledobja az egészet a vödörbe. Vigyázzon, mert a szára bökös! Apró kis tüskék, de esténként ki kell húzogatni őket, mert elmérgezhet a helyük. Emlékeztek a Máriás Bözsire? Hát az is szedte a málnát és telement a keze tüskével. Este fáradt volt és nem piszkálta ki őket. Másnap esett az eső, hogy ne vesszen kárba az ideje, gondolta: lesározza a konyhát. Összegyűjtött egy csomó lóganét, meg is gyúrta a sarat, de nem tudta befejezni

a dolgát, mert éktelenül fáj a keze. Bekötötte vizes ruhával. Hiába. Estére már akkorára dagadtak az ujjai, mint egy véres hurka. A doktor alighogy ránézett a kezére, azt mondta: bizony néni, ezeket le kell vágni. Azóta hiányzik két ujj. Igaz hárommal is elcsipegeti úgy a málnát, mint más épp kézzel.

– Nálam bizonyára gyorsabban szedi – szuszogtam kelletlenül, mert nem nagyon akart összejönni a dolog. Hol a málna esett le, hol a bokor akadt belém.

– Ne féljen, majd belejön. Ha a háta bírja, akkor nem lesz semmi baj. Először a gerincnek kell betörni. Én már málnaszedés előtt egy héttel elkezdem a gyomlálást a kertben, hogy egy kicsit hozzáidomítsam magamat ehhez a sok hajolgatáshoz. Van, akinek kín-szenvedés a málnaszedés. Kérdezze csak meg a Dolfit, mennyire tud fájni egy derék!

– Kit kérdezzek meg?

– Hát az apósjelöltjét, az Adolfot.

Micsoda? – nevettem befelé. Adolf? Dolfika? És még ilyen névvel ki mer menni az utcára? Sas Adolf, nem mondom.

Elnevettem magam. Talán hangosan, mert Liszka néni rögtön odaszólt:

– Hallom, jó kedve van. Az megfizethetetlen, fiatal-ember. Én már hatvanhét éves vagyok, és csak azért bírom magamat ennyire, mert sosem kenődtem el, ha kaptam egy pofont az élettől. No, kinek önthetem ki a poharát?

– Az enyémet, Liszka néni – hallatszott vagy tíz méterről a Marika hangja.

– Ügyes vagy, kislányom, már megszedsz annyit, mint én. Adj ide, fiatalember, maga is!

– Felesleges. Még alig van benne – vitatkoztam. És egy kicsit el is szégyenlettem magam.

– Idő kell, míg megszokja az ember. Magának megsúgom, a Dolfi legszívesebben lekasználja a málnát, annyira utálja a szedését. Hiába. Férfiember. Majd csak figyelje meg: egy fél óra múlva eszébe jut valami tennivaló a ház körül és eliszkol.

– Bálint, azután nem ám elviszik a csókák onnét hátulról – hallottam az anyósjelöltem hangját.

– Majd vigyázok, Mariska néni – fogadkoztam. De igazán nem is tudom, kedveskedni akart, vagy éppen letolt. Inkább az előbbiről lehetett szó, mert kis idő múlva ismét rám kiáltott:

– Evett reggelit?

– Persze.

Közben meg kellett állapítanom, hogy az a rohadt málna tényleg tele van tüskével. Csak a bokor mozgásából sejtettem, merre hajladozik a Marika.

Jól elkülönítettek bennünket – mérgelődtem.

Ha lentől néztem felfelé, a nap a szemembe sütött, mikor a bokor alá bújtam, akkor meg nem láttam a szemeket. Végül, mikor már igen eluntam magam, tíz méterre előttem mozogni kezdett a bokor. A Marika jött szembe, segíteni.

– Kiértünk – újságolta Sas anyó. – Ha akarja, Bálint, akkor most beállhat a Marika mellé. Majd jól szedd át a bokrokat, kislányom! Erről az oldalról én is átnyúlkálok, amennyire lehet. A túl világos málnát ne abázolja le, Bálint, mert azok még éretlenek és nincsen súlyuk.

– Jó, majd figyelek. Hiába, ezt is meg kell tanulni. Sokkal kevesebbet szedtem, mint a Mariska néni.

– Az anyut ne számítsd! Ha málnaszedő versenyt tartanának a környéken, biztos, hogy ő lenne az első. Jó napokon nyolcvan kilót is lekapdos.

– Az rettentő sok – ismertem el.

Az öreg letette a vödret, keze fejével megtörölte izzadó homlokát, miközben a másik kezével hátul a derekát fogta, és kijelentette:

– Mariska, én hazaugrok, megnézem az állatokat. Aggódok a bika miatt. Már reggel is beverte a jászol alá a darát. Még elszakítja a láncot, és kárt tesz a tehénben.

– Eredj csak! – egyezett bele Sas anyó, aki mintha már várta volna ezt a szöveget. Mi a Marikával visszaálltunk a sorba, ő a bal felemen szorgoskodott, és már az első bokornál egy méternyi előnyt szerzett.

– Vízet ne hozzak? – puhatolódzott az öreg.

– Hozhatsz, mert már a reggeli ránk melegegett.

– Maga iszik valamit? – érdeklődött Sas anyó, de nem jutott el a tudatomig, hogy hozzám szól. Kezdték pokoli melegem lenni.

Ilyen lehet a Szahara délben – gondoltam. Csak ott nem kell málnát szedni.

– Bálint, kérsz sört vagy fröccsöt? – kiáltott át hozzám Marika.

– Kösz, nekem a víz is megteszi.

Már táncoltak a málnaszemek a szemem előtt. Csak Marika meg-megvillanó combja tartotta bennem a lelket. Sokszor átnyúlkált a soromba, hogy segítsen, a másik oldalról meg Sas anyó kapdosta le a szemeket. Így azért haladtam is valamennyit. Persze a bokrok alját nekem kellett leböngésznem, s talán az volt a legnehezebb. Bár, ha az ember kifogott egy nagyobb bokrot, akkor még valamennyi húst is kapott.

– Mennyi idő lehet? – tudakoltam a sor végén.
 – Dél körül van – jelentette ki az égre felnézve Liska néni.

– Csodálom, hogy maga így bírja – jegyeztem meg.
 – Ezt csinálom én gyereklány korom óta. Akkoriban került ide a környékre málna.

– Előtte nem is volt?
 – Én nem emlékszem rá. Nekünk Csanakról vagy Barátiról hozta valaki az első töveket. Azt mondta az apám az anyámnak: „Ha nem viszed innét ezt a bokrot, akkor te is mész vele együtt! Nézd meg a gyereket, beleesett és összekaristolta magát.” Egyik júniusi vasárnap azután az anyám szedett egy tálka málnát, becukrozta és odatette élénk. Az apám bele se kóstolt, de mi majd megvesztünk érte. Meg is maradtak a bokrok.

– Bárcsak egyszerre érne be az egész – sóhajtott a feleslegesedve az anyósjelöltem – úgy, mint a barack vagy a szőlő. Az ember ilyenkor nyáron egy hónapig mást se tesz, csak málnát szed. Amikor gyorsan telik a pohár, akkor még csak megjárja, de az elején, a végén, amikor át kell böngészni minden bokrot, látszata még sincs a munkának, akkor haragszom rá, de nagyon.

– Ismerlek én leányom. Ha karácsonyig lehetne szedni, azt se bánnád. Jó dolgos voltál te mindig. Aranyat kapott veled a Dolfi – állapította meg Liska néni.

– Nem vagy szomjas, Bálint? – kérdezte tőlem Marika.
 – A fene tudja. Olyan édes ez a víz.

– Édes, mert magasan fakad, fiatalember. Azelőtt itt minden harmadik embernek golyvája volt. Azt mondta a tanácsos úr, hogy azért, mivel nincsen a vizünkben jód. Emlékszem, jó pár esztendeig nem is árultak a mi falunkban más sót, csak jódozottat.

Ez a Liska néni olyan két lábon járó kalendárium lehet – állapítottam meg befelé mosolyogva álnaszemek után kapdosva. Persze hallhatott már egy sereg történetet így málnázgatás közben. Lám, lám épphogy csak belekóstoltam ebbe a munkába és máris új szót találok ki: málnázgatás. Csak kibírom még két hétig. Milyen hülye vagyok, vasmacskát kellene gyártani belőlem, csak hogy udvariaskodjak, azt állítom, reggeliztem már, pedig üres gyomorral ültem fel a vonatra.

– Hanem, nem tudom, az egyszeri menyasszony esetét említettem-e már, kezdte rá Liska néni. – Az egyik leány, no szóval mit kerülgessem, a Györke Juli már jól bent volt az időben, mire kérője akadt. Megtörtént az eljegyzés is, de kint a térszínen senki sem akarta észrevenni a Juli gyűrűjét, boldogságát. Kapálgattak egy darabig a többiekkel, egyszer csak a Juli megszólalt. „Idesanyám, nekem olyan melegem van ebben a karikagyűrűben, hogy inkább levetném.”

– Jó sztori – jegyeztem meg somolyogva.

Már egy óra is elmúlt, kaja meg sehol se volt. Félkettő is lehetett, amikor megszólalt a Mariska néni:

– No, végre jön az apjuk. Mehetünk enni! Kisleányom, szaladj le a föld végére, a harmadik sorban, az egyik bokor alá tettem a tejeskannát és a szatyrot! Szedje a cókémokját maga is, Bálint!

– Mondtam már, Mariska néni, hogy tegezzon nyugodtan.

– Tudom, tudom, délelőtt le is tegeztem, de nem mindig jár rá a nyelvem, hanem én is kérnék valamit. Hívj inkább anyukának vagy mamának, ez a Mariska néni olyan idegenül hangzik.

– Jól van, anyuka.

Nekem meg ezt nem lesz könnyű megszokni – töprengtem el. Talán a Dolfi bátyót meg apukáznom kellene? Apuka, mikor tanulunk már kesztyűbe dudálni? Apuka, nem csípi a fejemet, ugye?

Annyit megállapítottam, hogy a munkáshacuka helyett tényleg szerencsésebb lett volna fürdőnadrágban jönnöm. Kirakták a kaját. Konyharuha, három tányér, kanalak. A Liszka néni külön vonult. Zsíros kenyeret vagy mit evett, meggyel. Utána kortyolt egyet a kis üvegből, amiben, mint később megtudtam, cukrozott pálinka volt. Az öreg egykettőre letelepedett és már küldte is lefelé a főzeléket és a kenyeret. Sas anyó szólt rám:

– Lépjén már közelebb, Bálint! Nem tudtuk, hogy délelőtt érkezik... érkezel, csak három tányért hoztunk. No, de én majd eszek valamelyitek után.

– Dehogy, megférünk mi a Marikával egy tányérban – mondtam.

– Ha nem utáljátok egymást, de kanál is csak egy van.

– Ez legyen a legnagyobb baj a témkában – jegyeztem meg, és láttam, ezt a mondást ott alig ismerik. A Marika rábeszél, egyek először én. Kanalaztam a főzeléket. Sas anyó ismét megszólalt:

– Apjuk, adhatnál abból a csánkból a Bálintnak is! Persze ha tudom, hogy többen leszünk, akkor kettőt teszek ide.

Ha kissé kedvetlenül is, de jó darab húst odanyújtott a vén lóköttő. Felét odatettem a Marikának.

– Egyél te is belőle, Marika, mert én nem győzők rá – kínáltam.

– Mióta így van, nem kívánja a füstöltet – jegyezte meg Sas anyó.

Nem akartam ennél a témánál leragadni.

– Akkor odaadom magának a felét, Mariska néni. A Liszka néni miért ebédel külön?

– Így több pénzt kap, hatvan forintos órabérből már igazán vehet magának akármit, még tortát is – mondta Sas anyó. – Lassan már többet kérnek a szedők, mint egy culáger. Persze, én nem bánom. Nem kell külön ugrálnom miatta. Mert a Liszka néni nem szereti a túrós tésztát, péntekre mindig külön kellett neki főzőcskéznem. A babfőzelék meg állítólag felfűjja. Egye azt, amit hozott. A pálinkát reggel, délben, este elszopogatja, igaz, fel van vizezve és meg van édesítve. Azt állítja, hogy azzal tartja rendben a gyomrát. Remélem, Bálint, te nem vagy válogatós?

– Nem igazán. Üzemi koszthoz szoktam. Finom volt ez az ebéd. Itt a friss levegőn megjött az étvágyam. A Mariska néni még ízletesebben főz, mint az anyám. Nálunk nem szoktak tejfölt tenni a főzelékbe. Marika, nem ennél még egy kicsit? Neked most már két szervezetet kell ellátni!

Rosszul szóltam, mert az öreg Sas lecsapta a kanálát:

– Ha már szégyentelenül megcsinálták, legalább hallgatnának róla. Az ember még zabálni sem zabálhat nyugodtan – dühöngött. – Enyelegjenek majd akkor, ha a felesége lesz a lányom, de akkor is csak ott, ahol nem látja senki.

De én láttam az arcán, hogy sajnálja a félbehagyott babfőzeléket, de nagyobb volt benne a méreg meg a büszkeség. Rátettem egy lapáttal:

– Mariska néni, még merítenék egy kis főzeléket!

– Ott van, már úgy sem lehet hazavinni, szedjél csak nyugodtan!

Meg is tettem. Mikor kanalaztam, az öreg Sas kiadta az ukázt.

– Most egy fél órát hűsölünk, meg kell emésztetni az ételt, no meg ilyenkor van delelőn a nap, könnyű gutaütést kapni. Persze csak vasárnap engedhetünk meg ekkora fényűzést magunknak.

– Én egy kicsit szundítok itt a fa alatt, Bálint, ha elmegy fölültem az árnyék, ébresszél fel – kérte Marika.

De nem csak ő, a többiek is dőltek jobbra-balra. Nekem persze nem jött a szememre álom. Elgondolkoztam.

Hiába, itt minden másképen van. Nálunk a vasárnap ebéd a szent, olyankor ül össze a család. Megbeszéljük, mi volt a héten a gyárban, a városban. Még a nővéremnek is ott van a helye, ha nem csavarog, vagy ha nincs tanítás az egyetemen. Egyik vasárnap kirántott hús, másik vasárnap fasírozott, a harmadikon paprikás csirke, ez a főmenü. Az anyám ebben nem túl találékony. Hét közben meg ott az üzemi konyha. Mennyivel más az itteni ebéd – töprengtem. Ha beleugrik egy szöcske a tányérba, kipiszkálják, koszos a kéz, száll a por, kit zavar? Liszka néni elül száz méterre tőlünk, hogy ne lássuk, mit eszik. Az apósjelölt örökölt jogot érez a csánkhhoz. Nálunk természetes, hogy ha vesz anyám egy kiló húst, akkor azt annyi porcióra osztjuk, ahányan vagyunk. Úgy látszik, a gyereket még nem vette be a gyomra. De ő dolgoz! Ha megnő a Marika hasa, nem fogjuk az ő kedvéért fűzőbe tenni. Vajon minden vasárnapjuk így telik el?

Végül eluntam a heverészést. Fogtam a vödromet és indultam málnát szedni egyedül. Lemaradásom volt elég.

10

RRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRRR
RRRRRRRRRR!!!! Az óra csörgése agyonüti a reggel csendjét. Az orvos tapogatni kezd az ágya melletti kis asztalon, majd felül. Látja, hogy Bálint szeme is kinyílt már.

– Nem tudom, hova tettem – bosszankodik.

– Mit?

– Hát az órát.

Bálintnak hirtelen eszébe jut az elalvása előtti
közjáték és kicsit szégyenkezve bejelenti:

– Az éjjel olyan hangosan ketyegett, hogy bevitettem a vécébe és ráhúztam a vizet, úgy látszik, nem vitte le.

A doktoron nagyon látszik, nem érti. Bálint feltá-
páskodik. Betántorog a fürdőszobába és kihalássza
az órát a vécékagylóból, majd megmossa a kezét.
Mérges magára, de nem mutatja.

– Mindenhogyan ki kell cserélni – mondja visszatérve. – Belement a víz, berozsdásodnak a kerekei.

– Majd hozok helyette egy másikat.

Addigra már dr. Nagy is felébred annyira, hogy fel fogja a helyzetet. Nem tudja mire vélni a srác viselkedését. Ez már nem kimerültség, ez neveletlenség.

– Még az a szerencse, hogy felébredtünk – jegyzi meg morcosan. – Fél nyolcra várnak odabent. Ebben a hónapban már háromszor elkéstem, de lehet, hogy négyszer. Még az a szerencse, hogy a főorvos nyolcra jár. Jó kis óra volt, és én nehezen tudok időre kelni.

– Mondtam már, veszek egy másikat.

– Ilyen hülyeséget, a vécébe dobni egy órát! – mérgelődik dr. Nagy. – Jó, hogy nem a televízióra ülsz és a villanyborotvával törülközől.

Dr. Nagy eltűnik vagy tizenöt percre a fürdőszobában. Mikor kijön, azt kérdezi:

– Szőke a nővéred? Mert ha igen, akkor vele álmodtam.

– Rossz éjszakád lehetett – nevet Bálint, miközben ő is bevonul a fürdőbe. Dr. Nagy fogkréméből rányom egy kupacot a mutatóujjára és megdörzsöli vele a fogait. Egy kis víz az arcra és már megy is kifelé. A doktor klotyóját mégsem akarja használni. Ezért azt javasolja:

– Menjünk gyalog, és közben reggelizni is tudunk valamit.

– Itt az új lakótelepen? Képtelenség. Idezsúfoltak tizenötezer embert, és az ellátást két ABC-áruház, két zöldséges, egy tanszerüzlet jelenti, no meg ÉDÁSZ-iroda van, a biztosító házhoz jön. De reggelizni sehol sem lehet.

– Akkor elköszönök. Te úgyis busszal mész miattam a gyárhoz. Én meg kikutyagolok a vidéki buszmegállóhoz és elmegyek a Marikáékhoz. Mikor jöjtek rendelésre?

– Ráérsz holnapután. De a gyógyszereket szedd rendesen.

– Oké, és hozom az órát.

Bálint felkászálódik a dombfalui buszra. Nincsenek sokan. Üldögél, hallgatja a motor zúgását, nézi a rohanó fákat és a doki jószívűségén mélázik, mikor ismét érzi, hogy a fejéből kiszalad a vér. A feje oldalra nyaklik. A háta mögötti ülésen észreveszi valaki és szól a sofőrnek.

– Azt hiszem, rosszul lett itt mellettem ez a fiú. Ki kellene tenni a friss levegőre.

Egy nő letámogatja Bálintot. A fiú a friss levegőn megélnéül egy kicsit. A sofőr közben odafent morog:

– Én nem érek rá itt gyerekeket pelenkázgatni. Be kell tartanom a menetidőt. Nem ismeri véletlenül valaki?

– A Sas Mari vőlegénye – jegyzi meg egy fiatalasszony.

– Szálljanak fel! Adjon itt elől valaki helyet – rendelkezik a gépkocsivezető. Így ni. Elmegyünk a szomszéd faluig, onnét beszólok mentőért. Fent van mindenki? Indulunk!

– Most már rendbe jövök – mondja Bálint. – Csak múltó rosszul volt.

De a sofőr erősködik.

– Nem akarom, hogy még kétszer-háromszor meg kelljen állnom, vagy valami baj érje itt a buszban. A tanácstól készségesen telefonálnak mentőért.

A busz elszel. Egy fiatalasszony telepszik Bálint mellé.

– A Sas Marika unokatestvére vagyok. Már majdnem rokon. Mégsem hagyhatom itt magát. Mit szólnának az emberek.

Bálint kényszeredetten mosolyog. Egy-két szót váltanak a Marikáról, az időjárásról, a málnáról, és már meg is érkezik a mentő.

– Már rendbe jöttem – tiltakozik fiú, mikor a betegkísérő a kocsira felé tessékeli.

– Nézze, ha nem viszem be, akkor ki kell fizetnie a kiszállásunkat. Nem olcsó dolog. A kórházban megnezik majd.

– Akkor legalább a gyári rendelőhöz vigyen. Van ott is elfekvő, és ott van az orvosom.

– Azt lehet.

A fiatalasszony a gépkocsivezető mellé ül. Azt mondja, már mindegy neki, a következő busz három óra múlva érkezik. Bálintnak olyan ismerősnek tűnik a nő arca, de nem tudja, honnét. *Biztosan Dombfaluról,*

– gondolja. Elfekszik a hordágyon, szeme lecsukódik, és már ismét a múltban jár.

Emlékezés

A málnaszedés nem a legkellemesebb foglalatosság, ha lehet, akkor az esztorgálást választom a jövőben is – döntöttem el már az első napon. Lehetett már délután négy óra, vagy talán fél öt is, amikor az öreg Sas nagyot fújtatva bejelentette:

– Megteltek a ládák.

– Akkor mára befejeztük – sóhajtott fel Mariska néni és kiegyenesítette hordónyi derekát. Nem győztem csodálni, hogy nagy súlya ellenére egész nap zokszó nélkül kapdosta az aprócska szemeket. De még izzadni sem igazán láttam. Hiába na, minden munkát szokni kell.

A málnát felpakoltuk a lovaskocsira, feldobtuk a megrokkant biciklit is. Az öreg meg sem kérdezte, mi történt a járgánnyal, felült a bakra és a lóra csapott. Mariska néni eltekert, mi meg gyalog mentünk Sasékhoz.

– Anyu, hadd menjünk el búcsúba – kérte Marika, miután az udvarukra értünk.

– Hova? – kérdezte Sas anyó.

– Dombhajlatra.

– Én nem bánom. De a Bálint kérjen el az apádtól is.

– Most várjuk meg, míg hazajön a málnaátadásból? Órákba is beletelhet – durcáskodott Marika. Jól állt neki, mikor felhúzta az orrát.

– Oda is mehettek hozzá – vélte az anyja. – De nekem vigyázzatok, nehogy a Bálintot megkésejlék! Tudod milyen rossz hírű bicskás legények laknak arra. Akkor jó a dombhajlati búcsú, ha a mentő hármat fordul.

Rendbe szedtük magunkat. Lemosdottunk. Marika felöltözött. Rózsaszín egyberuha, fölötte kis boleró.

Gyönyörű volt. A málnaátvevő helyen, ilyet addig még nem láttam, ötvenen is álltak, autók, tragacsok, kiskocsik. Az öreg a sor közepén döllyfösködött.

– Sas bácsi, szeretném elvinni a Marikát búcsúba – mondtam neki illedelmesen.

– No és? – értetlenkedett.

– Engedje el!

– Tíz órára itt legyenek mind a ketten, mert ha nem, akkor egyszer és mindenkorra vége a csavargásnak! – adta ki az utasítást. És megrántotta a gyeplőt, mert előtte vagy félméternyi üres hely keletkezett.

Papa, maga el van maradva egy brosúrával – gondoltam – három hét múlva Marika a feleségem lesz. Talán majd akkor is el kell kéredzkednünk itthonról, vagy akárhányszor összefekszünk az ágyban, előtte mindig szülői engedélyt kell szereznünk?

Gőzöm sem volt, merre van Dombhajlat. Komótosan kerékpároztunk már egy ideje. Néha fiatalok hajtottak el mellettünk, autók zúgtak tova, gyalogosok jöttek szembe. Oldalt hatalmas rét terpeszkedett, rajta szalmazobogyák vagy micsodák.

– Állj meg egy kicsit, Marika! – szóltam rá.

– Tör a bicikli? – kíváncsiskodott. – Tudom, igen rossz a nyerge. Már évek óta nem használjuk.

– Forduljunk be arra a rétre. Ott, annál a fasornál megpihenünk egy kicsit – javasoltam álnokul.

– De akkor még később érünk a búcsúba.

– Sebaj, lesz még elég időnk – vigasztaltam.

Jó messzire, egy nagy szénakupac árnyékában megálltunk. Letettük a bicikliket. A kezem végighúztam Marika testén. Épp csak egy ujjal érintettem a bimbó-

ját. Rögtön kinyílt. Szája mint a tűz, nyelve... Már kezdtem lehántani róla a ruhát. Megijedt.

– Biztos, hogy nem látnak meg bennünket, Bálint? Valaki erre is jöhet.

– Ki jár vasárnap délután egy mező közepén! Nagy a fű, ha lefekszünk, teljesen eltakar bennünket. Csak magunk leszünk!

Miközben a póre testét simogattam, becézgettem, eszembe jutott:

*Nem is ismerlek,
de olyan jó veled.
Behunyom a szemem,
elmerülök benned,
és már nem én vagyok,
hanem egy részed,
és te is hozzám tartozol.
Egyéből vagyunk.
Egyébért élünk.
Nincsen múltunk,
csak leendő gyerekünk
és a közös jövőnk.*

Hiszen ez egy vers – futott végig rajtam a felismerés. Nocsak egy verset írtam fejben a Marikához.

Ez volt az első vers az életemben. Rögtön adtam neki egy címet is: Találkozás. Elhatároztam, hogy megpróbálkozok a verseléssel. Olvasni szerettem őket, Petőfitől, Adyig, Nagy Lászlótól Malamudig, vagy éppen Quasimodóig.

Miközben ezeken töprengtem, Marika kezét simogattam. Apró áramütések villództak át rajtam.

– Mire gondolsz ilyenkor, Marika? – faggattam.

– Semmire.

– Valami csak jár az eszedben – makacskodtam.

– Félek, hogy erre jön valaki.

– No és? Miénk a világ! Menyasszony, vőlegény vagyunk. Lesz egy gyerekünk! Ki szólhatna bele az életünkbe, kinek lenné joga bármit is a szemünkre vetni?

– Igazad van. De én mégis félek. El kellene mennünk a búcsúba. Ha megkérdezi az anyu, hány sátor volt, hogy láttunk-e ringlispílt, semmit sem tudunk válaszolni.

Ezen azután végképp elnevettem magamat és rögtönözni kezdtem:

– Még hogy nem! Majd én elmondom neki: volt egy akkora sátor Mariska néni, hogy a nagyszoba kétszer, sőt, háromszor elfért volna benne. Egyik felében fiúk álltak, a másikon lányok. Pontosan el volt osztva, Mariska néni, minden fiúra jutott egy lány. Azután valaki elkiáltotta magát: tűz!!! És akkor megkezdődött a célba lövés. Én is lőttem egy szép virágot. Kérdezze csak meg a Marikától. Azután meg felültünk a körhintára. Körülöttünk fűszálak keringőztek, felhők keringőztek. No és hajóhintában ült-e már Mariska néni? Mert mi most láttunk egy csodálatosat, talán még egy búcsúban sem volt hasonló! Kérdezze csak meg a Marikától! Addig hajtottuk, míg már majdnem átfordultunk, akkor megálltunk, vártunk egy kicsit és újra nekioldultunk egész estig. De én legszívesebben áthajóhintáznám az egész hetet, sőt málnaszedés helyett is... de talán az egész életet. De szép is lenne. Az ember csak ringatózna. Egyik felől a Marika selymes bőre csiklandozná, másik felől szél legyezné. Néha arra mászna egy hangya, és csak elpöckölnénk. Így ni!

Ugye maga ilyen búcsúban nem járt, Mariska néni? Sajnos a búcsúfiát már előre megvettük. Itt hozza a Marika a pocában.

– Te bolondos – kacagott Marika. Nevetése betöltötte a mezőt. Gyöngyözött, bugyborékol, csengett és áradt.

– Mondd Marika, dobog már a szíve?

– Aha, egyszer talán már rúgott is!

Ezt is megünnepeltük. Félénken felfedezgettük egymást. Életem talán legszebb órái voltak. Már esteledett.

– Nem fázol? – kérdeztem Marikától.

– Nem. Olyan jó így melléd bújni, Bálint. Ha tudnád, hányszor álmodtam veled az alatt a két hónap alatt, amíg nem találkoztunk. Anyunak azt hazudtam, hogy randevúra megyek, és közben Győrben, a vasútállomáson járkáltam, hátha összefutunk. Egyszer leszóltott egy srác, de faképnél hagytam. Te is gondoltál rám?

– Néha.

– Jártál valakivel? – faggatott.

– Egy óvónővel.

– Jobban szeretted, mint engem?

– Nem. Te vagy nekem a legszebb! Hány gyereket szülsz nekem? Hármat? Négyet? Fiúkat? Lányokat? Már kezd sötétedni. Mennünk kell.

– Jól érezted magadat a búcsúban? – kérdeztem nevetve, miközben hazafelé tekertünk. Fél tíz után öt perccel visszaértünk.

– Jól éreztétek magatokat a búcsúban? – fogadott bennünket az anyósjelölt.

Marika gyorsan rávágta:

– Jól, anyu.

– Azután sátrak, ringlispílek voltak-e?

– Ó, azt látni kellett volna Mariska néni – kezdtem rá. – Volt egy akkora sátor, hogy ez a szoba háromszor is belefért volna, az egyik felében álltak a legények, a másikban a lányok... Célba lövés is...

– Te bolondos – mosolyintotta el magát Sas anyó. – Még nem is láttalak ilyen jókedvűnek. Ittál talán?

– Nem kedvelem én a szeszt. A Marika szeméből, abból ittam!

– Hát, csak szeressétek egymást – és hatalmasat sóhajtott.

Miért sóhajtott ilyen nagyot, Mariska néni? Talán nem úgy szerepelt a vén lóköttő, mint ahogy megálmodta? Én sem leszek mindenben eszménykép. De azért megpróbálok a Marika kedvében járni, meg a kisfiunkéban.

– Egyetek! – rakodott ki az asztalra az anyósjelölt, majd ismét visszakanyarodott a búcsúhoz – Sokan voltak Dombfaluról?

– Hol?

– Hát a búcsúban.

– Nem is tudom – habogta akadozva Marika. Látzott, a hazugság nem kenyerre. Kisegíttem.

– Hát nem emlékszel? Mutattad azt a fekete hajú lányt, aki osztálytársad volt. A ringlispílen közvetlenül mögöttünk is ült egy idevalósi fiú, láttam már a buszon. Azután a céllövöldénél is voltak vagy hárman. Köszöntek is. De ha így vizsgáztat bennünket a Mariska néni, akkor inkább nekiállok hazudni, és azt mondom: nem is voltunk búcsúban, hanem egész délután felhőket kergettünk az ökörlegelőn. Elhiszi?

– Mondom, hogy ma bolondos vagy – állapította meg az anyósjelölt. – Kíváncsi vagyok, lesz-e ekkora kedved még holnap este is.

Bálint hiába tiltakozik. A mentős egyenesen a főorvoshoz viszi.

– Mit érzett a rosszullet előtt? – kérdezi a hájas, dús szemöldökű, erőszakos állú, doki Bálinttól.

– Semmit.

– Hányinger? Fájdalom?

– Nincs.

– Álljon fel! – parancsolja a főorvos, és meghallgatja Bálint mellkasát, megnézi a nyelvét. Kopogtat. EKG-t csinál.

– Hol dolgozik? – vallatja a fiút.

– A forgácsolóban, de betegszabadságon vagyok.

– Adj ide a táppénzes lapját!

A főorvos pár pillanatig tanulmányozza az adatokat, majd mérgesen megkérdezi:

– Ki a kezelőorvosa?

– Nagy doktor. A másik nevét nem tudom.

– Maga csornai?

– Igen! – feleli Bálint.

– Akkor, mit keresett kérem a csanaki buszon? Vagy nem azt mondta a mentős, hogy onnét hozták ide?

– Dombfalura mentem a menyasszonyomhoz, csak hogy Csanaknál letettek – magyarázza Bálint.

– Csak úgy autóbuszozgatott?

– A jövő héten lesz az esküvőnk. Néhány dolgot meg kellett volna még beszélnem a menyasszonyommal.

– Persze, arra való a betegszabadság! Vegye tudomásul, kérem, hogy ez táppénzcsalás!

– A Nagy doktornak szoltam, hogy elmegyek – védekezik Bálint.

– Azonnal kerítse elő nekem dr. Nagyt! – utasítja a fődoki az ápolónőt.

Bálint eltöpreng: *Na, szegény doktor Nagynak is megvan a maga keresztje, ez a főorvos biztosan minden kolégáján keresztülgázol és minden női beosztottját meghágja. Nem csak képgyűjteménye lehet, hanem a pácienseiből is felszúrhatott már egy sereget a kollekcijába.*

Eltelik egy kis idő. A főorvos közben unottan a papírokat nézegeti.

– Doktor úr, ha nincs rám szükség, akkor elmennék haza. – lép be az ajtón az a fiatalasszony, aki a fiút a mentővel bekísérte. Bálint rápillant, ismét úgy érzi, hogy ismeri valahonnét, de nem jut eszébe, honnét.

– Rokonok? – tudakolja a főorvos.

– Csak majdnem – feleli a fiatalasszony. – Engem Csukás Irénnek hívnak, a fiatalember menyasszonyának vagyok a...

Csukás Irén, hát persze Csukás Irén – hasít végig Bálinton a felismerés.

– De hiszen ez egy gyilkos, kergesse el! – kiáltja a fiú. – Maga lökte oda a Marit a teherautó elé. Maga egy gyilkos – sziszegi a nő felé.

– Maga meg egy hülye, mit gondol, engem nem taszigáltak vagy húszan. Mindössze annyi történt, hogy véletlenül a Marikára támaszkodtam. Azt meg különben sem tudtam, hogy terhes. Miért engedték oda? – csörföl vissza Csukás Irén.

– A főbűnös az apósjelölt – jegyzi meg Bálint – meg a kapzsiság. De maga, akkor is közreműködött egy gyilkosságban.

A főorvos semmit sem ért. De nem is nagyon akar beavatkozni a hallottakba. A fiatalasszony felkapja a

holmiját és könnyeit törölgetve becsapja az ajtót, elszalad. Csaknem összeütközik a befelé igyekvő asszisztensnővel, aki már az ajtóból fuvalázza:

- A Nagy doktor úr üzeni a főorvos úrnak, hogy rögtön jön.
- Azt mondtam magának, hogy azonnal.
- Igen, de vannak nála.

Két perc sem telik el, és dr. Nagy megjelenik az ajtóban.

– Szóval ő a te beteged? – kérdezi a fődoki a sietéstől izgadt homlokát törölgető dr. Nagytól. Egy bólintás a válasz.

– Azonnal kiírod dolgozni! – emeli fel hangját egyik pillanatról a másikra a főorvos. – Mit gondolsz, kupleráj az SZTK? A páciensed a betegszabadsága alatt nőkhöz járkal, talán iszik is. Nem erre van a táppénz! Azt becsületes embereknek találták ki. Egyáltalán mi a baja?

– Idegkimerültség, de valamilyen, a kórképhez nem teljesen illő rohamai vannak – jegyzi meg dr. Nagy. – Gyilkosságról képzeleg.

– Vettem észre. Szóval dilis? Akkor vidd innét! Nem adtam neki injekciót. Ki tudja, hol járkált az éjjel, ahogy az előbb rárohant itt a kísérőjére abból még azt is gondolhatnám, hogy narkózott.

Dr. Nagy nem szól, látszik, valami miatt zavarban van.

– Úgy látszik, a beteg olyan, mint az orvosa – jelenti ki a főorvos. – Az egyik „képzeleg”, a másik a rendelői mosdóba vizel. Neked sosem lesz a pácienseid és az egészségügyi személyzet előtt tekintélyed. Te csak egy orvoscska maradsz!

– De, mi köze egy régi ügynek...

– Semmi kérlek, semmi – legyint a főorvos. – Vidd a beteget! Ám erre még majd visszatérünk.

Dr. Nagy összeszedi Bálint papírjait és int, hogy menjenek. A folyosón nagy a csend, mintha még a kint

ücsörgő betegek, a falak, a mérleg is tartanának a főorvos haragjától.

– Valami galibát okoztam? – kérdezi a fiú.

– Azt neked kell tudni – feleli még az előbbi jelenet hatása alatt dr. Nagy.

– Nekem el kell mennem a Marikáékhoz!

– Sehova sem mész! Látod, úton-útfélen elkap a rosszullét. Ráadásul azt sem tudom igazán, mi okozhatja mindezt. Az idegkimerültség önmagában ritkán eredményez ilyen ájulásokat. Délután négykor hazaviszlek.

– Van nekem anyukám, hogy pátyolgasson – feleli szemtelenül Bálint, majd körülnéz, mikor látja, hogy nincs körülöttük senki, ságva megkérdezi:

– Igaz, hogy vécének használtad a mosdókagylót?

– Egyszer nem volt benn az asszisztensnőm, csak csupa férfitbeteg álldogált a rendelőben, egyedül nem hagyhattam őket, vizelnem meg kellett. Odaálltam hát a mosdókagylóhoz. Valaki feljelentett, orvosetikai bizottsági figyelmeztetés, de nem ez a legrosszabb, hanem az, hogy a főorvos havonta egyszer legalább felemlégeti. Pedig én is tudok olyan esetet, amikor másvilágra kezelt egy páciens, akinek nem hitte el, hogy vakbele van. De ez sajnos bármelyik orvossal előfordulhat. Nem vagyunk mindenhatók, sem mindentudók. Te viszont most itt maradsz a szomszédos elfekvőben. Veszek tőled vért, nem tetszik nekem ez a sok rosszullét. Oka kell, hogy legyen. Az ápolásban van ágy, még szundíthatsz is egy kicsit.

Bemennek a kórterembe, Bálint leül az első ágyra. Rajta kívül senki sincs az ispotályban. Dr. Nagy eltűnik és kis idő múlva egy könyvvel slattyog vissza.

– Egy Nobel-díjas regény – közli. – Olvasgass!

De előtte még megcsapolja Bálintot. A fiú nem mer

odanézni a kezéből csorgó életvízre, tudja, rosszul lenne a vér látványától. Miután a doki elmegy, belelapoz a könyvbe, de már az első mondatoknál halálra unja magát. Inkább a málnaszedésen elmélkedik.

Emlékezés

MÁLNÁZÁS

Bálint verse

Hétfő,

Avagy a málnázás

Második napja.

Az ember teste már

Megszokások rabja.

A Nap reggel elé jön,

Este, nyugodni küldi.

Közben a vak meleg

Bokrok közt űzi.

– Kelj már fel, te álomszuszek! – hallottam mély álmomban egy kedves hangot, majd másodjára már egy lökést is éreztem a vállamon. Megfordultam, kinyitottam a szemem és az ablak felé néztem.

– Most? Hiszen még sötét van. Egyáltalán hány óra?

– Negyed öt – jelentette ki Marika.

– Hajnalban? Haláli jó! Remélem, nem azt akarod mondani, hogy elemlámpa fényénél is lehet málnát szedni – értetlenkedtem.

– Mire felöltözöl, megreggelizünk, anyuék megetetik az állatokat, addigra bőven világos lesz.

– Ti mindig éjszaka keltek? – bosszankodtam.

– Málnaszedés idején igen.

– Elég nagy hülyeség – szögeztem le, majd Marikára néztem. – Már fel is öltöztél? Gyere ide egy kicsit, hadd pusziljalak meg! Bár előtte inkább fogat mosok. Elfelejtettem az este. Azt sem kérdeztem, merre van a vécé. Még jó, hogy nem volt rá szükségem. Az ablakon kellett volna kiugranom.

Épphogy csak magamhoz húztam Marikát, már kiabált az anyósjelölt:

– Kislányom, merre vagy?

– Mintha nem tudná – súgta Marika. – Ő küldött ide. Öltözz gyorsan, jó?

– Nincs véletlenül egy fürdőnadrágotok? Olyan melegem volt tegnap.

– Az apu klottnadrágja esetleg – nevetett, és kiment.

Én meg belegondoltam: Jól mutatnék az öreg klottgatyájában. Leérne bokáig, térdnadrágnak is megtenné. Nem, akkor már inkább maradok a melósruhá nál. Az hosszú, meleg, de nem neveltséges. Bár; ki tudja? Az öregnek az sem tetszett.

Unalmas tud lenni a málnaszedés. Némi szint csak a Marika popsija és Liszka néni történetei vittek bele.

Aznapi délelőtt éppen a temető adomáinál tartott:

– Mikor a Kocsis Vendelnének meghalt az ura, torkaszakadtából óbégatott, és majdnem beleugrott melléje a sírba. „Ennyire bánt hogy eltávozott szegény,” kérdezte tőle a tornál a testvére. „Hát, hogy ne bántana” hangzott a válasz. „Meghalt ez a Vendel, a pajtán meg még nem kész a tető.” A Varga jegyző felesége meg azzal vigasztalta a beteg urát. „Apukám, ha valamelyikünk meghal, akkor én felmegyek a lányunkhoz Pestre.” De tudjátok, kedveskéim, nekem a legjobban a Vé Jóska esete tetszik. A Jóska rabiátus ember hírében állt, verte az asz-

szonyt józanul, s még jobban, ha ivott is egy kicsit. Ez utóbbi pedig gyakran előfordult. Szegény asszony elég fiatalon, hatvankét évesen meghalt. A Jóska illő módon eltemettette. Sőt egyszer csak arra figyeltek fel a népek, hogy a Jóska munkából hazafele menet minden nap betért a temetőbe, megigazgatta a koszorúkat, a virágokat, álldogált egy kicsit és csak utána ment haza. Mondogatták is: „Szegény Jóska, ez aztán holtában is igazán sajnálja a feleségét és megad neki minden tiszteletet.” Eltelt vagy három-négy hónap. Egyszer aztán hatalmas vihar kerekedett és elvitte a sírokról a lerögzítetlen koszorúkat. Megy a Kissné Zsófi a temetőbe rendet tenni, a férje ott feküdt a Jóska felesége mellett. Látja ám, hogy a Vé Jóskáné sírján egy fél üveg bor meg egy fél üveg pálinka van az egyik elszelelt koszorú helyén. Akkor derült ki, hogy az itala járt a Jóska, mert a munkából hazafele menet így a téeszistálló és a kocsmá között még le tudott lökni egy kört. Hát, ilyen az élet.

Ha Liszka néni kelepelt, akkor még talán az én vödöröm is gyorsabban telt.

Elérkezett az ebéd.

– Apjuk, neked és a Bálintnak maradt egy kis rántott csirke tegnap estéről. Mi a Marikával sült húst eszünk – porciózta ki a kaját Sas anyó.

– Én is inkább a sült húsról szavazok – mondtam.

– Ahogy akarod, de ez zsírban állt ám, azzal van tartósítva, nem olyan jó, mint a friss. Még a télen, disznóöléskor raktuk el.

Hát, ráfáztam kissé a választásra. Bizony a husikának elég avas volt az íze. De éhesen lecsúszott. Eljött az este is. Az öreg már egy fél órával korábban elment és a lovas kocsival jött vissza.

– Hány ládával telt meg? – kérdezte Sas anyó.
– Hetvenöt – állapította meg némi számolás után a Módos.

– Segítetek felrakni! – ajánlkoztam.

– Ha nem esik neheze.

– Kiék ezek a lovak? – érdeklődtem tovább.

– A téeszcséjé.

– Szép állatok – jegyeztem meg.

– Éppen csak, hogy elhúzzák a kocsit. Látta volna az én lovaimat, mielőtt elvette őket a téesz, de maga csak biztos a kolbászban találkozott igavonóval.

Állatügyben nem tudtam az öregnek jót mondani. Déltájban ismét el akart osonni, de kijelentettem, hogy vele tartok, mert jobb, ha megmutatja, mit kell ilyenkor tenni az állatokkal, hiszen én könnyebben elugrok hozzájuk delente. Az öreg megállapította, hogy nem olyan sürgős az etetés.

Hanem a málnaszedés nem nagyon akart sikerülni. Mert hogy is volt? Lehajoltam, megböngésztem a bokor alját, teleszedtem a markom, bele a pohárba, felegyenesedtem örülve, hogy a bokor tetejére kerül a sor, amit már állva is el lehet csiperészni, szóval felegyenesedtem, kinyújtottam a derekamat, ám elég volt még egy pillantást vetnem lefele, hogy észrevegyem, maradtak még lent is piros, érett szemek jócskán. Újból földig buktam, majd nyújtózkodtam, és ez így ment egész délelőtt. A hajolás volt a legutálatosabb az egészben. Megpróbáltam már guggolva, térdelve, egyik sem vált be. Ha meg véletlenül elhagytam egy-két érett szemet, akkor azt az öreg feltűnő mozdulatokkal, valamiféle átkot morogva leböngészte utánam. Liszka néni mesélte délután: valamikor hordóba szedték a málnát, úgy könnyebb volt, nem kellett annyira félteni a szemeket, hogy megnyomódnak, levet eresztenek. De egyik gazda

véletlenül téglákat is rakott a szállítmányba, a másik elfelejtette betenni a háromnegyedig telt hordót az eső elől. Büntetésből kitalálták a ládát. Liszka néni szerint akadnak olyanok, akik a fa rekeszeket megöntözik aljukat meg kisározzák. Hiába, no találékony a magyar paraszt. Felültem az öreg mellé a bakra. Nem volt túl beszédes velem. Három egybe mondatot aligha szólt hozzám mióta ott voltam. Este nyolc órára járt, mozgott a fél falu, mindenki akkor vitte a málnát: kézben kiskocsival, barillával, autón, fejen. Talán csak mi mentünk lovakkal.

– Miért nem vesz maga is valamilyen személykocsit? – tudakoltam az öregtől.

– El tudná vezetni? Már úgy értem, van rá engedélye? – kérdezett vissza.

– Nincs, de két hónap alatt letehetném a vizsgát. Érteni, értek az autókhoz.

– Akkor vizsgálzon le, azután majd meglátjuk. Hány rekesszel férhet be egy autóba? – faggatott módos apósjelöltem

– Fogalmam sincs róla.

– Meg kell érdeklődni.

Belegondoltam: szegény apám legürizte az életét, de még az autóvásárlás gondolatáig sem jutott el. Mindig másra kellett a pénz. Az apósjelölt meg úgy beszél róla, mintha a világ legtermészetesebb dolga lenne, és mintha csak a vizsgán mülne a kocsivétel. Ezeknek annyi pénzük lehet, mint a sörét. Igazság ez? Mi gürizünk, túlórázunk a gyárban havi negyvenezerért, itt meg két nap alatt többet bevesznek a málnából. A málnából. Persze, ha valaki azt mondaná az apámnak, hogy most nincs tévé nézés, rádióhallgatás, hanem irány a maszekolás, havi húszezret megkereshet mellékesen! Nos, ha valaki ezt mondaná az

apámnak, nem tudom, vállalná-e. Felkelne-e a málna kedvéért hajnali négykor, és kiállna-e a tűző napra? Kinek van igaza? Az apám lekulákozza az ilyeneket, az öreg Sas leéhenkórászozza a mifélenket. Kinek nincs igaza? Az egyik azt mondja: joga van a pihenéshez, a másik azt, hogy ő szabadidejében is az ország javára dolgozik. Az egyik keresgeti bukszájában a pénzt, a másik meg nem tud mit kezdeni vele, legfeljebb vesz rajta egy autót. Szekálnak majd a srácok, ha meglátják a kocsit. Rám kiáltják országvilág előtt, hogy jó helyre tettem a hátsófeletem.

– Megérkeztünk. Itt maradjak? – kérdeztem látva a hosszú sort.

– Maga tudja. Tőlem mehet is.

Akkor maradok – döntöttem el. Magamban eltöprengtem: meg kellene vizsgálni, kiterjed-e kétszáz szóra az öregnek a szókincse. Kötve hiszem! Engem mindig dicsertek az iskolában, még bent az ipariban is. Többször írtam a beszédet, ha valamilyen ünnep volt, az osztályfőnököm szerint a dumához jobban értettem, mint a gép-szereléshez. Bár ez nem volt igaz, és korántsem mondott volna ilyet, ha beszélget a nővéremmel. Mellette csak Kismiska vagyok. Mennyi málnát hozhatnak erre az átvevőhelyre? Húsz mázsát? Harmincat? A fenét. Hiszen mi is többet hoztunk kétszáz kilónál. Van itt még száz mázsza is. Komoly pénz folyik be ilyenkor Dombfalura. Még kigondolni is sok. És mégse látszik belőle más a faluban, mint a típusházak: elől háromszárnyas ablak, vaskerítés, minél cicomásabb, kutya, esetleg autó, ruha. A többit elteszik, takarékoskodnak, hizlalják a bankokat.

– Rettenő sok málnát hoztak – törtem meg a köztünk lévő csendet egy idő után.

És csodák-csodája, az öreg szóra fakadt:

– Itt még csak istenes, de Csanakon, Barátin, Pátkán sokszor éjfélre végeznek az átvétellel. Na gyiii! Húzódjunk kicsit arrább! Várjon csak a sorára, Péter – mordult rá egy taligás férfinak –, láthatta, hogy maga előtt jöttünk! Na gyiii te! A fene essen a tolakodós fajtájába. Azután mi is a maga szakmája? – kérdezte tőlem, mikor a lovak ismét megállapodtak.

– Esztergályos és géplakatos vagyok, a második szakmát már a gyárban szereztem.

– Szóval gépész. A régieknek, akik még értették a szakmát, itt faluhelyen nagy becsületük volt – szögezte le. – Azért este majd nézze meg a darálót, hátha megleli a hibáját. Öregre töri a szemet.

De ebből nem lett semmi. Éjjel tizenegy felé értünk csak Sasékhoz, már a vacsora se nagyon kellett. Ágyra vágytam, egy felületes mosakodás után lefeküdtem és már aludtam is, mint a mormota. Másnap hajnalban ismét a Marika ébresztett.

– Öltözz gyorsan, mert el kell mennünk ládáért!

– Ilyenkor? – csodálkoztam, de már toltam is lefelé a pizsamát. A Marika megrémült.

– Ne vetközz le előttem, mert még benéz valaki, meglátnak.

– Az agyamra mész, Marika! Mindig csak remegsz, és azt szajkózod: meglátják! Megtudják! Mi ez itt, a szíami apácák fogadalmi kolostora? Remélem, senki nem gondolja azt, hogy gatyán keresztül ejtettelek teherbe.

– Ne légy közönséges!

Elszégyltettem magamat. Marika hangjában ott volt a keserűség, a félelem és a lázadás.

– Igazad van. Ne haragudj, még nem ment ki a szememből az álom, és írva vagyok a munka törvény-

könyvében: „Az emberek minden fiának a nyolc óra pihenő kijár.” Tegnap tizenegy óra körül értünk haza, most meg pirkadati öt óra van.

– Csak négy – jelentette ki Marika.

– És még csodálkozol, hogy minden porcikám az ágy után áhítozik? Ha véletlenül ebben a szobában lakunk a házasságban, ki kell cserélni az ágyakat is, a szalmazsák bök. Egész éjjel forgolódtam és vakaróztam.

– Ha bolha van, akkor azt te hoztad!

– Agyadra ment neked is a virradat, Marika? – mérgelődtem. – Említettem: a szalma bökött. Különben is mi az a szöveg, hogy ha bolha van, azt csak én hozhattam? Vedd tudomásul, én otthon szivacsos, epedás ágyon alszom! Talán úgy nézek ki, mint aki tetves? Mondd ki! Tetves vagyok? Vedd tudomásul, ebben a vájdlingban, vagy lavórban, ami nálatok van, nem is lehet rendesen megmosakodni. Annyi a pénzetek, mint a szemét, és ott a fürdőszoba is. Miért nem vesztek bele bojlert és egy kádat?

– Igazságtalan vagy – szipogta Marika. – Mintha rajtam függne, hogy a szüleimnek mennyi a pénze és mire költik.

– Jól van, ne bőgj! Az agyamra megy, hogy ha valamit mondok, neked rögtön elerednek a könnyeid. Azért van a szánk, hogy bizonyos dolgokat megbeszéljünk. Majd ha idejövünk, én felszereltetem a fürdőszobát! Mit gondolsz, engedem, hogy lavóra szüllessen a gyerekünk? No, gyere ide! Kapsz egy puszt!

– Ne csináltass te ide semmit! Én el akarok menni innét.

Ugyancsak meglepett, ez a bejelentés.

Azt hittem: az apjával, az anyjával már mindent eldöntöttek, azt is, hogy melyik szobában aludjunk, milyen terítő legyen az ágyon, az asztalon, sőt esetleg azt is, hogy én

vasárnap melyik székre ülhetek. Erre a Marika azt mondja, hogy el akar menni innét. De mielőtt rákérdeztem volna, miképp gondolja, rázendített a folyosón Sas anyó:

– Marikaaa!

– Azonnal kész leszek, Mariska néni. Már csak a nadrágot kell felvennem, és mind a ketten megyünk.

– Miért kiabálsz ilyeneket Bálint? – szomorodott el Marika. – Azt akarod, hogy meghallja az apám és agyonverjen? Persze, te könnyen vagy, téged nem csapnak fejbe ököllel, bikacsökkal. Te bátor gyerek vagy. Bejelentetted, hogy gyereket várok, lelépsz, és jót nevelsz azon, mennyire szívére veszi az apám.

Úgy láttam, hogy Marikával hajnali négy órakor nem tudok igazán vitatkozni. Főként, miután igaza volt.

– Majd folytatjuk ezt a beszélgetést – ígértem.

– Mivel hozzuk a ládát?

– Majd a kiskocsival?

– Hol van a minijárgány? – kérdeztem már kint a folyosón.

– Igyál egy felest, Bálint! – ajánlotta az anyósjelöltem.

– Köszönöm, Mariska néni, de én forgácsoló olajhoz vagyok szokva.

Elindultunk a Marikával. A kiskocsi kenetlenül nyikorogott, megszejtelenítette a hajnal különben gyönyörű csendjét, de senkit nem érdekelt. A gyárban már a tologatójával együtt bedobták volna egy olajfürdőbe, vagy zsírmedencébe. Ahogy be-bepillantottam az udvarokra, látszott, már mások is éledeznek. Egy darabig szótlánul húztam a kocsit, majd megkérdeztem:

– Nos, mi a baj, min nevetek én, Marika?

– Azon például, hogy bejelentetted az apámnak, te jelentetted be, hogy terhes a lánya. Utána, mint aki jól végezte a

dolgát, fogod magad és felülsz a vonatra. Gondoltál te arra, hogy mit csinál majd velünk az a vadmarha apám? Nem mi? Téged elringatott a vonat, egy kicsit be is csíptél. Füttyültél a világra. Közben az apám levette a bikacsökött a kamra faláról és maga elé rendelt bennünket. Én az utolsó pillanatban még magamra tudtam zárni az ajtót, de látnád az anyám hátát, véres hurkát szántott rá az ütés, azért, mert a hallgatásával védett engem. Mert ő ismerte, mi ismertük az apámat. Tudtuk, legjobb lenne csak az esküvő után elébe tárnai az igazságot. Úgy elébb megbékél az unoka gondolatával. De te nem! Vagány gyerek voltál! Kitálaltál, és egy hétig felénk se néztél. Az apám meg, ha a szeme elé kerültünk, azt vágta hozzánk, ami éppen a keze ügyében volt: kenyeret, kést, vaslapátot. Az eljegyzéskor elmentél ugyan az apámért, de nagyképpen, hogy lássa, te is vagy valaki, kijelentetted a fél kocsma füle hallatára: „Ha nem jön, hát marad!”

– Én ilyent nem mondtam.

– Hallották mások is! De nem ez az érdekes. Ennek is mi ittuk meg a levét. Első dühében azt mondta, ízekre szaggat, ha még egyszer szóba állok veled.

– Ki gondolta róla, hogy ilyen bolond. Figyelmeztethetél volna előre – védekeztem nem túl lelkesen.

– Miért, te talán mindenkinek azzal kezded az édesapád bemutatását, hogy fél lába van? Az ember nem szívesen emlegeti a szülei hibáit. Előbb-utóbb úgyis kiderülnek azok maguktól is.

Azért nem hagytam magamat. Megálltam egy kicsit a kocsival és a hirtelen jött csendben kijelentettem.

– Nekem az apám mindig azt mondta: „A legjobb az egyenes út!” Én eddig ez szerint éltem az életemet. Az én apám a bevallott csínytevést, hibát, bajt elfo-

gadta, de a hazugságot szigorúan büntette. Szerencsére nem nagyon volt rá alkalma.

– Lehet, hogy a te apád így vélekedik, de ez a módszer nem válik be az enyémnél. Nekem még azt is el kell titkolnom, ha veszek egy divatosabb bugyit. Mert, ha meglátná rajtam, abban a pillanatban levettetné és belevágná a tűzbe, vagy elásná a ganéba. Nem érted te ezt. Énrám úgy vigyázott az apám, mint ahogy még nem óvták talán senki leányát. Minden alkalommal, azzal bocsátott utamra: „Azután vigyázz, mert ha valaki kárt tesz benned, mind a ketten megdöglötök!” Mit sejtessz te arról, hogy nekem mit kellett lélekben kiállnom, amikor először engedtem a könyörgésednek. Az életemet adtam oda, nem nagy szó, az életemet bíztam rád. Most már tudom, hogy teljesen érdemtelenül. Csak egy nőt láttál bennem, akit gyorsan fel lehet hajtani és még gyorsabban otthagyni. Kritizálni, azt tudsz: se matrac, se fürdőkád, nagyraakodsz, majd te megmutatod, hogy vagy valaki, megcsináltatod. Közben azt meg sem kérdezed, hogy én egyáltalán itt szeretnék-e maradni. Mint ahogy arra sem volt kíváncsi senki, hogy én akarok-e a feleséged lenni? Igaz, a levelet én adtam fel, de az anyám tanácsára. Ő mondta azt is, kérdezzem meg, elveszel-e. Még szerencse, hogy igent mondtál. Az anyám ott izgult az ajtó mögött. Igazából neki válaszoltál. Egymás nyakába ugrottatok, nekem még bólintanom sem kellett. De mondtad már nekem tiszta szívedből, nem csak férfitárgyból azt, hogy szeretsz? Kérdezted tőlem őszintén, hogy akarok-e a feleséged, a társad lenni?

Hát bizony ez a monológ ugyancsak meglepett. Nem hallottam a Marikát egyfolytában ennyit beszélni, mióta megismertem.

Bizonyára napokig, hetekig gyűjtögette magában a mérget, a megbántottságot, a szavakat – véltem. Az is lehet, hogy bizonyos dolgokban igaza van. Ráadásul ez a rohadt kocsi is ilyen fülsértően nyikorog. Hozok egy láda gépszírt és bekenem vele még a rúdját is – döntöttem el.

Nyeltem nagyokat, emésztettem a hallottakat.

– Ezek szerint nem akarsz hozzám jönni? – kérdeztem egy kis idő után.

– De, nagyon is akarok – nyugtatott meg. – Szeretlek téged, Bálint! Csak egyszerűen dühít, hogy levegőnek tekintesz. Azt, hogy apám a nőket nem veszi igazán emberszámba, már megszoktam. Bár ez sem igaz. Az én anyámnak nem kell fát vágni, nem kell az állatok alól a trágyát kitolni, nem kell kertet ásni vagy szántani. Nálunk mindig mindenki tudta: mi a férfidolog, és mi az, amit a nőknek kell elvégezni. Az már más ügy, hogy az apámnak saját törvényei vannak, és nem nagyon enged beleszólást a döntéseibe. De egy-egy mosollyal én még olyankor is le tudtam venni a lábáról, amikor az anyám már semmire sem ment vele. Azt gondoltam, miköztünk minden másképpen lesz. Egyelőre csak arra vagyok jó neked, hogy ha kívánod, lefeküdjek veled, és reggel megkeressem a táskádban a tiszta alsónadrágodat. Ne haragudj meg érte, ezeket el kellett mondanom. De mindjárt odaérünk a telephez, maradjunk csendben, mert nem akarom, hogy mindenki hallja, amint vitatkozunk.

Már álltak az átvevőhelynél vagy hatan. Jó tíz perc múlva a felvásárló is megérkezett. Kivártuk a sorunkat. Közben segítettem az előttünk lévőeknek kihordani a rekeszeket. Először úgy néztek rám, mintha néger lennék, de a harmadik már megköszönte.

Mi is felpakoltuk a kocsira a ládákat, beírták egy füzetbe és mentünk. Gyors kaja, azután indulás. Mivel nem volt még egy használható bicikli én gyalog slatytyogtam. Életemben először hallottam hajnali pacsirtafüttyöt. Gyönyörű volt a hegedű, húzza akár a legjobb primás, nyomába sem léphet.

Az egész délelőttöm azzal telt el, hogy a Marikától hallottakon töprengtem.

– Fiatalember, ne öntsem ki a vödrt? – rezzentett rám az öreglány, mikor már vagy másfél órája egy szót se szóltam.

– De... Kiviheti, Liszka néni.

A Marikának igaza van – döntöttem el magamban.
– *Felelőtlen, meggondolatlan voltam minden lánnyal szemben, mikor rábeszéltem őket az együttlétre. A Marikával szemben meg még inkább, mert amikor kiderült, hogy előttem nem volt még dolga fiúval, az útjára kellett volna eresztenem. Hiszen akkor éreztem, hogy nem több ő az én számomra, mint egy alkalmi kaland. Persze, a gerjedelem miatt eszembe sem jutott a meghátrálás. Mikor azután úgy-ahogy örömmünket leltük a dologban, már felejtőlistára is tettem. Két nappal később felszedtem egy másik csajt, a következő vasárnap, amikor a Marikával kellett volna találkoznom, összejöttem az óvónővel, aki két évvel idősebb és sokkal tapasztaltabb volt nálam. Teljesen megszédített. A Marika már az eszembe sem jutott egészen addig, amíg a levél meg nem érkezett. A legnagyobb pofátlanság azonban az volt, amikor az apjának kiadtam. Az öreg Sasnak az arcára van írva, hogy egy vadbarom, egy marhahajcsár, egy subribunkó. Holnap be kellene ugranom a gyárba, megérdeklődni, miként lehet*

lakást igényelni? Eddig álmomban sem jutott eszembe, hogy a Marika nem akar a szüleivel maradni. Az apám ugyan említette, hogy erről is szót ejthettünk volna, de még az anyám is azon a véleményen volt: egy lánynak a szülei mellett a helye. Szegény anyám! Nem tudom, őt ki ápolja majd öregségére? A nővérem aligha. De talán igazságtalan vagyok vele szemben is.

Az öreglány ismét kizökkentett a töprengésből:

– Bálintka, kiönthetem a vödrt?

Odaadtam, miután visszatért, szedtem a málnát és rágódtam tovább:

Mi lenne, ha addig, míg lakást kapunk, elmennénk albérletbe? Én megkeresek, ha túlórázok, és már miért ne túlóráznék talán ötvenezret. Ha Marika, nos, ő az iskola után még el sem helyezkedett, de nem is nagyon vesz fel terhesen a téesszen sem. Akkor ő elesett a GYES-től is. Azt hiszem, valami ilyesfélét hallottam a szaktársaktól. Jönnek nekem a gondok, csöstitül. Egészen idáig jól megvoltam saját magammal: a kaját megvettem az üzemi konyhán, ledolgoztam a nyolc órát, tanultam, olvastam, nők után futkostam, este elém tették a vacsorát, megettem, lefeküdtem. Kít érdekelt, ha nem volt kenyér a boltban? Ha véletlenül kétezer forinttal kevesebb fizetés lapult a borítékban? Nem habzott a szám az ordítózástól, és nem szidtam a meós kurvaanyját. Ha lekéstem a délutáni vonatot, hát elmentem haza az estivel. Ha nem volt vacsora, hát lefeküdtem üres gyomorral. Ha megtetszett egy szőke nő, minden szívfájdalom nélkül otthagytam az addig kísérgetett barnát, és ha nem kellett a szőkének, pirulás nélkül visszamentem a vöröshöz. Gondom? Legfeljebb az volt, hogy beváljon a csavargyártó automata, de ez is inkább az önbecsülés miatt.

Liszka néni csak nem hagyott békémet. Megint rázendített:

– Nem telik a vödör, fiatalember? Talán megunta már a szedést?

– Dehogy, Liszka néni, csak elgondolkoztam egy kicsit.

– Attól még járhat a keze. Kérdezze csak meg a falubelieket, hogy miért szeretik annyira a Csókos Liszka nénit? Azért gyerekem, mert én dolgozok is, és szóval is tartom a jó népet. Így nem érnek rá arra figyelni, hogy bök a vessző, nehezen hajlik a derék. Énértem minden nyáron kapkodnak az emberek. Pár esztendeje még a kapáló sorba is beálltam, de most már nem visz el a lábam. A málnaszedéstől is majdnem leszakad a karom estére. De güriznem kell, se kutyám, se macskám. Téesztag sem voltam, csak abból élhetek, amit két kezemmel összeremtek.

Meglepődtem:

– A Liszka néninek nincsenek gyerekei?

– Nincsenek. Mindig székáltak: Csókos Liszka, mert, hogy ráadásul ilyen furcsa nevem van, hova szorod a csókjaidat. De én, az apámon, a testvéreimen kívül nem csókoltam meg férfit. Én voltam a legkisebb. A szüleim bent jártak már a korban, nem mehettem férjhez. Mellettük kellett maradni. Az anyám nyolcvanhét éves korában halt meg, Isten nyugosztalja, akkor már én is túl voltam a harmincon. Olyankor már vénlánynak számít az ember. Egyre kevesebbet törték magukat körülöttem a férfiember, meg én is egyre inkább úgy éreztem, jól megvagyok nélkülük. Mostan én elég szaros gatyát az apám után, rákos volt szegény, minek vettem volna még a nyakamba más keresztjét is. Nem mondom, a gyerekek, azok hiányoztak... a

gyerekek, azok igen... a gyerekek... Ha lenne egy lányom, könnyebb, szebb lenne most az öregkorom.

Meg kell vigasztalnom – gondoltam.

– Ne bánkódjon már, Liszka néni. Mindenkinek másképpen alakul a sorsa, azután nem is biztos, hogy egy mostani lánnyal ki lenne segítve. Hányan vannak, akik nem is nyitnak ajtót az anyjukra?

– Hát, bizony hall ilyent az ember – egyezett bele –, de az én lányom, az más lett volna.

Még megszedtünk két vödörrel és már a delet kongatták.

– Máris ebéd? Gyorsan telik ez a nap – álmélkodtam.

– Bálint a sült... – kezdte rá Sas anyó. Közbevágтам:

– Tudom, Mariska néni, ma is sült hús van, és holnap is az lesz, és azután is, egészen szombatig. Szerencsére ízlik nekem. Nem mondom, ha egész éven át ezt kellene ennem, akkor talán jobban kívánnám a főzeléket, de így elmegy. Mi otthon mostanában egy kicsivel kevesebb húst eszünk. Anyám kiszámította, így, hogy a nővérem a hétvégeken hazajár, a család, természetesen a tízórait is beleszámolva, öt kiló húst megeszik hetente. Ez bizony jó summát elvisz a konyhapénzből.

– A fene megette azt a házat, ahol a gyomruk rovására számolnak – mormogta az öreg Sas.

Nem hagytam magam, bár igyekeztem békülékeny hangot megütni.

– Lehetséges, hogy ezt maga spórolásnak látja, Adolf bácsi. Maguknak könnyű. Nálunk is van a ház mellett öt ölnyi kert, épphogy megterem benne a zöldség és az asztalra való virág. De sertéseink, azok nincsenek az ólban, ha tejre vagyunk szomjasak, azt is a boltból vesszük, és a kenyeret is, sőt mondhatni, mindent. Itt meg? Törődik maga azzal, hogy most hány

forintos húst eszünk? Nem, mert maga hizlalta meg, és magának akkor se lesz többé, ha közben a boltban hat-szor felemelik az árát. Ugyanez van a tejjel, a krump-lival is. Mindennel!

– A mondókára már megtanították, de fejem rá, hogy életében sem etetett még disznót.

– Ebben igaza van – ismertem el.

– No, akkor megpróbálhatja, mert én nem tartok maguknak. Hogyne! Én güriznék, a fiatalúr meg a fejemhez vagdosná, milyen jó nekem.

Sas anyó közbeszólt:

– Nem akarok a dolgokba beleavatkozni, Bálint, de te értelmes fiúnak látszol, biztos rádiót is hallgatsz, újságot is olvasol, nos azok is azt írják: jó idő jár a parasztra, a maszekra. Itt, az uram rá az élő tanú, hogy alig három hete járt nálunk a húsiparos és szinte könyörgött, hizlaljuk fel a süldőket, mert az ő telepeik tele vannak, és ha leadjuk negyven kilósan, kényte-lenek levágni. Ugye így volt, Adolf?

– Egy szó, mint száz: tarthat a fiatalúr disznót, ha akar – jelentette ki az öreg, és sercintett egyet.

Azt mond papa, amit akar – legyintettem magam-ban –, úgyis elmegyünk. Etetheti a sertéseket, és fel-falhatja őket. Nekem nem is kellene. Nem igazán lenne jó, ha együtt laknánk, az első héten már összevesznék és lehet, hogy a második héten már vasvillával ker-getne. Én meg aligha hagynám magamat, és még kárt tennék egymásban. Lám kiderül, hogy ebben is a Marika volt az előrelátó, és neki volt igaza.

Odanéztem, és láttam, hogy öt-hat méterrel előttem a sorban, sűrűn szedi a levegőt. Azt hittem, az apja miatt. Megkérdeztem:

– Mi a baj, Marika?

– Szédülök egy kicsit, hányingerem van.

– Feküdj le a fák alá! Várj! Majd kikísérlek – tüsténkedtem.

Az anyósjelölt megnyugtattott:

– Csak múló rosszullét. Guggolj le, leányom, és lélegezz jó mélyeket, az ilyen állapot együtt jár a terhességgel. Én, amikor tégedet hordtalak, ha meglát-tam egy birkát vagy kecskét, azonnal öklendeztem. Máig sem tudom, hogy miért. Mindenesetre megszen-vedtem veled. Akkor szedtem fel az első tizenöt kiló felesleget. Kuporodj csak össze, picim. Majd elmúlik. Még az a szerencse, hogy a Liszka néni a sor másik fe-lén van, már így is mondogatta: híztál tavaly nyár óta.

– Ne menjünk ki mégis a fák alá, Marika?

– Kösz, de mintha egy kicsit jobban lennék.

– Eredj haza! Félek, hogy valami bajod lesz, vagy a pici megnyomorodik ettől a sok hajolgatástól.

Az öreg vadbarom ismét megszólalt. Hangjából sis-tergett az indulat.

– Ha az árokpárt nem törte fel a kisasszony derekát, akkor ez a kis mozgás sem árt meg. Ha teljes bizonyossággal tudnám, hogy a sok hajolástól elvetél, akkor még éjjel is szedelném vele a málnát.

Sas anyó próbálta élet venni a szövegnek:

– Ugyan, apjuk, hogy mondhatsz ilyeneket!

– Csönd legyen! – dörrentett rá. – Te meg leány, szedd azt a málnát! Sápadozz majd akkor, ha a magad asszonya leszel!

Ezt már nem tudtam lenyelni:

– Más a kutyájával is különül beszél, mint maga az egy szem leányával.

– Magának, kuss! – vicsorgott. – Rakta volna teli a más kutyáját, akkor most én is másképpen szólnék.

– Csöndesedjetek már el – intett bennünket az anyósjelölt. – Jön a Liszka néni. Otthon vitatkozzatok, ahol senki sem hallja.

Eldöntöttem: dehogy engedem, dehogy engedem, hogy itt maradj, Marika. Hiszen az apád egy vadmarha, egy... de legalább most kimutatta a foga fehérét. Látszik, fikarcnyi jóérzés sincs benne irántam. A környéken sem tűrne meg, ha nem lenne éppen málnaszedés, vagy főként, ha a lánya nem esett volna teherbe tőlem. De nem vagyok ráutalva a jóindulatára. Most azonnal bemegyek lakást szerezni.

– Elnézést, Mariska néni, hány óra van?

– Fél egy.

– Elugrok a gyárba, mert van egy kis elintézni való dolgom. Estére visszajövök.

Az öreg morgott valamit, de szerencsére nem hallottam, ezért csak magamban válaszoltam neki: „a tiedbe”. Szerencsénkre a Marikát hazaküldték velem, mert ki kellett adni a tiszta ruhámat, ki kellett nyitnia a szobát. Láttam az arcán, hogy még mindig nem érzi jól magát, ezért szótlanul tekertem be mellette és hiába voltunk ketten a házban, egy ujjal sem érintettem. Igaz, azt sem mondtam meg neki, hogy miért lett olyan sürgős a gyárlátogatás.

Majd megmutatom, hogy én sem vagyok akárci. A munkatársaim közül többen kaptak lakást gyári hozzájárulással, vagy segítséggel. Igaz, a nyolcvanas évek elején még sokkal könnyebben ment ez a mutató. De majd kérek segítséget a szakszervezettől, a KISZ-től, az üzemvezetőtől, akár még a vezérigazgatótól is, csak ne kelljen az öreg Sas mellett laknunk.

A munkásellátáson miután eldadogtam, hogy lakáshoz kellene segítség, egy kérdőívet raktak elém.

LAKÁSIGÉNYLÉS

NEVE: Tengeri Bálint

ANYJA NEVE: János Terézia

SZÜLETÉSI HELYE: Csorna

BEOSZTÁSA: szakmunkás

MIÓTA DOLGOZIK A VÁLLALATUNKNÁL: öt éve

ELŐZŐ MUNKAHELYEINEK RÉSZLETES
FELSOROLÁSA: nincs

CSALÁDI ÁLLAPOTA:

GYERMEKEINEK SZÁMA: -

MILYEN SEGÍTSÉGET KÉR A VÁLLALATTÓL:
lakáskiutalás, lakásvásárlási hozzájárulás, lakáscsere:
lakáskiutalás.

JELENLÉGI MILYEN LAKÁSSAL RENDELKEZIK: a szüleimmel lakom

PÁRTTAG-E: nem

KISZ TAG-E: igen

TAGJA-E A SZAKSZERVEZETNEK, MIÓTA:
igen, öt éve

KITÜNTETÉSEI: vállalati kiváló dolgozó, miniszteri dicsérő oklevél

KÉRELMEINEK INDOKLÁSA: nősülök, gyereünk lesz, és sem én, sem a feleségem nem rendelkezünk olyan körülményekkel, hogy az lehetővé tenné gyerekeink zavartalan, a társadalom javára történő nevelését. A vállalatot nem szándékozom rövid időn belül elhagyni, jelenlegi munkahelyemen KISZ-titkár voltam és szocialistabrigád-tag vagyok. Szüleim munkásemberek.

XXX

Mellékeljen rövid önéletrajzot. A kérelemre a beadástól számított harminc napon belül nem válaszolunk abban az esetben, ha ezen intervallumban a szakszervezeti bizottság nem ülésezik. A közvetlen munkahely javaslatát kérjük csatolni.

KELT: 19... hó.... nap...

Tengeri Bálint
aláírás s. k.

Futottam még egy kört és a munkahelyi javaslatot is összeszedtem. Sőt a szakszervezeti bizalmitól is kértem egy külön ajánlást.

– Ráért volna holnap is visszahozni – mondta az irodista asszony. – No, mindegy. Lássuk csak! Jó, munkahelyi javaslat rendben. Aláírás rendben... Önéletrajz megvan... Nem írta be a családi állapotát.

– Tetszik tudni, a jövő héten nőülök, ha most azt írom, hogy nőtlen vagyok, akkor, amikor a kérelmet elbírálják, már nem igaz, ha meg most azt írom, nő vagyok, akkor szintén hazudok. Úgy gondoltam, majd később pótolhatjuk.

– Sajnos erre nincs mód. Azt javaslom, fiatalember, várja meg a nőülést, és úgy adja be a papírját. Akkor egy kicsivel nagyobb az esélye. De ne nagyon bízson. Látja itt ezt az irathalmot, ezek mind jogos lakásigénylések. Van, aki két gyerekkel vár már másfél éve.

Első nekibuzdulásban be akartam menni a vezérigazgatóhoz, de még a titkárnőjéig se jutottam el. A központi irodák rendése egyszerűen elküldött, hogy kérjek időpontot és a többi.

12

Elbóbiskolt a fiú – állapítja meg dr. Nagy. Óvatosan két szendvicset tesz az asztalra. Bálint a motozásra kinyitja a szemét.

– Kösz! Már kezdtem éhes lenni – mondja hálásan.

– Ébren vagy?

– Aha.

– Csak egy kis kaját hoztam. Pihenj csak! Az a legjobb, amit tehetsz.

Bálint lehunyja a szemét, és tovább kötögeti az emlékeit.

Emlékezés

Este volt már, mire eléggé elkedvetlenedve visszaértem Dombfalura a gyárból.

– Azt hittem, már vissza se jössz, Bálint – fogadott Marika.

– Mondtam, hogy csak a gyárba megyek! A lakást akartam elintézni.

– No és?

– Megette a fene.

– Nincs.

Kifakadtam:

– De van, hogyne lenne, van nekünk lakásunk. Ellakhatunk itt, nálatok, a kisebbik szobában, ha nagyon akarjuk még a nagszobát vagy a konyhát is megkaphatjuk. Egyiket se használjátok. Azután ellakhatunk az anyámék mellett, igaz, hogy a fal csak öt centi, de majd csendesen szuszogunk. És lakhatunk pár ezerért akár albérletben is külön bejárattal, de csak gyerek nélkül. A gyerekkel megszállhatunk majd híd alatt, pajtában, disznóólban. Míg a nyár tart, ágyra

járhathunk a réten, meghúzódhatunk a szalmakazalban. Van nekünk lakásunk!

– Megint magamra hagytál az apám morgásával – nézett rám bánatosan Marika. – Még szerencse, hogy a Liszka néni miatt féket tett a nyelvére. Te csak megrendezed a balhét, és lelépsz. Egész este arról papolt még az anyám is, hogy lám az első megpróbáltatásra itt hagytál.

Hiszen a te érdekedben veszem össze az apáddal, a mi közös ügyünkben mentem be a gyárba – értetlenkedtem magamban. Mit használok az ügynek, ha felugrok, kikaparom a két szemét, vagy tökön rúgom? Semmit! Ehelyett én, mint egy jól nevelt úrfiú, fogtam magam és elmentem. Tényleg ELMENTEM!!! Mert unom már ezt az egész málnaszedést, és még jobban az apósjelöltet. Mit szenvedhetél te itt, Marika? – gondoltam. És mit szenvedhetett az anyád? Vajon milyen mérhetetlen utálattal fekszik bele este a hitvesi ágyba, hogyan öklendezik másállapotosság nélkül is, amikor ez az állat közeledik hozzá. Becsületszavamra, gyűlölöm. Az iszákosokat elviszik elvonókúrára, de a józan bolondokkal senki sem törődik. Kiabál? Az családi ügy! Veri a feleségét? Az családi ügy! Nem avatkozik közbe a rendőrség sem, a szomszéd, ha látja, hogy a másik rugdossa, kisbaltával kergeti az asszonyt, félrefordítja a fejét. Jobb semmit sem látni!

– Én is végiggondoltam, amíg pici a gyerek, addig talán jobb is, ha itt maradunk, Bálint! – jegyezte meg Marika. – Segít majd az anyám.

– Ha semmiképpen sem tudok segítséget szerezni a gyárban, akkor inkább menjünk albérletbe – javasoltam.

Szerdán volt a negyedik nekirugaszkodásom a málnázás megszerettetésének. Gyorsan eltel, mert dél-

után egy kiadós zivatar felhőzte be az eget. Így azután nem végeztünk az asnapra kirótt mennyiséggel. De legalább kialudtam magamat.

Szerda után csütörtök következett. Reggel nem a Marika, hanem fojtott hóbörgés ébresztett.

– Én nem tűröm, hogy valaki itt mászkáljon a házamban, és közben úgy bámuljon rám, mintha apját-anyját megöltem volna. Se nem szól, se nem köszön – kiabált az öreg Sas.

– De hiszen köszönt, tegnap reggel is – vett védelmére Sas anyó –, azóta nem is találkoztatok, mert neked ki kellett menni a téeszcsébe.

– Ne véd te azt?

– De apu, én is hallottam tegnap, hogy köszönt!

– Mi az, hát mindenki ellenem fordult? Ha valaki úgy érzi, hogy valami baja van velem, akkor jöjjön ide, mondja a pofámba, vagy illanjon el innét, addig, míg jót állok magamért. Ha az apja nem tanította móresre, majd én megtanítom – hallatszott az előszobából.

Nem kell rekedtre ordítania magát, befűzöm a cipőmet, és már megyek is, így ni – határoztam. Szóval észrevette az öreg: homok keveredett a gépszírba? Örülök neki! Legalább tisztázzuk a dolgokat. Persze nem tudom, ma reggel hogyan köszönhettem volna, mikor szerencséje nem is találkozunk.

– Mintha engem emlegettek volna – léptem elő.

Már csak ketten voltak a folyosón. A Marikát nem láttam sehol. Az öreg tovább pattogott.

– Magát. Igen is: magát!!! Nekem ne járjon itt olyan képpel, mint akinek most temetik a keresztapját, vagy mintha elvitte volna a tyúk a zsíros kenyerét. Halljuk, mi van a bögyében?

*Érdekes, ha kiabál, akkor egyszerre kibővül a szókin-
cse is – állapítottam meg. Igyekeztem lefojtani a feszültsé-
gemet. Egy versikét skandáltam magamban. „Volt egyszer
egy ember, szakálla volt tenger, felmászott a fára”*

– Mi van, a torkán akadt talán a beszéd? Vagy most
sem akar velem szóba állni? – rontott nekem az öreg.

– Csak tudnám, miért mérgelődik? Fáj a gyomrom.
Magával még nem történt ilyesmi? Fáj! Nincs kedvem
beszélni, és tegnap reggel igenis köszöntem, ma meg
még – igaza van a Mariska néninek – nem találkoztunk.

– Szóval hallgatózott?

Megvontam a vállamat.

– Nem nagyon kellett, mert olyan hangosan kiabált,
hogy még a harmadik szomszédban is felfigyelhetek
rá. Inkább maga mondja meg, hogy mi baja velem?

– Az, hogy VAN! Az, hogy kurvát csinált a leá-
nyomból! Hogy ki nem állhatom a tudálékos képét!
Nem elég ennyi?

– Ha olyan nagy szálla vagyok a szemében, elme-
hetek arra az időre, amíg lefogy a málna, és végre
elengedi a lányát.

Sas anyó a védelmébe vett.

– De apjuk, hiszen csak segíteni akar a Bálint.
Sokan rá se hederítettek volna, hogy mennyi dolgunk
van, ő meg önként ajánlkozott. Látod, mennyire érik
ez a rohadt málna, mára már kénytelen voltam három
napszámot is felfogadni. Dehogy mész el, Bálint!
Semmi, de semmi bajunk nincs veled.

– Megmondtam már, te ne beszélj az én nevemben.
Nem kellett volna napszámokat keresned, ha a lá-
nyod nem könyörgi ki az utolsó pillanatban, hogy
mondjam vissza a málnaszedő lányokat, akiket Móric-

hidáról szegődtettem. Persze akkor már tudta, hogy itt
lesz a kurafija. Féltette, hogy mást keres magának.

– Jézus Mária, bocsásd meg nekem, hogy ilyeneket
kell végighallgatnom! – sópáncodott az anyósjelölt.

– Ha nem szól, az sem érdekel – közölte az öreg. –
Eddig sem beszélgettünk ötvennégy esztendőn át, iga-
zán nem fog ezután sem hiányozni. De csirkefogóhoz,
tolvajhoz nem adom a lányomat! Inkább szüljön zabi-
gyereket. Jobb, ha elhordja innét az irháját, míg szé-
pen beszéllek, maga... maga biciklilopó!

Ezt már én se bírtam szótlanul.

– Én biciklitolvaj? Hát ezt meg honnét szedi?

– Nincs nekünk tárgyalnivalónk, három személyre
pakold az ebédet, asszony!

*Még, hogy biciklitolvaj – rökönödtem meg. Nem
loptam én soha életemben. A gyárban, ha véletlenül
kellett egy csavar, azt is úgy kértem.*

Vártam egy kicsit és megszólaltam.

– Ne sírjon, Mariska néni! Ha ennyire akadékbán
vagyok, hát elmegyek. De azt nem szeretem, ha csir-
kefogónak, tolvajnak neveznek.

– Azt mondta neki a kocsmáros, hogy elloptad a falu-
szélről a Pék János kerekét – szólt közbe az anyósjelölt.

– Mikor?

– Vasárnap, amikor először jöttél málnázni.

– Akkor tényleg felültem egy gazdátlan biciklire. Ott
hevert az árokban, a szélső házaktól talán kétszáz méterre.

– Mi volt az árkon túl, nem málnaföld?

– Nem figyeltem.

– A Pék János azt híreszteli: csak annyit látott, felült
valaki a biciklijére és eltekert. Kiabált utána, de hiába,
mert az illető annál gyorsabban hajtott.

– Nem kiabált senki! – védekeztem nem túl meggyőzően.

Sas anyóból viszont már buzgárként ömlött a szó.

– Egyik reggel azután megtalálta a kerékpárt a kocsmá előtt, azonnal érdeklődött, ki vitte oda. De a kocsmáros csak arra emlékezett, hogy vasárnap reggeltől ott árvázkodott gazdátlanul az a kerék. Az egyik kocsmatöltelék viszont kijelentette, hogy te hagytad el. Miért kellett ilyent tenned, édes gyerelem? Nem elég, hogy maholnap az egész falu ujjal mutogat a Marikára, most még te is tolvaj hírébe keveredsz? Nem lesz maradásotok ebben a községben.

Kétségbeesve bizonygattam:

– De értse meg, én nem loptam el. Ott hevert egy gazdátlan bicikli az árokparton. Én megfogtam, felültem rá és bevittem a kocsmá elé. Szidás helyett inkább dicséretet érdemelnék. Ez éppen olyan, mint mikor valaki talál egy elkóborolt tehenet és behajtja a saját istállójába, nehogy messzebb tévedjen. Az ilyent is tolvajnak kiáltanák talán?

– Annak. Látták, hogy te ültél azon a biciklin.

– Nem is tagadom. Majd én beszélek ezzel a Pékkel. Miféle ember? – lázadozott az önérzetem.

– Mint a többi. Jó dolgos, állatgondozó a téészen. Olykor-olykor beiszik, de más hibája nem nagyon van.

– Kapjon fel egy tiszta ruhát, Mariska néni, és ugorjunk el ezekhez a Pékékhöz!

– Hogyan gondolod, gyermekem? Nem érek én rá arra. Szedni kell a málnát. Lehullik. Ma lesznek a nap-számosok is.

– De Mariska néni, nekem a becsületemről van szó – kiáltottam. Görcsbe rándult az egész gyomrom,

belülről remegtem, amiért tolvajnak neveztek. Engem, aki még egy csavart se emeltem el a gyárból. Mariska néni azonban nem érdekelt az én nyavalyám.

– Hiszen nem is tagadod, hogy te ültél rajta! – állapította meg.

– Igen, de nem úgy loptam el. A Marika hol van?

– A szobában.

– Beteg talán?

– Megtiltotta az apja, hogy kijöjjön, amíg te itt vagy.

– Én bemehetek? – kérdeztem.

– Ha mindkettőnknek rosszat akarsz. Édes jó istenem, mivel érdemeltem én ki ezt a büntetést, miért kell nekem hordanom a világ keresztjét? – csapta össze a kezét. – Istenkém, én még, ha beteg vagyok is, elmegyek templomba, mégis az én nyakamba szakadt ez a teméntelen sok szégyen. Istenem, könyörülj rajtam!

– Ne sírjon, az aligha segít. Jól van. Nem megyek be a Marikához. Elintézem egyedül ezt a dolgot, és majd maguk után megyek a málnába. Hova szokták tenni a kulcsot? Be kell majd jönnöm átöltözni.

– A kulcsot – jött zavarba az anyósjelölt – a kulcsot? Nem szoktuk mi itthon hagyni a kulcsot. Majd kiviszi a Marika a munkásruhát. De édes fiam, kár kijönnöd, mert láthatod, az uram nem tűr meg maga körül. Talán várni kellene egy-két napot, amíg lecsillapul a haragia, elcsendesül a falu, ha azután visszajönnél. Mert nem mondom, jól jön a segítség, de megértheted. Azért kopogj csak be a Marikához! Kisírja a két szemét az a leány. Az apja most úgyis hátrament az istállóba. Menj ki az ablakhoz, majd kinyitja a Marika, mert a szobakulcsot elvitte az uram.

Kiosontam az udvarra és bezörögtem a Marika szobájának ablakán. Szinte azonnal kinyitotta.

– Hallottad mi van? – kérdeztem.
 – Engem még az éjjel kirángatott az ágyból. Csodálom, hogy nem ébredtél fel. Jó fél órán át egrecíroztatott bennünket. Meg is fáztam egy kicsit. Bálint, miért kellett elhoznod azt a biciklit? – kérdezte kétségbeesetten.

– Nem hallottad, mit mondtam az anyádnak?

– De.

– Te sem hiszel nekem?

– De, de én akarok! – felelte őszinte hangon. De a szemei már ismét bepárasodtak. Megfogtam a kezét. Megsimogattam.

– Légy nyugodt, még ma tiszta vizet öntök a pohárba. Az a baj, hogy elmegy vele az időm. Ma reggeliben be akartam még szaladni a gyárba, hátha meg lehet sürgetni valahogy a lakásigénylést.

– A bicikliügy most fontosabb, Bálint! – jegyezte meg Marika.

Egyetértettem.

– Megyek – jelentettem ki nagy hangon.

Csak már az utcán jutott eszembe: megyek, de hova? Senkit sem ismerek ebben a megveszekedett községben. Nincs egy barátom, akihez odamehetnék tanácsot, segítséget kérni. A Marikát elzárták mellőlem, az anyósjelöltemnek egy istene van csak, a málna, a vén szaros meg talán örült is, hogy végre belém köthetett.

Ezért azután mindenki meghátrált volna, s hagyta volna az egész ügyet a fenébe, de én a kocsmába mentem. A kocsmáros, aki már megismert, türelmesen végighallgatta a problémámat.

– Én nem tudok semmit, fiatalember – szögezte le.

– Idejött ez a Pék és kérdezte, láttam-e, ki támasztotta a kocsmafalhoz a biciklijét. Először még azt mondtam

neki: „Biztos te hagytad itt, hiszen szombaton este nálam ittál.” Erre ő azt válaszolta: „Nem, mert innét még elmentem a pincesorra.” Különben is azt állítja, hogy a biciklivel ment haza és azzal ment ki a málnába is. Állítólag saját szemével látta, hogy valaki elkötötte az árokparról. Hát én nem vitatkozhattam vele. Mindenesetre én nem tudtam róla, hogy maga jött ide azzal a kerékkel. Azt a Bónai Jancsi látta. Én azt javasolom magának, érdeklődj meg, hogy kivel ment el a Pék a pincébe. Ott ül a Bónai, az a fekete ember, együtt ittak szombaton is. Ő tudhat valamit.

A Bónai nevezetű hapsi viszont rögtön nagy hangon nekem esett.

– Te csak tűnj innét, mert szájon váglak. Volt pofád ellopni az én legkedvesebb haverom, az én komám kerékpárját? Te huligán! Mindjárt a szemed közé borítom ezt a sört. Ne félj, átadunk a rendőrségnek! Hogy nem sül le a képedről a bőr!

Vitatkozhattam volna, de inkább ott hagytam. A kocsmáros megszánt:

– Látom, nem jutottak dűlőre. Várjon, majd én is megpróbálom. Persze, biztosat nem ígérhetek. Nagyon megmérgekedett a maga látásától. Különben is, maga a „nyomozó”. Utalt vissza az első találkozásunkra. Akkor lett volna igazi nemulass, ha én is elhíresztelem, hogy detektívnek adta ki magát, és az apósa után szaglászott. De bennem megbízhat! Itt hallgatni is tudni kell. Anélkül aligha menne a bolt.

A kocsmáros odament a hangoskodó asztalához. Váltottak néhány szót, majd visszajött.

– Szerencséje van, mint megtudtam, a Burkuséknál ittak.

Elmagyarázta, merre menjek. Oda is találtam. A szőlőben lévő, aprócska présházfélében otthon volt a házigazda.

– Kinek mi köze hozzá, hogy kivel és mikor iszok. Berúgtunk, no és mi van akkor? – kezdte a Burkus nevű pasas is nagy hangon. Azután húzott egy nagyot az előtte lévő söréből és folytatta: – A feleségem már elment a kis misére, mire feljöttünk a pincéből. Én nem nagyon járok be a faluba, kint lakunk a szőlőhegyen. Akkor vasárnap reggel már olyan részeg lehetett a Jancsi, hogy azt sem tudta, az esze merre jár, nem-hogy a biciklije. Várjon csak! Iszik egy pohárral? No, ugye nem rossz bor ez? Mindjárt szólok a feleségemnek. Gyere ki, Erzsike kedves! Vendégünk van, bogaram, gyere drágaságom, itt vagyunk a présháznál.

Egy kicsi, gömbölyded, jóságos arcú asszony gördült elő a kisházból. Meghallgatta a gondjaimat. Bólintott.

– Az én emberemnek olyan nagy szíve van, hogy a világot magához ölelné. A torka meg akkora, hogy a Duna lefolyna rajta. Egyedül nem iszik. Azért jöttünk ki ide a pincesorra, hogy kevesebbszer akadjon össze a cimborákkal. De hiába. Azóta megáridál minden idegent. Ahány részeges van a faluban, mindnek erre vezet az útja, sokszor még éjfélkor is. Vasárnap, virradóra itt ette a fene a Pék Jánost is. Várjon csak! Emlékszem már. Kis misén voltam, ugye apukám? Hát mikor ballagtam hazafele, akkor még ott hempergett az árokban az a szégyentelen. Tudja, erre az emberre nagyon haragszok. Egyszer megyek le innét, látom, valaki fekszik a szőlőben – már késő ősszel volt – gondolom, hátha valami baj érte, hasra fordítom, hát az ürge nadrágja kigombolva és elő van a micsodája.

Engem a történet első része jobban érdekelt.

– Elmondhatná ezt a Pékéknek is – invitáltam. – Mármint a vasárnapi ügyet.

– Elmegyek én magával, de a magamfajta öreg-asszony szava keveset számít. Ismerem a Pék Jánost, ha odamegyünk hozzájuk, kidob mind a kettőnket. A felesége sem különb, iszik az is, mint a gödény.

Igencsak elkedvetlenedtem.

– Akkor hogyan békitem meg az apósjelöltem – tanácsalankodtam.

– Ne törődjön vele, kóstolja meg az otelló boromat – hívott Burkus szaki.

– Kedvem nem volt hozzá, de benyaltam egy decis pohárral. Cseppet sem ízlett. De szerencsém volt, mert közben az asszony egy mentőgondolattal állt elő.

– Mi lenne, ha egyenest az apósjelöltjéhez mennénk? Csak hisznek nekem. Sokszor ülök én a templomban a Sasné mellett. Szép hangja van a Mariskának. Nem volt különösebben szemrevaló leány, de ég a keze alatt a munka. A lányából viszont helyes kis menyecske lesz. Most jutott eszembe, a szomszédasszonyomnak, a Horváth Jánosnénak is kellett látni ezt a Péket, mert ő is kis misén volt. Majd én beszélek vele. Megvárhat a ház előtt.

Öt perc se telt el, már jött és örömmel újságolta:

– Azt mondja, ő a biciklit is látta. Jó négyszáz méterre hevert a Jánostól, de a Horváthné nem hajlandó senki mellett tanúskodni, bíróságra járkálni, kijelentette: inkább letagadja.

Az a bolond ötletem támadt, hogy majd a tanácson segítenek. Bementem az irodába. De ott meg se hallgattak. Az elnök egyből kijelentette: ez nem az ő dolga. A titkár meg mellébeszél. Érződött, nem akar ujjat húzni a

falusiakkal. Azt javasolták, menjek a bíróságra. Különben meg látszott az arcukon, hogy a pokolba kívánnak.

– Szerintem maguk azért vannak itt, hogy helyben a törvény igazsága felett őrkdjenek – mérgelődtem.

Végül mégis visszaballagtam a szőlőbe, és a Burkusné szánt meg. Kijött velem Sasék málnaföldjére. A vén lókötő meghallgatta a történetet. Szerencsére a szedők a sor másik végén voltak.

– Én mindent elhiszek magának, Burkus néni. De miért kellett hozzányúlnia egy idegen biciklihez? – makacszkodott. – Nekem mondhat bárki bármit, azt tanultam az apámtól: „Aki másét elveszi, az lop.” Hagyta volna ott a fiatalember azt a kerékpárt, úgy, ahogy a Horváth Jánosnének sem tört el a lába, amikor elment mellette.

De a Burkusné nem hagyta magát:

– Tudom Dolfi, ti csak a pénzben bíztok. Meghalhat mellettek valaki, akkor sem hajoltok le hozzá, mert nincs hasznuk belőle, vagy mert féltek, hogy bajotok származik belőle. Megértünk már egyet s mászt mi is az urammal. Hittünk: pénzben, málnában, szőlőben. Idő kell rá, míg észbe kap az ember, hogy a temető fele áll a szekere rúdja. Akkor azután jólesik segíteni másokon. Hátha beszámítják majd a nagy lajstromozáskor, hátha nyugodtabban hal meg az ember! Én azt mondom: saját szememmel láttam a Jancsit, még kis mise után is részegen feküdt. A fiatalembernek az a baja, nem ismeri ezt a falut, mert én is otthagytam volna a helyében a biciklit. De ő városból jött, és ott más a szokás.

Ezt így kívágta, egy szuszra. Aztán apró, duci természetéhez képest méltóságosan elvonult. Én meg beálltam a málnasorba. Az öreg visszament a saját sorába. Jó száz méterrel előttem járt. Onnét már nem kiabált.

13

Dr. Nagy nyit be az elfekvőbe.

– Kilustálgodtad magad? Rosszullétet nem éreztél? – kérdezi. – Volt egy érdekes esetem. Bejön a kovácsműhelyből egy nyugdíj előtt álló bácsika. Mondja: lábizzadás elleni orvosságot szeretne felíratni. Szólok az asszisztensnőnek, keresse elő a kartonját. Jó három-négy percig kutatgatja, de nem találja. Már éppen le akarom tolni, amiért ezeket sem kezeli rendesen, de véletlenül megkérdezem a bácsit: „Mikor járt itt utoljára?” Azt mondja: „Én még itt nem voltam! Huszonhárom esztendeje dolgozok a gyárban, de ezalatt még nem jártam orvosnál. Most is csak a lábam miatt! Tudja, a gyerekek mindig a szememre hányják, hogy bűdös.” Szóval, ilyen becsületes, rendes emberek is vannak.

– Becsületes emberek – ismétli elmélázva Bálint. – Kérdeznék tőled valamit. Ha elhagysz egy sztetoszkópot valahol, én megtalálom és leteszem a folyosóra, de nem szólok neked, mert nem tudtam, hogy a tiéd, akkor szerinted én tolvaj vagyok? – kérdezi Bálint.

– Elhagytam volna a sztetoszkópot? – lepődik meg dr. Nagy. – Észre sem vettem. Remélem, viccelsz, nem tetted ki a folyosóra. Onnét bárki elviheti.

– De ha én nem tudtam volna, hogy a tiéd.

– Akkor hagytad volna a helyén. Minek más holmiját bántani. Ha nem viszed el onnét, ahova letettem, akkor megtalálom. De hiszen a sztetoszkóp itt van a táskámban.

– Mindegy, akkor is hibáztam – szontyolodott el Bálint. – Te is azt hajtogatod, mint a dombfalusiak. Ott kellett volna hagynom azt a biciklit.

– Egy szavadat sem értem – állapítja meg az orvos.
– Végül is kié volt az a sztetoszkóp, és most hol van?

– Itt a fejemben! – mutatja Bálint, és a tükör előtt megigazítja a haját. Néhány szóban elmeséli dr. Nagynak a bicikli történetét.

– Még van fél óra a rendelésből, addig folytathatod a történetet. Egyre érdekesebb ez a sztori – ül le az ágy szélére a doki.

Emlékezés

Csütörtök a hallgatás napja volt. Csöndben telt a délelőtt. Némán zajlott le az ebéd. Megkukult a délután. Még Liszka néni is átvette a süketség üzenetét. Ő sem beszélt. Szedtünk, öntöttünk. Magunkban rágódtunk. Délután hat óra felé megteltek a rekeszek.

– Nem kell nekem a maga segítsége – hárította el ajánlkozásomat az öreg. – Le tudom rakni a ládákat. Menjen csak az asszonyokkal, ha már volt képe itt maradni!

Sas anyó már csak hazafelé szólalt meg:

– Szigorú ember az én uram, Bálint. Csak Isten a megmondhatója, hogy mit álltam ki mellette!

Miért nem hagyta ott, Mariska néni? – gondoltam. Engem, ha nő lennék, csak egyszer ütött volna meg, utána számolhatta volna az óráit. Mi tartja össze az ilyen embereket? A pénz? A megszokás? A környék ítélete? Igen, hogy mit mond a falu, itt az a fontos. A tisztelt falu szerint én biciklitolvaj vagyok. Ezért azután az öreg Sasnak sem volt más választása, ki kel-

lett utálnia engemet. Bár lehet, hogy ma már valamennyivel jobb hírem támadt. A tanácselnök is csak akasztott embernek lenne jó. Amilyen a falu, olyan a főnöke. Vagy fordítva?

– Adj ide azt a kosarat, majd én viszem, Mariska néni! – ajánlottam.

– Köszönöm, elfér a kormányon.

– Nem fáradtál el, Marika? – kérdeztem.

– Csak a lábaim szúrnak egy kicsit, mintha meg is lennének pöccedve.

– Öreganyádnak is visszere volt, nekem is, mikor téged viseltelek. Még egy gyereket alig tudtam volna lábon kihordani.

– Tényleg, anyu, miért nem lett nekem testvérem?

– Ki tudja már azt – felelte szomorúan Sas anyó.

De láttam a szemén, hogy tudna még mesélni. De inkább azt mondta:

– Menjetek be a szobába, kisleányom, majd én ellátom az állatokat. De nekem jók legyetek ám.

Jók leszünk mami! – ígértem magamban. Maga legalább aranyos asszony. Nem csodálom egy cseppet sem, hogy a templomba menekül az öreg lótolvaj par-don, a tolvaj az én vagyok, az öreg lócsiszár elől.

Bent megpróbáltam kézre keríteni Marikát. Elhúzódtott:

– Ne bántsál, Bálint! Olyan fáradt vagyok. Nehe-zemre esik egész nap hajolgatni.

– Miért nem maradsz itthon? Itt vagyok én, segítek helyetted.

– Itthon maradni, málnaszedéskor? Hol élsz te?

Ebben a két mondatban ott lapult az egész domb-falui életszemlélet.

Ismét Csorna felé száguld dr. Nagy kocsija.

Bálint, aki közben a málnaszedés idején történeteket mesélgeti, hirtelen elhallgat. Majd kis idő után kiböki:

– Csak tudnám, miért terhellek én a hosszú, unalmas, fájdalmas történeteimmal? Nem igazán érdekelhet senkit egy unalmas málnaszedés, sem egy általam gyilkosságnak, más által a világ legtermészetesebb dolgának tartott ügy.

Dr. Nagy megnyugtatja a fiút:

– Orvosilag érdekel az eset. Olvastam, a kibeszéltetés használ, lévén, hogy közben maga a beszélő is újraéli, újraértékeli a történeteket. Meglátjuk, nálad beválik-e.

– Némi igazság lehet benne, mert mióta elkezdtem fellelteni ezt a pár hetet, csaknem állandóan ez kavarg a fejemben. Nehezen értetted meg azt a biciklihistóriát, pedig te is őket igazoltad. Míg a sztetoszkópról volt szó, ugyanazt hajtogattad, mint ők: miért nem hagytam elheverni.

– Nem a Tengeri bácsi ácsorog ott? – kérdezi hirtelen dr. Nagy.

– Dehogynem, állj meg, légy szíves! – Bálint kinyitja a kocsiját és odakiált az apjának: – Jöjjön, üljön be, édesapám! Hazavisszük.

Idősebb Tengeri nagy nehezen bekászálódik a kocsiba, sokáig bajlódik, mire a lábát el tudja igazítani. Kétszáz métert is mehetnek, mikor megszólal.

– Jó estét, doktor úr! – Majd egészen halkan hozzászól – hol voltál, fiam? Anyáddal már a fél világot bejárjuk utánad. Ő most éppen bent van Győrben, mert úgy tudtuk, bevitték a kórházba.

– Ki mondta? – kérdezi meglepődve Bálint.

– A Marika volt itt két óra körül. Állítólag valami rokonuk, egy nő járt náluk, és azt mondta, hogy ő kísért be a rendelőbe, de valószínűleg átvittek az idegosztályra, mert megőrültél.

– Dehogysis, szó sincs semmi ilyesmiről, nálunk, a fektetőben volt – szól hátra dr. Nagy.

Alig állnak meg a ház előtt, mikor már rohan kifelé Bálint nővére, Terézia. Meglátja apját és a kiugró Bálintot.

– Mondtam, hogy nem lesz semmi baja – örvendezik.

– Megint rosszul lett. Bevitték a fektetőbe – jelzi az apjuk.

– Miért nem értesítették a családját? – értetlenkedik Bálint nővére. – Az orvosnak is lehetett volna annyi esze, hogy izgulnak a hozzátartozók, ha valaki másfél napon keresztül nem jön haza.

– De hiszen megbeszéltük, hogy kimegyek a Marikáékhoz – védekezik Bálint.

– Az a kevés eszű orvos én vagyok – mutatkozik be dr. Nagy.

Terézia végigméri.

– Köszönöm, hogy estére hazafuvarozta az öcsémet. De az anyám bent rohangál a városban, talán már a rendőrséget és a katonaságot is riasztotta.

Idősb Tengeri veszi át a szót:

– Dehogy is, azt mondta, ha nem találja a Bálintot, akkor elmegy a Gereznárekhoz, tudod a Bálint brigádvezetőjéhez, hogy azok segítsenek megkeresni. Mert arra is gondoltunk, hátha ismét nekiállt az automatát összerakni.

– Értesíteni kellene a nénit – kezdeményezi dr. Nagy. – Ha akarod, visszaviszlek, Bálint.

– Hogyne, elkocsikáznak, aztán megint rosszul lesz az öcsém és izgulhatunk egész éjjel – felesel Terézia. – Menj

be, Bálint, feküdj le! Ne félj, mátol itthon vagyok, megszűnik a csavargás. Aki beteg, annak ágyban a helye.

– Jó, hogy nem parancsolgatsz – ellenkezik Bálint, és mérgesen felszegi a fejét.

– Hát, akkor – veti közbe félszegen dr. Nagy, látva a készülő perpatvart – talán én megyek is.

– Dehogyan megy. Megvár engem! – rendelkezik Terézia. – Beugrok magával, hogy megkeressem és megnyugtassam az anyámat. Ne féljen, haza már vonattal jövünk! Hol lakik az a Gereznár nevezetű kollégád?

– A Bartók Béla út huszonhétben – vágja rá Bálint.

Terézia már száll is be dr. Nagy kocsijába. Persze a hátsó ülésre.

– Részvéttem – súgja dr. Nagy fülébe Bálint.

– Ne haragudjon ám a lányomra. Ő már csak ilyen nagyszájú – pironkodik idősb Tengeri. – Tudja, egyetemre jár, tanárnő lesz belőle. Igen jó tanuló. Mindig csak dicséretet hallunk rá, de a szája nagyra sikerült, akárcsak az anyjának. Ejnye, milyen udvariatlanok vagyunk, be sem hívtuk a doktor urat.

– Amikor visszahozom a feleségét, Tengeri bácsi, akkor majd beugrok, megnézem a fiút – ajánlkozik dr. Nagy, majd Bálintához fordul – Feküdj le! Igaza van a nővérednek, ki kell pihenned magadat.

– Te tegeződsz a doktor úrral? – csodálkozik befele menet az öreg Tengeri. – Tisztelni kell a tanult embereket, kisfiam!

Bálintnak viszont más jár a fejében:

– Ideges volt a Marika? – kérdezi.

– Elégg. Megígértük, bármi baj történt, hírt viszszük holnap reggel.

– Elugrok hozzájuk – jelenti ki a fiú.

– Nem mész sehova!

– Apu, te engednéd, hogy az anyu egy egész éjszakát átiidegeskedjen?

– Éppen az anyád miatt tartóztatlak. Ha nem talál itthon, szélütést kap.

– Te igazolhatod, hogy kutya bajom – tiltakozik Bálint. És már szedelőzködik is.

– És az orvos? – aggályoskodik az apja. – Neki mit mondunk?

– Ő megérti! Itt a gyógyszer, veszek be belőle kettőt. Különben is, ahogy a Terézt ismerem, örül a doki, hogy hamar megszabadulhat tőle.

– Megesz engem az anyád, ha megtudja, hogy elengedtelek – sopánkodott, talán csak a látszat kedvéért az öreg.

– Sebaj, apu, mondd azt, hogy az ablakon át szöktem el!

– Hazudni azután biztosan nem fogok. Vonat sincs. Mivel akarsz elmenni ilyenkor?

– Stoppal.

A tizedik kocsni megáll. Bemegy vele Győrig. Onnét tovább taxival. Így is jócskán sötétedik, mikor megérkezik Sasékhoz. A kutya már meg sem ugatja.

– Nyissa ki, Mariska néni! Én vagyok az. A Bálint – kiált be az ablakon.

– Ilyenkor?

– Előbb nem jöhettek.

Az ajtó résnyire nyílik. Sasné, miután meggyőződik arról, hogy kint valóban Bálint áll, elég kelletlenül hívja:

– Hát akkor kerülj beljebb! Azt gondoltuk, valami komoly bajod van. Az Irén már faluszerre elhíresztelte, hogy bevitték a bolondok házába. Merthogy gyilkosnak tituláltad. Miért teszel ilyeneket, fiam? Azt akarod, hogy haba-

rodottnak tartsanak ebben a faluban? A ti bánatotokon már úgysem lehet segíteni. Az idő annak az egyetlen írja. Isten keze van a dologban, meghallgatta a könyörgésemet és megszabadított bennünket a bűntől.

Nem akarok vele vitatkozni. Kedvem és energiám sincs hozzá. Inkább megkérdem:

- A Marika?
- Alszik.
- Alszik?
- Mi mást tenne éjszaka? – csodálkozik Sas anyó.
- Azt hittem, aggódik, hogy mi van velem. Gondoltam, nem találja a helyét, azért is jöttem.
- Miért idegeskedne? Megígérte az anyád, ha valami komoly bajod van, tudatják velünk.

Ágaskodik bennem az indulat. Megszólalok:

- No, akkor én megyek is
- Be se jössz? Ehetnél egy kis mákos tésztát.
- Sietek. Az anyám nem tud aludni, míg haza nem értem. Ő idegeskedik. Nem úgy, mint a leánya. Csókolom!

Sasné megcsóválja a fejét. Újból bezárja az ajtót. Kétszer is megnézi, ráfordult-e a zárnyelv.

Bálint ismét kivágtat a faluszélre és kiáll az út mellé. Eltöpreng:

Itt bizony parkírozgathatok hetekig is, mire felvesz valaki. Hülyeség volt azt a taxit visszaküldenem, amivel Győrből kijöttem, kibírtam volna még két-háromszáz forintot. Bár Mariska néni még enélkül is pazarlónak tart, és különben is, ki gondolt arra, hogy a MARIKA ALSZIK. Alszik, és én azt hittem, követi az ágy, hogy lucskosra sírta már a lepedőt. A Marika alszik! Szép álmokat, kedvesem. Még egyszer aligha tennél bolonddó, aligha utaznék stoppal, taxival negyven kilométert csak azért, hogy a jó anyádnak kellemes éjszakát kívánjak.

Egy motorkerékpár kanyarodik melléje. A napokban megismert újfélvételes ül rajta.

– Buszra vársz? – kérdezi a fiú. – Az már ilyenkor nem nagyon lesz.

– Elég baj. Gyalog egy kissé messze van Csorna.

– Ott laksz?

– Igen – feleli lemondóan Bálint, majd megkérdezi a srácot: – Felvettek?

– Kit nem vesznek fel? Nagy cirkusz, szédítés az egész. Ráment másfél napom: ilyen osztály, olyan osztály, orvosi vizsgálat, pszichológus, szakszervezet, munkavédelmi oktatás.

– Hol dolgozol majd?

– A motorüzemben – mondja a fiú.

– Ott elég jó a pénz.

– Huszonhetet ígértetek, plusz a műszakpótlék. Egész Győrt bejártam, sehol sem akartak többet adni. Különben is, már a Vagongyárhoz tartozik az egész megye. Hanem tudod mit? Szerzek egy bukkanósiskot és elfuvarozlak – ajánlotta a fiú.

– Kösz, az jó lenne. Győrből éjfél felé megy egy vonatom.

– Á, hazaviszlek. Fél óra alatt Csornán vagyunk.

– Honnét veszed, hogy ott lakom? – kérdezi gyanakvóan Bálint.

– Az előbb mondtad! Különben is, aligha van olyasmi, amit nem hall meg előbb vagy utóbb ebben a faluban az ember.

A fiú öt percen belül visszaér a bukósissakkal.

Nem szabadna felülnöm a motorra. És ha rosszul leszek – aggodalmaskodott magában Bálint. Legyintett. Le van tojva! Majd értesítik reggel a Marikát. Majd, ha kialudta magát, megtudja, hogy kinyíródtam, szétmá-

zolódtam az aszfalton, végighajtott rajtam negyvenkét kamion. Belefejeitem egy jelzőkőbe, hogy VOLTAM.

És közben a motor falja a kilométereket. Csorna szélén Bálint kiáltva mondja, hogy merre forduljanak. Néhány kanyar után a házuk elé érnek.

– Itt laknánk – veregeti meg a fiú vállát. – Kösz, hogy elhoztál. Jól húz a járgányod, húsz perc alatt ideértünk. Még egyszer köszönöm.

– Nem ügy – legyintett. – Mikor lesz az esküvő?

– Szombathoz egy hétre.

– Akkor nagy kanállal esztek.

– Nézz majd be! Szívesen látunk – invitálja Bálint.

– Á – tiltakozik a fiú. – Szó se lehet róla, nem vagyok én sem rokon, sem szomszéd. Ide jöttök lakni?

– Majd meglátjuk. Hívnak bennünket Dombfalura is, de nem nagyon akarok odamenni.

– Elhiszem, hogy Sasékat nem csíped. Kihajtanák azok az emberből a lelket. De a mi falunkban bolond mindenki: a rokkantak, a bénák, a vakok is felkerekednek nyáron málnát szedni. Talán még a temetők is kiürülnek – mondja a fiú és visszaül a motorra.

– Neked is van málnád?

– Nincs. Nem is lesz. Átvágják szegény parasztokat. Bemagyarázzák nekik, hogy a málnatermesztés egy jó bolt. Az emberek pedig csak azt számolják, mennyi pénzük jött be a szezonban. Addig már nem ér el az eszük, hogy azt is kiszámolják, mennyi idejük ment rá a sok melóra. De mással is így vannak. Húsz forint haszonért nevelnek ezek csirkét, százért hizlalnak malacot, ezerért bikát. Buták, azért lehet velük dolgoztatni, vagy ha nem azok, akkor harácsolók, mint az apósjelölted. Nézd meg az Újsort, ahol a fiatalok épültek, nem látsz még

véletlenül sem istállót, malacólat. Mi, fiatalok már nem fogunk belepusztulni a hajtásba. Ha letelik a betanulási időm, teljesítményben normálisan kereshetek, akkor viszont nem fogok belegebedni a málnázásba. Most viszont megyek, nekem még vissza is kell érnem – jelenti ki a fiú és berúgja a motort. – Hát, szia.

– Helló – köszön Bálint – azután, ha valami fogaskerék, vagy ilyesféle kell, szólj csak, majd megbütyköljük. A lagzira meg tényleg elvárunk. Te leszel az ötszázhetvenegyedik.

Bálint egy kicsit járkál még a ház előtt. Kiszellőzteti a fejét. Látja, még a doktor is ott lehet, mert a kocsija ott áll a parkolóban. Halkan kinyitja az ajtót, de nem tud olyan csendes lenni, hogy ne hallja meg az anyja:

– Megjöttél végre? – kérdezi teljesen feleslegesen.

– Azt hittem, csak reggel... – toldja meg az apja.

– Megmondtam, hogy épségben visszakapják a fiút.

– Te azután jól a bolondját járatod velünk – így a nővére.

Bálint csak áll. Legszívesebben bemenne a szobájába és elbújna.

– Ha már véletlenül ismét összeakadtunk, essünk túl a vizsgálaton – javasolja az orvos.

– Nem kell annyira sietnie, doktor úr, olyan jól elbeszélgettünk – tudja, a magamfajtnak még hallgatni is jólesik, ahogy maguk a lányommal elcsevegnek – marasztalja Bálint anyja.

– Igazán udvariasabb is lehetnél, anyu. Bizonyára várják már, azért siet annyira – torkolja le Terézia.

– Kissé erélyes, de különben kedves a nővéred – mondja dr. Nagy a belső szobában.

– Csak nagyszájú, és mint már említettem, öntudatos. Különben is, mára elegendem van a nőkből.

– Mi bajod? Csak Győrig jutottál el, igaz?
 – Nem, Dombfaluig. És képzeld el, aludt a kisasszony. Aludt.
 – Éjszaka ez nagyon természetes cselekvés. Ugyan honnét sejthette volna, hogy te méisz?
 – Pártold csak – legyint Bálint. – De én most lefekszek, elegendem van a világból.
 Dr. Nagy kimegy. A fiú hallja, hogy halkabban ugyan, de kint még beszélgetnek. Hiába fáradt, nem jön álom a szemére. Már ismét a málnaszedés körül forognak a gondolatai.

Emlékezés

Még mindig csütörtök volt, csak a változatosság kedvéért, éjszaka. Tíz perc lehetett éjfél. Már öt perccel hallgattam az ágyon fekve, hogy az öreg Sas valamiért újból hóbörög.

Szemét alak vagyok, ha most azonnal nem kelek fel és nem megyek oda megkérdezni: mi baja van – gondoltam. Szemét alak vagyok és gyáva, GYÁVA! Igaz, az ő házában vagyunk, de ez nem jelenti azt, hogy mindenben keresztültaposhat. Felkelek és bemegyek – határoztam el. Ha megüt, visszaütök! Visszaütök? Elfutok? Mi lehet már megint a hasfájása?

A Marika és az anyósjelölt hangját nem is hallottam, csak ő ordított.

Biztos a kocsmából jött – véltem. Bemegyek!

– Engem ne áridáljon meg a Pék János – hallatszott az öreg szájából. – Megmondtam neki: ha megkeverte a szart, hát egye is meg! Kellott neki egy ilyen városi jöttmenttel kikezdeni. Az ilyen azonnal fut a tanácselnökhöz. Feljelené talán még az anyját is.

Az anyámat ne vegye a szájára, papa – gondoltam, mert tényleg elsötétít a fáradtolaj és betörölök egyet abba a komisz képébe... most kell belépni!

– Mi a baj már megint velem? – kérdeztem, tőlem telhetően keményen és hangosan.

– Ki hívta ide? Mit keres itt? Még talán azt is megtiltja, hogy a családommal beszéljek? – verte az öreg szikkadt öklével asztalt. – Nyakamra küldi majd a tanácselnököt? Feljelent, amiért nem suttoztam a saját házamban, a saját feleségemmel?

Kezdtém érteni a dolgot: *megtudta, hogy bementem a tanácsházára.*

– Itt van az idézés! – dobott elém egy szelet papírt az öreg. – Az este adta oda a kocsmában a kisbíró Jóska. Nekem is, a Pék Jánosnak is. Magát is hívatják, méghozzá az én címemen. A legnagyobb dologidőben járjak a tanácsházára, mert a fiatalember csak az elnök jelenlétében hajlandó velem tárgyalni. Vagy talán másért idéztetett be? Netán megbüntettek, amiért megengedtem, hogy elvegye a lányomat? Hogy nem dobtam ki abban a szent minutában, amikor kiderült, hogy lopott? Feljelentgeti a Pék Jánost? Ezt tanulta csak ki az iskolában? Három napszámost kellett fogadnom a málnába, mert lehullik a földre, annyira érik. Három napszámos drága pénzért csipeget, én meg, mintha más dolgom se lenne, a tanácsházára járkálok.

Még a végén elhiszem, hogy annyira sajnálja azt, amiért ellőghat egy kicsit a szedésből – kópéskodtam befelé. Eddig még minden nap kitalált valamit, hogy másfél, két órára leléphessen. Örülhetne, hogy most nem kell olcsó hazugságokon törni a fejét.

Sas anyó nem akarta, hogy eldurvuljon a vita. Felém dobott egy mentőkötelet:

- Feküdjön le Bálint, mert megfázik! Nincs cipő a lábán.
- Hányra idéztek bennünket? – tudakoltam.

Az öreg lócsiszár zokon vette a közjátékot, mert rákezdte:

– Nem hallotta? Azt mondta a Mariska néne, menjen az ágyikóba, mert még felfázik és behúgyozik itt nekem!

– Én nem sértegettem magát.

– Azt szeretném én megérni. Ez az én portám, ha eddig elfelejtettem volna mondani. Az én nevemen van, és ha kedvem úgy tartja, akkor valamelyik faluszéli öregasszonyra hagyom.

– Mindenáron veszekedni akar, apu? Ha attól fél, hogy a házára fáj a fogunk, megmondom, nem kell! – szólt közbe Marika.

– Nem? Szóval neked nem kell a ház, amit én össze-güriztem, amiért az anyáddal megrokkantunk, amiben benne van minden hétköznapiunk, ünnepünk? Te akkor mondtad volna, hogy NEM, amikor kellett – két lépéssel a Marika előtt termett. – Még, hogy nem kell neki a ház. Hát mit akarsz? Ellaksz a fiatalúrral valamilyen bódében, sátorban? Vagy talán már akkora úr EZ itten, hogy beszél a városba és adnak neki egy lakást?

– Kapok is! – jelentettem ki nagy hangon. – Lehet, hogy nem egyik napról a másikra, de kapok! Mihelyst összeházasodtunk, beadom az igényemet!

– Adj! Hallod, anyjuk? El akar menni a lányod! Bűdös lett neki az apja és az anyja, mióta ezzel a bódévárosi fiatalúrral mászkál. Öregségünkre nem lesz, aki ránk nyissa az ajtót. Ilyenekkel mérgesítenek, amikor azt sem tudom, hol áll a fejem. A bika is már bo-

lond az istállóban, nem jön az olasz, hogy elvigye. A málna rohad. Nekem a tanácsházára kell járnom, és mindezek tetejébe még az a kurva eső is esik!

– Esik? – csapta össze a kezét az anyósjelölt. – Jézus Mária! Csak reggelre elálljon. A végén még nem tudjuk leszedni, mikor ilyen szépen mutatkozik a termés. Te, apjuk, azt hiszem, a padláson vannak azok a régi esőköpenyek.

Az öreg Sas még az idézést, a lánya terhességét is feledte.

– Majd meg kell nézni őket – utasított és elvonult lefeküdni. Mindannyian követtük a példáját.

CSEND

(Bálint verse)

Miközben

Sűrű pelyhekben hullt az éj

Dombfalu

vakon matatott a csend ölén

Ez a vers akkor, ott, abban a lehetetlen helyzetben jutott eszembe.

Reggel Sas anyó ajtócsapkodására ébredtem. Úgy éreztem, még alig aludtam valamicskét.

Esik? Nem esik? – találgattam, miközben a sárga színét lassan felejtő, egyre koszosabb málnaszedő munkásruhámba bújtam. Megmostam a szememet. A folyosón találkoztam az öreggel. Kelletlenül ráköszöntem:

– Jó reggelt!

– Magának is.

– Hogyan öltözzek?

– Felőlem akár frakkot is vehet. Nem hallja? Szakad az eső, hogy az a mennydörgős atyaisten rogyasztaná le a fölhhős eget! Persze, amikor kellene, akkor nem esik. Most meg mintha dézsából öntenék.

– A Mariska néni említette, hogy van fent a padlásan néhány esőkabát.

– Ilyenkor? Annyit ér, mint halottnak a csók. Térdig ér már abban az agyagos földben a sár.

Láttam, mérges az öreg. Még meg is értettem. Annyit már tudtam málnául, hogyha két napig nem szedik le, akkor túléri, és mihelyt hozzáér valaki, leesik a földre, vagy szétmorzsolódik.

Egy darabig ücsörögtem. Vártam a Marikát és a reggelit. Utána kimentem az istállóba répát darálni. Egy kis mozgás még jól is esett. Később az öreg is tiszta inget vett, és mentünk a tanácsházára.

Visszafele sem beszéltünk, bár láthatóan jobb kedve volt. Talán azért, mert míg a tanácson voltunk a nap is kisütött. Méghozzá vakítóan. Egy kis sár volt azért a földön, de a málna leveléről leszáradt a víz.

– Azt hittem, elsüllyed a Pék Jancsi – mesélte a vén lókötő Sas anyónak már a málnásban. – A tanácselnök elmondta mindenféle felelőtlen rágalmozónak és ráijesztett, még egy ilyen eset, már viteti is az elvonókúrára. Utána érdeklődött ennek a gyerekeknek is. Állítólag a gyárban dicsérték, nagyon jókat mondtak róla.

– Akkor szent a béke? – kérdeztem naivan.

– Ha a tanácselnököt sikerült is valamilyen mesével meggyőznie, engem meg a falut nem nagyon. Azt aligha tagadhatja le, hogy maga ült azon a kerékpáron. Inkább a kezét jártassa, ne a száját, az a biztos, amit ma leszedünk.

Túrós tészta volt az ebéd. Délutánra megjöttek az új szedők. Teltek is a ládák.

– Mennyi lett a málna, apjuk? – kérdezte este Sas anyó.

Elméláztam: ez a kulcsmondat. Itt ezzel kelnek, fekszenek az emberek. Köszönés helyett megállítják egymást az utcán, és azt kérdezik: MENNYI LETT A MÁLNA? És jaj annak, aki nem tud válaszolni: az lusta, tohonya, semmirekellő, naplopó, semmittevő, dologtalan, életterlen. Az olyan nem arra való, hogy a lányok férje legyen, vagy hogy az utcán köszönjenek neki. Aki nem ismeri a málnát, az jó ember nem lehet, aki nem ismeri a málnát, az miből él, mire megy, mitől remél? Málnaszemek, apró piros kis gyümölcsök, nem jobbak és nem is rosszabbak a ribiszkénél, az egresnél, a földiepernél, a szedernél. Bogyók, málnaföldek, bokrok. Egy bokorban hat-hét szál, minden szálon harminc-negyven szem. Elmondták: a család tavasszal megmetszi, utána kétszer megkapálja, nyáron szedi, szedi, szedi a málnát. Mert a MÁLNA A MÚLT. „Már öregapátoknak is volt kétszáz öl itt, nem győzött rá többre, de abból vette a szakonyi tagi földet. Mi is háromszáz öl málnával kezdtük a házasságot.” A MÁLNA A JELEN. Le kell szedni, át kell adni. Majd a málnaszedés után férjhez mehet a lány. Majd a málnaszedés után megbetegedhet, gyereket szülhet, de addig, addig csak a málna létezhet. A naponkénti, percenkénti felhajtás, a meggörbülő derék, a felkarcolt kezek, a zsibbadó ujjbegyek és a kérdés: „Mennyi lett a málna?” A MÁLNA A JÖVŐ. Azt ígéri a gyerekeknek, a menyeknek, a leendő vejeknek: „Ha majd jók lesztek, megeszitek a vacsorát, nem szívjátok vissza a taknyotokat, és tévézés előtt megtöröltek a sze-

meteket, ha majd, akkor ti is kaptok egy darab földet, beültethetitek málnával.”

Már a gyerek is tudja: egyik sor a másiktól egy méter harminc centi, az egyik bokor a másiktól nyolcvan centi, a töveket harminc centi mélyre kell beásni, lehetőleg ősszel, és akkor tavasszal már van mit kapálni, nyáron már van miben bizakodni, ősszel már van miről beszélni. És a következő szezonban már megkérdezheted a szomszédot: „Mennyi lett a málna?” Ötven kiló? Nem mondom. Akkor vágódnék be az öreg Sasnál – gondoltam, ha azt mondanám: „Mi málnával szeretnénk kelni és feküdni, azt szeretnénk, ha a szerelmünkől málna sarjadna az ágyban, ha simogathatnánk, becézgethetnénk!” Utálom már ezt a növényt, pedig nincs jogom rá. Idegen vagyok a málnaföldön. Mit érezhetnek a Liska nénik, akik lánykoruktól a himperben nőttek fel, a másokéban. Ők utálhatják! De nem teszik. Nekem örülnöm kellene, hogy ilyen jó dolgos após- és anyós-jelöltem van. Mindent készen adnak, lányt, házat, gyereket, a kocsit csak füttyenteni kell egyet. Ha itt maradunk, majd én is málnát ültetek, először kétszáz ölet, és ha arról bejön a hatvanezer forint, akkor számolni kezdek. Ez mégiscsak majdnem másfél havi keresetem, és a málnával, kétszáz öl málnával nem kell egy egész hónapot güriznem, rágyőzők munka mellett is. Aztán négyszáz öl málnát telepíték. Elmagyarázom a feleségemnek: „Mert az éri meg majd igazán, Mariám, kivesszük a szabadságunkat és lecsipegetjük, esetleg hívunk egy segítséget, nem baj, ha nem tudsz minden nap főtt ételt elém tenni, megérti azt az ember. De, ide figyelj, Marikám! Ha most ennek a tíz mázsa

málnának az árát félretesszük, akkor jövőre már fűrathatunk egy kutat, és akkor igazán megéri majd hatszáz öl málnát ültetni, mert ott lesz a víz, nem árt-hat a szárazság sem. Legfeljebb kimaradsz a gyárból, a hivatalból, anyukám, és a gyerekeknek készítettünk kisszéket, hogy szedni tudják a málnát, meg mi is összehozunk még sok kis gyereket, mert akkor mindig több málnát ültethetünk, és meglátod egyszer...”

Elborzadtam a gondolatától is.

– Kiszellőztetem kicsit a fejemet – mondtam.

– Jólesett a vacsora? – tudakolta Sas anyó.

– Köszönöm, jól.

– Ma megdolgoztunk érte. Ennyit még sosem szedtünk, jóformán délután száztíz rekeszt. Te jó ég! – lelkenedett az anyósjelölt. – De apjuk, még nem is mondtad, hogy mennyi lett a málna. Gondolom, főle volt még a háromszázötven kilónak is. Most az eső után még jobban nyomtak a szemek. Holnap szabadnap van az átvevőhelyen. Vasámap újból szedhetjük. Mennyi lett a súly? Mondjad már!

– Ne mérgeśíts még te is – dörmögött az öreg. – Harmadosztályban vették át.

– Micsoda? Nem igaz! Hiszen nincs is harmadosztály.

– Vedd csak elő a szerződést, azon rajta van, hogy a minőség változtatásának jogát, vagy mit, a szezonra is fenntartják. Azt hallom, nagy a termés, képtelenek elszállítani.

– Te jó ég! És mennyit fizetnek ezért a harmadikért?

– Tizenhét forintot! Harmadát, mint a rekeszesért.

Mariska néni teljesen magába zuhant.

– Mennyit? Hogy nem sül ki a szemük! Édes jó Istenkém, hát miért nem rogyasztođ rájuk az eget? Van

szívük ennek a szép málnának az árát így lenyomni? Hát mik ezek? Emberek? Kommunisták? Ezt tette velünk a szocializmus? Hiszen még a Rákosiék is megvették hét forintért. Tizenhét forintot adni a mi gyönyörű szemű málnánkért, amikor akkora minden egyes szem, mint a hüvelykujjam.

– Nem is az volt a baj! – morogta az öreg. – Ott állt egy manusz, meghúzogatta a nejlont, azután azt mondta: sok van a ládában, és különben is, túl érett. Első osztályba nem vettek át egy rekesszel sem, másodosztályba is csak keveset.

– És te, Sas Adolf, hagyta, hogy egy idegen viccét-vaccát hányja a málnánknak? Van nekünk becsületes átvevőnk!

– Én már nem sok mindent tehettem. A Szűcs Árpi az ipse fejébe borított egy rekesz himpert. De csak rontott vele a helyzeten, mert az a golyvás jegyzőkönyvet vetetett fel és kijelentette: megtérített a ruhája árát. Azt hallottam, teli van az egész raktár, két napja nem vitték el a málnát, már az udvarra is raktak belőle. Ha esik még egy kis eső, mind tönkresilányodik. Még az a jó, hogy az árát kifizették. Csanakon már láda sincs – sorolta a balhíreket az öreg.

– Mi lesz akkor a bokron lévő málnával? – sopánkodott az anyósjelölt –, annyit beszéltek, még emlékszem, az újság is írta, hogy ilyen fontos meg olyan fontos, mert kiviszik külföldre, és dollárral fizetnek érte, most meg egyszerre nem kell. Veszendőbe megy a termés!

– Ha sokat dühítenek, fogom a kaszát és levágom az egészszet – ígérte nagy hangon a vén lóköető.

No – gondoltam – ez magához illő mondás volt.

– Jó idő van, sétáljunk egyet, Marika? Elballagunk a kultúrház felé.

– Pénteken? – furcsállotta Marika.

Sas anyó legalább megértett, mert közbeszólt:

– Én nem bánom, ha elmentek, de sokáig ne maradjatok, kisleányom.

Hát mire innét gyalog kiérünk a rétig, ott megfordulunk és visszaballagunk, az időbe telik – véltem magamban. Persze attól is függ, hányat fordulunk.

– Untam már ezt a sírást-rívást – jegyeztem meg, amikor már hallótávolságon kívül értünk.

– Én is, Bálint, de végeredményben igazuk van, ha nem veszik át a málnát, akkor oda az esztendei munka. Csak megint világosabb akart lenni valaki, mint a nap.

– Ez jól hangzik – nevettem. – Világosabb akart lenni, mint a nap. Akár egy költő is megirigyelhetné.

– Mindig csak kigúnyolsz, Bálint.

– Te meg állandóan azt mondd nekem: Bálint.

– Miért? Minek hívjalak?

– Szerelmemnek, uramnak, leendő férjecskémnek, emberemnek, fölségemnek, apjukomnak, Bálintomnak.

– Bálintom, galambom miért vonszolsz a faluszél felé, mikor azt ígérted, hogy a kultúrház felé megyünk? – somolygott Marika.

– Úgy lesz, tündérlányom – ígértem. – Csak előtte kiugrunk a rétre harmatot gyűjteni, fűvet zöldíteni, csillagokat kergetni, sötétséget foltozni. Elhempgőzünk a gyepen, hogy találkozzunk, hogy te légy én, hogy én lehessenek te, hogy te és én: mi legyünk.

– Ne haragudj meg rám, de most ahhoz nem érzem jól magam. Ma nyugtalankodott a pici.

– Úgy szeretném a szívdobbanását meghallgatni. A téged rúgó talpát megcsókolni – próbálkoztam.

– Majd máskor.

– Jó, de akkor most hova menjünk? Alszik az egész falu.

– Dehogy. Ez nálunk az udvarlási szezon. Sok az idegen lány, akik eljönnek segíteni a rokonaiknak mál-nát, szedni. Ilyenkor ott flangálnak a főútnál, és körülöttük három falu srácai. Talán fel akarsz szedni valakit? – kérdezte.

– Igen. Egy olyant, aki hajlandó velem kijönni a rétre – válaszoltam. De a Marika rögtön elbőgte magát. Megsimogattam.

– Csak nem vetted komolyan?

– Ezt nem, de félek, féltlek Bálint, hogy majd egyszer azt mondod: „Elvetetted magad, mert jött a gyerek.” Felkerekedsz és otthagysz bennünket. Elmész szebb nők után, olyanok után, akik kimennek veled a rétre, akik nem szültek tizennyolc éves korukban gyereket.

Megsajnálтам. Leültettem egy ház előtti padra.

– Még nem is beszéltünk arról, mi lesz a neve.

– Ráér még.

– Maga nem előrelátó, kisasszony, és ha koraszülött lesz? Köztudott, hogy minden hét hónapra született gyerek két hónappal előbb világra jön a vártnál, no mármost, ha a hét hónapból levonjuk azt a két hónapot, akkor érthető, mennyire sürget bennünket ez a dolog. Tud követni? Miképp merészkedünk majdan szegény gyerek elé, ha még a nevééről sem gondoskodunk időben? Hogyan nézünk a szemébe? Ugye kis hölgyem, maga szerint is rosszul hangzik az, hogy Tengeri Anonimusz?

– Anonimusz – nevetett Marika. – Nincs is ilyen keresztnév.

– Elhiszem. Maga tanulta a magyart, kisasszony. Én csak afféle gépszerelő vagyok. Mit szólna ahhoz, ha Emerenciának neveznénk el a kislányt?

– Ne hülyéskedj, Bálint. Fásult, beteg és kedvetlen vagyok.

– Válasszunk nevet! – makacskodtam.

– Ha fiú lesz, viselje az apja nevét.

– Tengeri Bálintból egy is elég.

– Nekem tetszik. De szép a Tivadar is.

– Tivadar!? Mondja csak, kishölgyem, kije magának az a Tivadar? Na és tudja ragozni. Tehálovics Énvadar. Óhálovics Mivadar. Mihálovics Tivadar. Miért olyan kedves? Vegye tudomásul, vagy Tibor lesz, vagy... vagy Balambér.

– A Tibor is szép.

– Tibor! Tiborka! Hallod, amint kopog az apuci? Amennyiben beleegyezel ebbe a csúnya névbe, úgy rúgd meg az apuci kezét!

– Érezted, Bálint? – kérdezte Marika.

– Mit?

– Tényleg rúgott.

– Igazán. Lám, még csak mínusz öt hónapos, és már válaszol az apja kérdéseire. Rendben van, Tibor. Vettük az üzenetet. El vagy nevezve. Eset eső, jöhet hó, rághatja rozsdá a vasat, eltévedhet a bolygómű, akkor is Tibor maradsz, kivéve, kivéve, ha lány lesz. Az a kivilágított fényképalbum ott micsoda?

– A klub – mondta Marika.

– Bemegyünk?

– Én nem járok oda. Mindenféle ipari tanuló gyerekek tanyája.

– Én is ipari sulit végeztem!

– Te más vagy és bolond vagy.

Megfogtam a kezét és behúztam magammal. Füst, láрма, értetlenség fogadott.

– Fiúk, nincs valamilyen társasjátékokot? – kérdeztem. Semmi válasz nem jött, csak egypár rosszalló tekintet. – Megzavartunk benneteket? Talán kártyázni akartatok, esetleg tévézni?

– Mi az, te ostobának nézel minket? – szólalt meg az egyik srác. – Először talán bemutatkoznál, ha bemész valahova?

– Tengeri Bálint vagyok – mondtam.

A fickó cinkosan a többiekre nézett és röhögni kezdett.

– Vedd tudomásul, komám, hogy Tengeri Bálint az én vagyok.

– Gyere, Bálint, mondtam már, hogy ütődöttek ezek – hívott Marika.

– Várj csak! Szóval te vagy a Tengeri Bálint. Aztán tudod-e, hogy mi Tengeriek mit csinálunk, ha egy másik Tengerivel találkozunk? Nem, mi? Hát fizetünk neki egy korsó sör. No halljam, minden Tengeriek vagytok? Akkor mehetünk! Úgy emlékszem, nem messze van a kocsmá.

– Bálint, elment az eszed? Megisszák a pénzed, azután kinevetnek.

– Ez nem a te asztalod, Marika! Na, gyerünk srácok! Mutassátok az utat!

Fizettem vagy hatszáz forintot, megittam két korsó sör, és szereztem egypár távoli havert. Közel éjfél volt, mire a Marikáékhoz értünk. Viszont a sör megoldoztatta a vesémet. Másnap már kora hajnalban a folyosón tapogattam. Sas anyó rám is szólt:

– Feküdj csak vissza, Bálint! Még nincs öt óra, ma nincs málnaszedés, aludd ki magad! Az este úgylis későn jöttetek haza.

Arra ébredtem, hogy valaki felemeli a takarót.

– Idebújhatok melléd? – hallottam.

Azt hittem, hogy csak álmodom. Meleg vagy, mint a friss kenyér – álmodoztam jólesően –, olvadó, mint a lágyuló acél, érezlek, mintha mellettem lennél. Ekkor éreztem, hogy Marika valóban mellettem van.

– Marika, te tényleg itt vagy? – kérdeztem meglepetten.

Nevetve felelt:

– Itt hát, te, te részeges! Asztal alá itattad a dombfalui fiatalságot. Láttam ám, hogy közben teleöntözted sörrel a szemetesvödröt. Lestek a srácok, hogy-hogy te még mindig bírod?

– Miképpen kerültél ide? – makacskodtam.

Marika hozzám simult.

– Nézze meg a világ! Nemhogy örülne neki, hogy mellette vagyok! Talán még el is zavarasz? Az anyu elvitte a tejet, utána pedig a nyolcas busszal elmegy a szomszéd faluba, valamit venni akar az áruházban. Az apám a nőjénél van fát vágni.

Erre azután teljesen elröppült a szememből minden álom.

– Kinél? – kérdeztem megrökönyödve.

– A nőjénél! – erősítette meg Marika még egyszer, majd témát váltott. – Olyan jó melletted. Ugye mindig egymás mellett alszunk?

– Hol van az apád? – makacskodtam.

Marika viszont megsértődött.

– Neked most ez a legfontosabb gondod? Örülj annak, hogy tíz óra előtt egyik sem jön haza. Van két teljesen szabad óránk. Az ajtókat is bezártam.

Két út van előttem, melyiket válasszam? – tanácsatlankodtam. Az öreg lócsiszár még ráér; ki kell használní ezt a kevéske időt, a két teljes órát.

– Tudod mi vagy te nekem? – kérdeztem Marikától. – A gyémántkösöntyűm! Ezt úgy olvastam valahol, de én is tudnék kitalálni ilyeneket. Várj csak! Te vagy az én acélpalotám, a hajnalcsillagom, autómon a fényszóró, gépemben az automatika, testemben az acélrugó, te vagy az, aki elhomályosítja a napot, aki kihúzza szívemből a málnatüskét, aki új szavakra tanít, te vagy minden eddigi nő, és te leszel minden ez utáni nő az életemben. Te vagy az altatóm és az ébresztőm. Én leszek neked az öröm és a büszkeség, gyerekeid tisztas apja.

– Bárcsak tudnék én is ilyen szépeket mondani – simult hozzám. – De én csak azt mondhatom: szeretlek, Bálint.

Megállt számunkra az idő. Egyszer csak kiáltást hallottam.

– Marika!!!

– Jézus Mária, megjött az anyu – ugrott fel melőlem. – Még szerencse, hogy bezártam az előszobát. Fel kellene venni a hálóingemet, nyisd ki te az ajtót, én addig átszökök a mi szobánkba.

Nadrágba bújtam és kiballagtam.

– Mi az, ezt meg bezárta valaki? Maga az, Mariska néni? Hol volt ilyen korán? A csodába is, de világos van. Ennyire elaludtam volna?

– A Marika merre van? – tudakolta az anyósjelölt.

– Én ugyan nem tudom. Biztos elment valahova, vagy alszik. Persze, fáradt szegény, jól elnyomta az álom.

– Hát elég mélyen alhatott, ha nem hallotta meg, hogy már negyed órája verem az ablakát – állapította meg Sas anyó. – Vétkeztetek már eleget, fiam! Ne terheljétek magatokat tovább. Még az a szerencse, hogy nem az apátok jött meg. Hosszú az élet fiam, lesz még időtök elég.

15

– Te nyavalyogsz fáradtságról, amikor az üzemorvosod engem traktált éjjelig? – kérdezi reggel Bálinttól a nővére. – Bódult egy hapsi – teszi még hozzá.

– Mi bajod van a dokival? – hördül fel Bálint. – Már ő sem elég okos neked? Nem sorolta talán el a megye negyvenkét féle fajtáját.

– Szinonimáját! – javítja ki a nővére, miközben a könyvtári könyveket pakolgatja.

– Nem érdekel, hogy mijét. Azt mondd meg nekem gyorsan: hány fogaskerék van az egyetemes eszterga Norton-szekrényében?

– Mindig ezzel a balgasággal jössz, honnét és miért tudnám? De az irodalom és a nyelv felszínes ismerete hozzátartozik az általános műveltséghez. Azt tudni kell, hogy ki írta az Anyám című verset, azt már nem muszáj tudni, hogy miért lett öngyilkos József Attila.

– Azért, mert bolond volt.

– Beee – ölti ki a nyelvét Terézia.

– No látod, ez az igazi éned! – csap le rá Bálint. – Most már majdnem olyan vagy, mint egy nő, nyújtogasd a nyelved, riszárd egy kicsit a fenekedet, meglátod, nagy sikered lesz a férfiaknál.

Egymásnak esnek, játékosan.

– Ne szoríts, te ostoba, fáj a mellem! – jajdul fel a nővére.

– Elismered, hogy én vagyok a legerősebb, a legsebbebb, és te vagy a legokosabb? – kérdezi Bálint.

– El!

Bálint feláll, és széttárva kezeit kiáltja:

– Mister! Sir! Herren! Uraim! Itt látható a világ legokosabb nője, aki létre nélkül mossa a számítógépet,

fejből tudja az egyszeregyet, Adyval fekszik és Séksz-pírral kel, és negyvenkét szinonimáját tudja, a megy igének. Herren és uraim, itt látható az értelmes nő. Kérem, a ketrec rácsaihoz ne közeledjenek, ötven méterről már sziporkázik, húsz méterről perzsel. Fáradjanak ide, igazán megéri. Garantáltan nem tud főzni, de elszaval helyette egy Dosztojevszkij-idézetet, a kétszersültet megkeni főnévi igenevekkal. Mosni, még életében nem mosott, de kitergeti ön előtt a történelem szennyesét, vacsora helyett hallhat a koroncói csatáról, és Misterek és Herrek, éjszaka ágyba vihetik Szent Ilonát.

– Miféle Szent Ilonát? Talán Szent Johannát akartál mondani? – nevet Bálintra a nővére.

– Még ezt sem tudod... te, te egyetemista, Szent Ilona volt a leghűségesebb szerető, akihez Napóleon kétszer is visszatért, akihez élete végéig ragaszkodott.

– Persze: a sziget.

– És mi bajod van dr. Naggyal? – tudakolja Bálint. Terézia felhúzza a vállát.

– Igazándiból szimpatikus férfi. Hívott, tartsak velem egy társaságba.

– És elmész?

– Azt hiszem.

– Tetszik neked, mi? – évődik a fiú, és bizalmasan oldalba boksolja a nővérét.

– Elég értelmes ahhoz, hogy elbeszélgessek vele egy kicsit.

Bálint megjátssza az elképedtet.

– Nézd csak! Végre egy férfi. Mit szólnál hozzá, ha meghívnám Nagy doktort a lagzira?

– Nem bánnám! De ne értsd félre a szitut. Egyszerűen utálok ezt a várost, a barátnőim vagy elbutultak, vagy

affektálnak. A srácokról meg nem is beszélek. Nincs köztük egy, akivel néhány értelmes mondatot lehetne váltani. Csorna egy falu, amit csak hiszünk városnak. Nincs itt igazi élet, nincs igazi értelmiség. Nem szeretnék itt élni, dolgozni. Még Győr sem az igazi, nincs egyeteme, tudományos világa. Pest, Pécs, Szeged, Debrecen, ott lehet élni, alkotni. Hanem, mondd, köt valami értelmi, érzelmi vagy testi kapcsolat ahhoz a lányhoz?

– Rád ismerek erről a kérdésről. Más csak arra lett volna kíváncsi, szeretem-e? Baj, ha azt mondom, hogy nem tudok rá válaszolni? Napok óta rendezem magamban az eltelt három hét sok-sok eseményét. Teljesen zavart vagyok. Egyik pillanatban úgy érzem, hogy Marika az életem, a másikban meg azt, hogy igazán nem érdekel. Alig pár hónapja ismerjük egymást, s abból két hetet sem töltöttünk egymás közelében, mégis rengeteg dolgot megéltünk együtt.

– Ő biztosan vonzódik hozzád – jegyezte meg Terézia. – Tegnap harminc kilométert biciklizett, hogy eljöjjön. Meg még ugyanannyit vissza is. Nem hinném, hogy született férfi, akiért én ezt megtenném.

– Voltak jó és rossz napjaink – mondja Bálint. – Te nem biztos, hogy megértened azokat az embereket. Elmesélek neked egy napot

Emlékezés

Szombaton, lévén, hogy nem volt málnaszedés, hazaugrottam. Megfürödtem, tiszta göncöket pakoltam, azután, uzsgyi vissza. Az öreget csak az istálló környékén láttam. Segítettem bevinni két bála szalmát. Vacsorára tejfeles csirke volt. Az anyósjelölt igazán ért a főzéshez.

A vasárnap a világon általában pihenőnap, de Dombfalun nem. Számomra pedig a málnázás hetedik napja volt. Már az asztalnál ültünk, amikor kint még alig pirkadt. Előttünk szalonnás tojás gőzölgött. Várni kellett vele, hogy falni lehessen.

– Eltelt az egész szombat, és semmit sem csináltunk, nem is tudom, ilyen nagy dologidőben, miért nem veszik szombaton is a málnát – sópánkodott már reggel az anyósjelölt. – Egy nap alatt ilyen időben sokat érnek a szemek.

– Rádadásul lehet, hogy ma vagy holnap engem is kicitálnak a téeszbe – morogta az öreg. – A téesz málnája még egyszer sem volt becsületesen megszedve. Tudom, egyesek megengedhetik maguknak, hogy vasárnap ürügyén lustálkodjanak, de nálunk ez nem divat. Az állatokat etetni kell, akár ünnep van, akár csütörtök. Elég nagy baj nekünk az, hogy a málna árát így lenyomták, ha még le is engedjük hullani, akkor még a kapálás ára sem jön be rajta.

– Nem lehetne ebben a málnaügyben tenni valamit, Mariska néni? – érdeklődtem.

– Semmit, az égadta világon semmit, fiam. Ha a zöldért-esek elé rakjuk a papírt, amiben kilónként hatvan forintot ígértek, azzal törlik ki a szemünket, hogy az csak előzetes szerződés volt, mindenféle felelősség nélkül. Kitolnak ezek velünk, ahol tehetik. Az áfész is, a hűtőház is a málnából gazdagodott meg, tőlünk olcsón megvették és eladták külföldre drágán. De most már ott sincsenek meg a jó szakemberek.

– Megmondtam már, ha bepörgetnek, akkor lekaszálok! Vetek bele kukoricát, őszí árpát, vagy akármi mást – indulatoskodott az öreg Sas.

– Könnyű handabandázni, hogy kiirtod? – zsémbelt a felesége. – Most és jövőre teremne a legtöbbet. Hogy mi mindennel ver bennünket az ég. Beszéltem a felvásárló Jóskával, szerinte most már az ellenőr is itt marad egész szezonzban.

– Panaszt is tehetnének – véltem.

– Hol, fiatalember? Hol? A tanácselnöknél? Az ő málnáját is csak harmadosztályúba vették át tegnapelőtt. Különben is holló a hollónak nem vájja ki a szemét!

Már összehajkoltunk, útra készen álltunk a Marikával, amikor megszólalt Sas anyó:

– Kisleányom, tedd majd oda a fekete ruhámat! Beugrok majd kis misére.

– Egy vasárnapot kibírna nélküled a templom – morogta az öreg.

– Szóltam én neked, hogy este miért mész át a kocsmába?

– Még csak az kellene! Viszont a biciklit elviszem.

– Elindulhatnátok, gyerekek! – nógatott bennünket az anyósjelölt. – Apátoknak be kell menni az istállókhöz a lovakért. Én meg még nem ettem meg a malacokat.

– Jól van. Menjünk, Marika!

Negyed öt – mérgelődtem magamban – nálunk ilyenkor még alszik az egész város, itt csaknem minden házban világít a lámpa. A mi kis városunkban nyolc óra körül van takarodó. Utána már hallatszanak a járdán koppanó léptek, és gyanakodva mér végig az, akinek véletlenül a nyomába szegődsz. Egy hete vagyok ebben a faluban, és máris ismerem. Az ott: a csősz kutyája, első reggel a faluszélig kísért az ugatása. Most rám se hederít. Nemsokára kiürülnek a házak, megte-lik a határ. Bennünket azért kevesen előztek meg.

– Bálint. Vihetnéd egy kicsit ezeket a ládákat! – szólt Marika.

Elszégylettem magamat. Miközben én a vizes edény-nyel és Sas Anyó ruhájával telt szatyrot lógáztam, aközben Marika két-két ládát szorongatott a hóna alatt.

– Már előbb is mondhattad volna. Igazán udvariatlan vagyok. Persze, kár volt a ládákat cipelni, elég lesz a vödört is teliszednünk, mikorra az apád kiér.

– De közben a szedők is megérkezhetnek.

Miért, belehalunk talán, ha közben megállunk egy kicsit? – kérdeztem magamtól. Fél órán nem múlik ez a málnaszedés, főként most nem kell idegeskedni, amikor ilyen gyenge ára van. Mennyit lehet megszédni egy óra alatt? Öt kilót. Ezzel az árral még az órabér is alig van meg.

Egy darabig szótlanul baktattam, aztán kiböktem:

– Albérletet kellene keresnünk, Marika.

– Albérletet? Hiszen az rengetegbe kerül.

– Bizony elég sokba. Olyan keveset beszélgettünk. Tudod ugye, ha itthon maradsz a gyerekekkel három évig, akkor nem kapsz gyermekgondozási táppénzt?

– Azért megpróbálok elhelyezkedni a térszben, ha meg nem sikerül, akkor csak kijövünk a te keresetedből.

– Nem sok mindent tudunk félrerakni – jegyeztem meg. – Az albérlet, élni is kell valamiből, a gyerekek is sok apró holmit meg kell venni. Látom azokat a kollégáimat, akik nemrégiben nősültek...

Hirtelen egy motoros állt meg mellettünk. A srác, aki rajta ült, odaszólt.

– Szia, Mari!

– Szia, Gyszi!

– A földre mész?

– Hova mennék? – kérdezett vissza Marika.

– Gyere, elviszlek motorral.

– Kösz! – mondta és felült.

Pár pillanat és már el is füstöltek. Ott álltam a hónom alatt két-két ládával és szinte földre gyökerezett a lábam.

Hát ez meg mi volt? – töprengtem. Azt mondja meg valaki: ez mi volt? Jön egy fickó, nekem nem is köszön, de nem ez az érdekes, a kisasszony se szó, se beszéd, fel pattan a motorbiciklire és visszainteget. Ez túlnő a józan ész határain. Itt hagy engem négy málnás rekesszel, és elviharzik. Csak azt tudnám, ki lehetett ez a fickó? Eddig még nem láttam. Lehet, hogy valami titkos udvarló. Talán egyik régi sráca. Ammira biztos voltam a dolgom-ban, hogy eddig még egy szóval sem kérdeztem a Marikától, hogy előttem legyeskedett-e már valaki körülötte. Az is lehet, hogy már valaki, előttem letöltötte a négy évet, ami a vén lókötő szerint a házasságig dukál. Lehet, hogy a „Szia Gyszi” volt a Marika szíve választottja, csak közbejött velem a kaland és a teresség. Sőt talán a kis Tibor sem az én gyerekem?

Megnyújtottam a lépteimet, de a súlyos gondolatok csak nem akartak elkerülni.

Mi az, hogy fogja magát és felül egy vadidegen srác motorkerékpárjára? Nem hinném, hogy valamiféle rokon lehet, hiszen azokat mind odacsődítették az eljegyzésre. Bizony lehet, hogy igaza volt az öreg lókötőnek is, mikor szigorúan fogta az anyósjelöltet.

– De gyorsan ideértél, Bálint – mondta Marika.

– Gyorsulod? Hát a motorosod hol van?

– A Gyszi? Három földdel arrább szedi a málnát. Az anyját ismerheted, minden délben ideköszön.

– Régi haverod? – csaptam le.
 – Ki?
 – A Gyszika – ágaskodott bennem a kisördög.
 – Ő, persze, együtt jártunk általánosba és gimibe is, ő pattantyúsos volt, én meg tudod, zrinyis.

– Értem. Szóval a Gyszika nem olyan sobribunkó, mint akikkel péntek este a vendéglőben komáztam.

Marika talán észrevett valamit a hangomban, mert két bokor között rám nézett.

– Most meg mi lelt?

– Semmi, csak arra gondoltam, hogy ma este kiballagok a korzóra, hátha akad ott egy olyan leány, aki felvesz, megmotoroztat.

– Az dühít, hogy engem hozott el és nem téged? Te nem érzed, mennyire fáj a lábam, Bálint.

– Mutasd meg a Gyszidnak, majd ő megvizsgálja.

– Neked teljesen elment az eszed! Gyere ide, hadd pusziljalak meg! – mondta Marika.

Nem tudtam ellenállni. De mikor visszaálltunk a málnasorba, a Gyszika csak nem ment ki a fejemből.

Talán az anyád abba is belement, hogy míg én az egyik szobában alszok, addig te a másikban fogadhasd a másikat – gyanakodtam magamban. Vagy ő is maradt. Miért ne? Majd leimádkozza vasárnap. A rosseb egye meg ezt a rohadt málnát is, szúrja, böki a kezemet. A Gyszika itt szedi a málnát a harmadik táblán, és eddig még sosem mutatta meg a kisasszony. Gondosan titkolta. Talán még integetett is neki, miközben én a bokrok alját szemeztem. Lehet, hogy ez az apja jelölje. Az apja...

Erről eszembe jutott az előző nap félbe maradt beszélgetés. Megkérdeztem:

– Mit mondtál tegnap? Hol volt az apád?

– A nőjénél – felelte újból.

– Kinél?

– Már megint ezzel nyaggatsz? Egy öreglányhoz jár már tíz éve.

Az öreg Sas meg egy öreglányhoz jár – gondoltam –, és ezt milyen természetesen mondja a kisasszony? Hát persze! Mi van abban? Az apuka leszedte a málnát, az apuka megetette a teheneket, csak megérdemel annyit, hogy elmenjen a kurvájához, majd mire visszaér, az anyuka szépen megveti a hitvesi ágyat, felrázza a vánkost az apukának. Odakészíti a tiszta klottgatyt és lefekszik.

– Anyád tud róla? – értetlenkedtem.

– Miért ne tudna?

– És tűri?

– Mit tehetne?

– Hát váljon el tőle! – jelentettem ki.

– Miért, hiszen jól megvannak.

– Hogy azt a kutya mindenségit, hát hiába epekedik utána, ha az máshoz jár ízélni.

– Az apu? Nincs már annak annyi mérge.

– Mije?

– Hát így szokták mondani, szóval az apu és az anyu már egyre ritkábban. Elmegy, elviszi a csomagot, megiszik egy pohár bort és hazajön. Ráíratja a Mulyzsi már a házat is.

– Ki az a Mulyzsi?

– De értetlen vagy, hát Brigitta néni, az öreglány. Csak mi, otthon hívjuk Mulyzsinak, mert szegényem olyan tehetetlen. Mindent az apunak kell csinálni. De most már ne beszéljünk róla, mert ott jön az egyik napszámos.

Elnémultam, de közben járt az agyam:

Minek is beszélni róla? Értem én a dolgot. Minden világos. Ráíratta az öreglány a házat, azért már csak érdemes elengedni. Különben sincs már annyi mérge? Így mondta a kisasszony? A kisasszony járatos az ilyen szakkifejezésekben, bizonyára még tudna szebbeket is mondani: már lekonyult a fejsze nyele, hullatja a szőrét az öreg fogaskerék, meg ilyesfélét. Az apuka jól dolgozott, még ötvenen felül is futotta az erejéből egy újabb házra. Persze, hogy szereti az anyuka. Így már minden érthető. Este az öreg lócsiszár megpusztilja Mariska nénit, és azt mondja: „Elmegyek, anyukám, hajtok egy kicsit a házáért.” Mire ő: „Menj csak, apjuk. Sajnállok, hogy ennyire megdolgozol érte. Megpróbálnám én is, de látod, nem kellek már senkinek.” Lám, az öreg lóvakaró, ki gondolta volna róla, hogy ilyen leleményes, odaadó családapa? Bizonyára ez az oka, hogy haragszik rám. Más jövőt szánt a lányának, ha nem veszíti el a fejét, és nem szed össze tizennyolc éves korában egy gyereket, akkor pár év alatt három háza is lehetne. Az a fontos, hogy a Marika kisasszony nem fáradt el. Megkímélte a Gyuszika.

Megérkezett az öreg Sas.

– Már ennyit szedtetek? – csodálkozott. – Hiába, mire összekészülődik az ember. Szerencsére a téészenben kaptam egy délelőttöt. Azt mondta az elnök, hogy ennyi pénzért nincs értelme válogatni a málnát. Megpróbálja valahova lének elszerelni. Ráadásul otthon még azok a dög baromfiak is kifutottak az udvarról. A szomszédasszony segített behajtani őket.

Nini, a szomszédasszony, és talán a Mulyzsinál is behajtotta már őket – gondoltam.

Nemsokára beállított Sas anyó is.

– Azt mondja a Kovács szomszéd, hogy nem kapott ládát. Mi lesz velünk? – sopánkodott.

– Már amikor én jöttem is alig volt – legyintett rá az öreg.

– A szomszéd szerint a többi faluban nincs már három napja láda. Azt hallotta, hogy Pátkán meg éjszaka kitörték az átvevőhely kerítését, Tényőről már elkergették az átvevőt – sorjázta a rossz híreket Sas anyó.

Nocsak! – hasított belém a felismerés. Az öreg a szomszédasszonnyal tyúkokat kerget, Mariska néni meg a szomszédal kvaterkázik, így azután egyáltalán nem csodálkozhatok, hogy a Marika egyetlen hívó szóra felpattan a harmadik málnaszomszéd motorjára.

Kedvetlenül ment a munka. A napszámosok kapdosták ugyan, de nem beszéltek. Liszka néni meg hiányzott, mert mint megtudtam, ő betartja a vasárnapot, elmegy a templomba és utána meg pihen. No és a vasárnapi szórakozásához tartozik, hogy délután ismét felöltözik, átmegy a kocsmába, ott külön az ő kedvéért tartanak néhány üveg szekszárdi vöröset. Megiszik belőle csendesen két decit, azután hazamegy.

– Majd lesz még itt is valami balhé. Engem nem érdekel, ha nagyon megdühítenek, lekaszálok az egészet – ígerte meg sokadszor az öreg. – Ez az utolsó szavam! Dolgoztunk éppen eleget, a leány férjhez megy, tovább az ő gondjuk a bajuk.

Sas anyó ismét a szóeltéréshez folyamodott:

– Reggel néztem, az esküvő hetére éppen jók lesznek a kacsák, remélem, elég lesz ez a harminc, amit tettem tölmi.

– Már hogy a fészkes fenébe ne lenne elég – hördült fel az öreg –, hiszen van ott még tíz liba is, tyúkot meg hoz annyit a rokonság, hogy el is engedhetsz belőle.

Csak azt tudnám, minek kell ekkora felhajtás, ha ennek a leánynak a helyében lennék, én elbujdosnák a szégyentől, nemhogy rokonokat hívjak. Egyáltalán voltak már ezek meghívni valakit?

– Tudhatod, még arra sem érnek rá, hogy meghaljanak, a helybelieknek szólhatnak esténként is, a Bözsiékhez elmennek majd a hétvégén. Akkor meghívhatják a Bálint rokonait is. Ugye fiam, úgy jó lesz?

Nekem jó! Nekem, minden jó. Nekem még a Gysuzit is meg kell majd hívnom – gondoltam. Letérdelek, mert már nem hajlik a derekam.

– Mi van veled, Bálint? – kérdezte az anyósjelölt. – Egész nap szavadat sem hallottam.

– Hagyja csak anyu, kitört rajta a féltékenység. Reggel a Gysuzi elhozott motorral, hogy ne kelljen gyalogolnom. Erre fel, a fiatalúr felfújta az orrát.

Az öreg Sas rámordult:

– Van már vőlegényed, ne merj más legényekkel motorozni!

No nézd csak – csodálkoztam. – Az öreg még a végén mellém áll. Ezek szerint a kisasszony tudta, hogy mi a bajom. Mégsem jött ide, egy szóval sem engesztelt, egy mondatral sem vigasztalt. Törődik is vele, hogy én...

– Ugyan már, apjuk, semmi sincs abban, hogy elhozza idáig. Rendes gyerek az a Gysuzi – próbálta elkenni a dolgokat Sas anyó.

– Megmondtam, amit megmondtam – dörmögte az öreg –, itt a vőlegénye, mászkáljon azzal, és ne kéredzkedjen más motorjára.

Ezért azután este inkább felültem az öreg mellé a bakra.

– Nem velünk jössz, Bálint?

– Segítek átadni a málnát, Mariska néni – feleltem.

16

Bálint nővére türelmesen hallgatja az öccse történetét.

– Biztosan, jól letoltad a Marikát, mikor kettesben maradtatok – jelenti ki.

– Nem.

– Kár. Akkor lettél volna tipikus férfi. Mondd, azok a dudorok a homlokodon nem kezdődő szarvak véletlenül? Ugye, az nem jutott eszedbe, hogy egy terhes nőnek a sajgó visszerével nem a legkellemesebb két kilométert, vagy mennyit mondtál, gyalogolni. Vagy az, hogy férfi és nő között a munkatársi és a nemi viszonyon kívül még másfajta kapcsolat is létezhet. Ha én lennék a Marika helyében, már rég kicseréltelek volna egy normálisabbra. No halljuk, miképpen reagáltál?

– Először csak reagtam, utána meg álltam.

– Szóval nem mondd el nekem, hogy mit csináltál. Ismerlek – jelenti ki Terézia, és kezébe fogja az összekészített könyveket.

Bálint kinéz az ablakon és dr. Nagy kocsiját pillantja meg.

– Hát a doki meg mit keres itt ilyenkor? – kérdezi értetlenül.

– Lehetetlen alak. Nem tudott pontos lenni? Fél tizenegyre beszéltük meg – zsörtölődik Terézia, de az arcán látszik, hogy elégedett a doki sietségével.

– Behívjam? – kérdezi Bálint. – Talán megnézhetné a pulzusomat.

De nincs rá szükség, mert csakhamar nyílik a lépcsőház, majd az előszoba ajtaja.

– Á, hogy van a nagybeteg? – lép be az arcán széles mosollyal dr. Nagy.

– Lassan gyógyulgatok, de maga doktor úr, pardon, te doktor úr, látom, mindenáron össze akarsz szedni...

– Moderáld magad – fakad ki a nővére.

– Elárulhatom, hogy a nővérem a legjobb kombinéjét vette fel, sárga, pocsék színű, csipkés, de jól áll neki – szellemeskedik Bálint. A nővére belepirul a vádba.

– Miért szekálsz? – kérdezi dr. Nagy. Látszik az arcán, hogy ő is mérges a fiúra.

– Ne féltsd te őt. Ő az egyenrangú nő! Vele úgy tárgyalhatsz a kombinéjéről, mintha a filozófiáról beszélhetek.

Terézia toppant a lábával:

– Vedd tudomásul, hogy igenis fűtyülök az aljas szurkálódásaidra! Csodálom, hogy az a lány egy hétig kibírta melletted. Fogadok, hogy őt is állandóan szekálsz. Máshoz se értesz, csak a sértegetéshez, és még azt hiszed, hogy ez valami komoly, jópofa dolog.

Bálint megvonja a vállát és az ablak elé áll. Ismerősek voltak számára ezek a szavak.

– Egyszer már hallottam hasonlókat – mondta.

Emlékezés

Az anyósjelölt aggódva fogadott bennünket:

– Hol voltatok ilyen sokáig? Már fél tíz.

– Kitört a forradalom a telepen. Jött egy főnök. Mit is mondtak, honnét volt? – szolt felém az öreg.

– A Zöldértről – közöltem.

– Onnét, hogy a nyavalya törje ki.

– No és mi lett? – izgult az anyósjelölt.

– Hát... nem javult a helyzet, mert az átvevő most is csak harmadosztályúba merte átvenni.

– Sokat értetek a kiabálásokkal. – legyintett Sas anyó.

– Még nincs vége! – nyugtatta az öreg Sas. – A felvásárló felesége sirva ment a fejeselek elé, hogy ő ezt nem folytatja tovább. Erre az egyik elkezdett magyarázni valamit a körülötte állóknak, de mindenfelé lehurrogták, megmondták neki egy az egyben, hogy hova menjen. De a fiatalember talán többet tud. Ő a sofőrrel beszélgetett.

– Igazán, Bálint? Mit mondanak, fiam, meddig lesz ez a cirkusz? – fordult felém reménykedve az anyósjelölt.

– Feje tetejére állt minden – véltem. – A sofőr srácot régóta ismerem. Meséli, tegnap végigjárták a Zöldért körzetet, de mindenhol pocsék a helyzet. Van olyan átvevőtelep, ahonnét még a szerdai málnát sem szállították el. Folyik a lé, a szemek megpenészesedtek. De az áfész is teli van. Állítólag, még raktáron van a tavalyi málna is. A hűtőház meg csak rekeszes málnát vesz, azt is nehéz eladni, de azt legalább lefagyasztyják a jobb időkre. Betettek a jugók. Két dollárral olcsóbban adták Nyugatra a málnát, mint a mieink. Világos, hogy a kapitalista a jobb üzletet választotta. Állítólag az áfésznek és a Zöldértnak nyakán maradt a tavalyi termés egy része is. Egy teljes esztendeig fagyasztyották, most akarták eladni, de kiderült, már csak ipari festéknek vagy minek lehet használni. Azt állítja a srác, hogy a külkereskedők tolták el a dolgot.

– Ó, hogy a mennydörgős mennykő szakadna rájuk! Persze őket odafent jól megfizetik, őket nem bántja senki. Sőt, ha olcsó a málna, talán meg is dicserik őket. Legalább nincs nagy jövedelme a parasztnak – sopánkodott az anyósjelölt.

– Én inkább azt hiszem, hogy az olcsó árat, azt már az itteniek találták ki. Látták, hogy a termés, rátesznek egy lapáttal a hasznukra.

Már nem először mellém állt az öreg Sas.

– Igaza lehet a fiatalembernek. A Kovacsics Dani fia, az, amelyik bent dolgozik a hűtőházban, mondja, hogy tőlük a régi áron szállítják. A Mezőker és a földműves szövetkezet fölözi le a hasznót.

– De nem is ez a baj! – toldtam meg.

– Hát mi, Bálintom? – tudakolta Sas anyó.

– A sofőr srác szerint azért járták végig a telepeket, hogy bejelentsék: nincs rekesz! Mert, ha ládát nem adnak, akkor málnát sem lehet szedni.

– Ó, magasságos egek, még ez is! – siránkozott az öreglány. – Szerencsére nálunk még tele a telep. Apjuk, holnap reggel odamész a kocsival és elhozol háromszáz ládát. Az elég is lesz a zömére.

Biztosabb lenne az egész telepet elhozni, Mariska néni – gondoltam. Az esetleg elég lenne, vagy esetleg a vége felé még egyet-kettőt a szomszéd is kaphatna. Hanem készülődik már elmenni az öreg. Na, vén harcos, ma kiüldözlek a világból – határoztam el.

– Hova-hova, Adolf bátyám?

– Átnézek az öreglányhoz – dünnyögte.

Ez a nyíltság, ez tetszik nekem. Más árkot-bokrot, kazlat bújik a menyasszonyával, réten számolja a virágokat, az apósjelöltje meg őszintén, merészen, egyenesen, mint egy vértanú bejelenti: megyek a kurvámhoz.

Felálltam.

– Én is magával tartanék – közöltem.

És azt hittem: most meg fog enni, keresztben lenyel, felaprit, megtipor, kibelez, ledarál, elcsámcsog, széttapos, agyonüt.

De nem ez történt. Az öreg beleegyezően bólintott:

– Jöjjön csak, ha kedve tartja! De rosszabb a bora ám, mint az enyém.

Nem baj! Engem semmiféle lőrével nem lehet elijeszteni. Megyek és kész! – határoztam el. A kisaszszony úgylátásom durráskodik, egy szót sem szól, jó, ne jöjjön ide bocsánatot kérni, ne térdeljen le előlem. Elég volna, ha annyit mondana: „Igazad volt!” De nem. Hallgat, mint a csuka, mint akinek a Gyula leharapta a nyelvét, mint aki már nem is nagyon akar gyalog járni. Elmegyek az öreggel, utána meg ki a korzóra, ha akad valami nő, fel is szedem, hitemre!

– Te nem mész el, Marika? – szólalt meg Sas anyó.

– Nem – hangzott a szűkszavú, ám sokatmondó válasz.

Egy darabig némán baktattunk az öreggel. Egy jókora csomag lógott a kezében. A harmadik sarok táján megkérdezte:

– Beszélt talán a Marika a vénleányról?

– Csak érintőlegesen.

– Ha összekerülnek a Marikával, majd maga is elhozhatja néhányszor a csomagot – biztatott az öreg.

Ilyen fúrfangos hapsit még nem értem – csodálkoztam magamban. Lestrapálja a szegény amazont, azután mikor neki nincs mérge, a vénlányának nincs háza, akkor átpasszolná nekem. Hát igen: a szeretkezés rokonságon belül maradna. De higgye el, papa, nekem elég a lánya, untig elég, csak hagyjanak egyszer kettesben vele. A Marika a telhetetlen, neki kell még a Gyuszi is.

Egy régi, nyitott tornácos, jó karban lévő, cserépetős parasztháznál fékezünk le.

– Itt vagyunk. Majd előre megyek. Én jobban ismerem itt a járást – ajánlotta az öreg.

– Oké.

– Adj’ isten, mama – köszönt be a vén lókötő.

Bent egy öregasszony ült a széken.

– Neked is, édes gyerekem. No, megérkeztél? Tedd csak le oda a sparheltre a csomagot, majd elrakom!

Nem irigyeltem az öregét, hiszen az öreglány lehetett már vagy kétszáznyolcvankilenc éves. Sőt kétszáznyolcvankilenc és fél esztendő – gondoltam. – Ha így halad, a jövő hónapban betölti a háromszázat.

– A vőjelöltünk – mutatott rám az öreg.

– Hallottam már magáról, jöjjön közelebb! – invitált kedves hangon a néni. – Te meg, Dolfi, tudod hol a bor, töltsél mindkettőtöknek! Azután szereti-e a mi helyes kis Marikánkat?

– Természetesen.

– Hát csak szeresse is, aranyoskám! Tudja, annál nagyobb dolog nincsen, mint amikor két ember élni, halni képes egymásért. Mikor egymás gondolatában olvasnak.

Maradjon a ház az öregé – döntöttem el magamban. Vérmes lehet a néni, alighogy betettem ide a lábam, rögtön vizsgáztatott, bár azt hiszem, nagyon igazságtalan vagyok néha, nem úgy fest a dolog, mintha történt volna ezek között valami. Hiszen a néni daruval kell beemelni az ágyba.

– No, Isten! Isten! – emelte meg a poharát az öreg.

– Egészségünkre! – egyeztem bele. De az első korty után éreztem, ha abból a borból meg tudok inni egy egész pohárral, akkor beiratkozok az élve temetkezők szektájába.

Az öreglány megjegyezte:

– Örülhetsz, Dolfi, hogy ilyen kedves vőd akadt.

Nos, hát Adolf bátyámnak egy kicsit más a véleménye – gondoltam. De nagyon rendes a nénitől, hogy így vadidegenül, ismeretlenül is dicsér.

– Én meglátom ám, ki a jó és ki a rossz. Az én komorra az ember már sokfélével találkozott – folytatta a vénasszony.

– Miért, hány éves a néni? – érdeklődtem álnokul.

– Kilencvenhárom, kisfiam.

Ki is néz kétszer annyinak – állapítottam meg, természetesen csak magamnak.

– Szép kor – jegyeztem meg hangosan.

– Teher csak már. Amikor az ember már nem tud dolgozni, mikor más segítségére szorul, akkor már hajítófát sem ér az élet.

– Csak nem azt mondja Brigitta néném, hogy hiányát látta valaminek?

– Dehogyan, Dolfi, nem is tudom, mi lenne, ha ti nem gondoskodnátok rólam. Ha te minden nap nem fáradnál el az étellemmel, talán éhen is pusztulnék. Kértem én másokat is, mind csak legyintettek. Senki sem vesz szívesen nyűgöt a nyakába. De a Mariska megfőz rám mindig. Nem sokat tudok érte adni, de halálom után mindenem a tiétek lesz, amit itt láttok.

– Köszönöm, Brigitta néném – motyogta az öreg.

– Így se hálálhatom meg azt a sok jót, amit tőletek kapok. Tudom, nehezedre esik itt üldögelni esténként, de mit tegyek, mikor egyedül annyira félek. Ha egyszer elalszom, akkor már nincs baj, mert még csak meg sem fordulok reggelig.

Rájöttem: Valamilyen eltartási megállapodásról van szó. Bár nem sok különbség van betűben az eltartott és kitartott között. Szegény öreg lóidomár, ha tudta volna, hogy mivel gyanúsítottam, bizonyára örökre kitagadna, vagy megszeretne.

Az öreglány viszont a nevemet tudakolta.

– Bálint. Tengeri Bálint vagyok – tudattam.
 – Milyen Bálint? – kérdezte furcsálkodva az öreg is.
 – Tengeri. Tengeri, mint kukorica, tengeri, mint tengerről való – soroltam.

– Úgy látszik, nem tudta Dolfi bácsi sem.
 – Mit vagy úgy meglepődve, Dolfi? Nem csúnya név az. Emlékszem rá, leánykoromban, a mi falunkban is jártak leányok, akik tengerizték a kukoricát. Aztán hol laknak majd, Bálint?

– Nem tudom még néni, kérem. Lehet, hogy Adolf bácsiéknál, de közben bent a városban is igényelek majd lakást.

– Csak azért kérdezem, mert gondolkodtam azon a dolgon, amit említettél, Dolfi. Neked van igazad. Jobb a fiataloknak külön. Nekem már úgyszincs sok hátra.

Az öreg tiltakozott.

– Ugyan, ne mondjon már ilyent, Brigitta néni! Maga örökké él.

– Te, ne ijesztgess fiam, nem akarok én örökké élni. Szóval azt gondoltam, hogy megfogadom a tanácsodat, Dolfi. Átköltözöm hozzátok, a fiatalok meg berendezkedhetnek itt.

– Mi is így gondoltuk a Mariskával – jegyezte meg az apósjelölt.

Hirtelen minden haragom elmúlt, amit az öreg Sassal szemben éreztem. KÜLÖN lakni, ennél nagyobb most nem tudott volna mondani. Legszívesebben megpuszítottam volna azt az áldott jólelkű nénit is, nehezen válhat meg a háztól.

Ha már itt vagyok, körülnézek egy kicsit a lakásban – gondoltam.

– Hova megy fiatalember? – érdeklődött az öreg.

– Szeretnék körülnézni – közöltem.
 – Előbb talán meg kellene köszönni Brigitta néni-nek ezt az áldozatot.

– Igaza van... papa – hagytam jóvá.

De Brigitta néni mellém állt.

– Hagyd csak, Dolfi, látom, örül. Nekem nincsenek gyerekeim, jólesik, hogy én is boldogságot szerezhettek valakinek.

– Nagyon köszönjük, Mamika. Tényleg... szívből – mondtam, és arcon csókoltam a nénikét.

– Ugyan már, ne bolondozzon, megcsókolni egy ilyen öregasszonyt, még elmegy a gusztusa. Mutasd csak meg neki, Adolf! Nem régi ház ez, negyvenkilencben építettem és hatvanhat őszén lett átalakítva. Akkor lett hozzátoldva egy szoba is. Nekem nem kellett a hátam közepére sem. De féltem, hogy romlik a pénz. No menjen, a Dolfi már tudja a járást.

Három szoba volt. Gondoltam: az egyik kicsi, berendezhetjük majd a gyerekeknek, konyha lekövezve, előszoba, éléskamra, kamra: jó műhelyt lehetne belőle kialakítani, padlásfeljáró: talán átalakítható fürdőszobának. A víz már be volt szerelve.

– Tetszik? – kérdezte Brigitta néni, mikor visszaértünk.

– Sokkal többre tartom, mint egy házgyári lakást. Ez meglehet hetven négyzetméter is.

– Inkább száz fölött – nagyrakodott az öreg.

– Akkor meg még inkább jó. Odabent az ötvennégy négyzetméteres kégli már háromszobásnak számít, és elkérnek érte egymillió forintot.

– Olyan sokat, fiam? – csodálkozott a néni. – Hiszen talán nincs is annyi pénz!

- Nem kell egyszerre kifizetni, harmincesztendő a kölcsön, meg a gyerekekre is elengednek valamennyit.
- Itt a magatokéban laktok. A Marika nevéen van.
- Hogy eltitkolta – jegyeztem meg.
- Mert ő sem tudta – mondta a néni és somolygott.

VÁRAKOZÁS

(Bálint verse)

Ott ültek keserves ketten.

Várták, hogy

az idős asszony szemét

összevarrja az álm.

Mindegyikük

a saját gondját méregette,

féltegette.

De valahol,

lelkük varasodó sebei alatt

titkon már

a megbékélés gyógyulgatott.

Tíz óra felé az öreg megjegyezte:

- Mára elég hamar elaludt. Van, mikor éjfél is elforgolódik.
- Sokat kellett őrködni mellette.
- Nem ingyen tettem.

Úgy látszott, a vén lótolvaj még véletlenül sem akarta, hogy jóra hajlamosnak nézzék. Mindegy – véltem – így, egy kilométer távolságból már szépen megleszünk... öreg... öreg. Papa. Leszokok még a lóügyek emlegetéséről is.

Az egyik utcasarkon megállítottak bennünket. Öten is ácsorogtak.

– Te vagy az, Dolfi? Álljatok már meg egy kicsit. A Marika udvarlója, ugye? Jó estét! Te Dolfi, hát hagyjuk, hogy így kibabráljanak velünk? – lázongott az egyik férfi.

– Neked is sok málnád van, én se panaszkodhatok, akinek csak két vödörrel termett, az elhiszem, hogy nem törődik vele, de nekünk csinálni kellene valamit.

– Könnyű azt mondani. De mit? Legfeljebb vasvilágat üthetünk a fejesebbe – háborgott az apósjelölt.

– Vajon tudhat a többség erről a dologról? – vetette fel az egyik ácsorgó.

– Nem hiszem én azt – jegyezte meg egy másik. – Oda kellene állnunk eléjük, felvilágosítani őket.

– Kiket? – kérdi az öreg.

– Hát azokat, akik ilyen dolgokban határoznak.

Közbekottyantottam:

– Mondtam már én is, hogy be kellene menni a tanácsra vagy a párthoz.

– Ugye, fiatalember? Igaza van! Hallod, Dolfi, a vejed is azt tartaná jónak...

– Még csak vőjelölt – közölte az öreg.

– Azután hogyan gondolja, fiatal barátom?

– Hát összeállnának páran, egyikük, a legjobb beszédű elmondaná, mi a hiba. Csak azért kellenének többen, hogy lássák, nem egyetlen ember baja. Meg azért sokan sokat tudnak mondani.

– Én rászánám a holnapi napot szívesen.

– Mondd, te, Miska: kommunista vagy te? – rohan-ta le az apósjelölt.

– Én? Dehogy.

– Hát akkor, mit akarsz te ott?

– Várj csak, Dolfi, a Lőrinc bátyám, az viszont ve-térán is, ő eljöhetne velünk.

– Talán veletek tartana, de olyan vén már, hogy nem tud elmondani két mondatot.

– Az biztos. Kellene egy olyan közénk, aki járatos az ilyen dolgokban. Egyszer voltam a megyei tanácson, azt mondta egy kis nőcske: „Jöjjön velem, bácsika!” Beszálltunk egy liftbe, azt kérdi: „Hányadikra?” Mondom: „Az adósokhoz.” Megnyomott egy gombot és mentünk. Azt mondja, mikor megállt a lift: „Magának még tovább kell menni bácsika, a hatodikra!” És otthagyt. Jó öt percig ott álltam, de a lift nem ment se fel, se le. Ott toporogtam, az ajtóhoz nem mertem nyúlni, mert hátha akkor indul, és bent maradok. Szóval az lett a vége, hogy egyszer csak nekiereszkedett ez az izé, és mit gondolsz, hol találtam magam? Lent a földszinten! Mehettem a lépcsőn gyalog.

– Most mi köze van ennek a málnához? – mérgelődött az apósjelölt.

– Ennek semmi, Dolfi, csak elmondtam, hogy ha nem ismerős az ember, miképpen járhat. Hanem maga nem tudna eljönni velünk, fiatal barátom?

– Én? Nem is ismerem igazán a gondokat.

– Ismerjük mi azokat. Majd el is mondjuk, ne féljen, elhívtam a Horváth Jóska feleségét is, az csörfös, mint a tavaszi szarka. No eljön? Csak hogy elkalauzolja bennünket!

– Elmenjek? – néztem az apósjelöltre.

Mire ő:

– Tőlem kérdi?

– Magáé a málna, nem az enyém, nekem semmi közöm se a faluhoz, se a málnához.

– Ha gondolja, menjen! – egyezett bele. – Hátha segít. Holnap rágyőzünk négyen is.

– Akkor majd olyan fél hét felé benézek magáért. Köszönöm a segítséget, Dolfi.

17

– Elviszem a nővéredet egy kiállításra, utána meg egy társaságba – mondja dr. Nagy.

– Én pedig szeretném, ha te is eljönnél – makacskodik Terézia.

– Eszem ágában sincs.

– És ha véletlenül rosszul leszel? Apu hosszúnapos, anyuék meg bent maradnak takarítani. Sajnálom, Antal, de akkor inkább én sem megyek.

– Megértem – bólogat dr. Nagy. – Kutyaszorítóban vagyok, ha azt számítom, hogy Bálint táppénzes beteg, úgy én semmiképpen sem biztathatom, másrészt pedig elismerem, felelőtlenség lenne egyedül hagyni is.

– Öltözz, Bálint! – szól rá a nővére.

– Tudsz te magadra egyedül is vigyázni, ha meg nem, akkor hallgasd meg anyánk tanácsát, és ne fogadj el idegentől édességet – morogja Bálint.

– Ez elég közönséges visszavágás volt – vélekedik dr. Nagy.

– Hallhatod, Anti! Nem lehet vele beszélni. Macacs, mint az öszvér, és közönséges, mint az útszéliek – bizonygatja Terézia

– Értelmesebbnek gondoltalak – jegyzi meg dr. Nagy és Bálint vállára teszi a kezét.

– Értelmesebbnek, mi? Hát nem vagyok az, doktor úr! Mint már rájöhetett, egy vagyok a szabadlábon rohangászó sok örültből. Értelmesebbnek gondolt, doktor úr? De hiszen én csak emelt szintű iparitanuló-iskolát végeztem. Hogy is emelkedhetnék fel a maguk egyetemi magasságába. Én szeretem a ponyvákat, és

nem bújok el velük a paplan alá, hogy ne lássák, mit olvasok. Én dolgozok a gyárban. DOLGOZOK, ez mindennél erősebb érv. Vagy nem? Hiszen, ha értelmes lennék, már régen rájöhettem volna, hogy vannak kényelmesebb kenyérkereseti források is, mint az enyém. Kimehettem volna Moszkvába, a Komszomoliskolába, vagy éppen Németországba öntödei homoktologatónak. Ha értelmes lennék, akkor beintettem volna a gyárnak, mikor hatvanezer forinttal kiszúrták a szememet a húsz ember eddigi munkáját helyettesítő, szabadalomszámba menő automatámért. Ha értelmes lennék, akkor nem ejtettem volna teherbe egy lányt, és most nem töprengenék a dolgokon, hanem értelmes ember módjára elmondanám a varázsmondatot: ami volt, elmúlt.

– Mi bajod, Bálint? – hökken meg dr. Nagy.

– Az, hogy három hete minden harmadik mondat, amit hallok az, hogy mi bajod, Bálint? Bolond vagy Bálint! Az a bajom, hogy hülye vagyok, azért vagyok hülye, mert bajom van. Mert nem tudok lenyelni bizonyos dolgokat. Ha én azt mondom, hogy piros havat láttam, akkor miért akar mindenki meggyőzni arról: hogy a hó, csak fehér lehet – ordítja Bálint és kicsordulnak a könnyei.

Terézián látszik, hogy közbe akar vágni, de dr. Nagy megelőzi.

– Hagyd – mondja. – Hadd sírja ki magát. Legalább megnyugszik. Sok megrázkódtatás érte az utóbbi időben és egy kicsit instabil alkat.

– Anyuék azt mondják, hogy mikor hazajött a lányéktól a mezőgazdasági munkáról, olyan volt, mint aki megháborodott. Hiába faggatom a szüleimet is. Nekem mindenki csak félmondatokat mond.

Én se mondok semmit, mert engem senki sem ért meg, senki, senki, senki, senki... – suttogta magának befelé Bálint. *Talán, ha nem próbáltam volna a dombfaluiakon segíteni, hanem csak a Marikával törődök, minden másként történik.*

Emlékezés

Ismét arra ébredtem, hogy valaki simogat. Egy pillanat alatt feleszméltem, de hiába meresztgettem a szememet, nem láttam senkit. De a könnyű kezéről, az illatáról ráismertem.

– Te vagy az, Marika? Hogy kerültél ide?

– Halkabban, még felébred az apu. Odabújhatok melléd?

– Persze, gyere csak, ilyen kérdezni.

– Olyan utálatos voltál egész nap... jó, elismerem, nem kellett volna felülni a motorra, de fáj a lábam és csak amiatt örültem, hogy megmenekülök a gyaloglástól. Vedd tudomásul, engem is sért, hogy ennyire nem bízol meg bennem.

– Igazad van.

– Te is olyan leszel, mint az apu? Az is összetoldja az anyut a pappal, a kéményseprővel.

– Csak azért vagyok ilyen, mert féltelek, bújj egy kicsit közelebb, ha nem félténélek, nem törődnék azzal sem, ha egész éjszaka másokkal motorozol.

– Olyan hideg a lábad, Bálint.

– Nemrég jöttünk meg az apáddal. Lehet, hogy fent is van még.

– Az apu? Elég, ha leteszi a fejét, és már húzza is a lóbórt. Kitol vele az a vénkisasszony, mert néha csak éjfél felé alszik el, addig meg nem lehet otthagyni.

Ezért nem mi visszük az anyuval a csomagot, éjjel későn már egyikünknek sincs keresnivalója az utcán.

- Tudod, hogy azt hittem, az apád nőzni jár?
- Majd éppen az apu!
- Marika meghallgathatom?
- Mit?
- Hogy hogyan dobog a kis Tibor szíve.
- Hát persze. Hallod?
- Hallom!
- És ha kislány lesz?
- Majd keresünk neki egy nevet. Ha már férj és feleség leszünk, egyszer délután kimegyünk arra a rétre, és keresünk egy nevet a kislánynak is... akkor már az sem érdekel, ha körüláll bennünket a fél falu, az sem, ha túlérlik a málna, ha nem lesz soha este, semmit sem bánok majd, csak veled törődök, csak téged öllelek.
- És csak engem szeretsz?
- Csak téged!
- Tudod, elképzelttem már, milyen lesz a kis Tibor. Olyan haja és szeme lesz, mint a tiéd, az orra az enyémre hasonlít.
- Miért, talán nekem nagy az orrom?
- Dehogy, csak legyen valami az arcán belőlem is.
- Jó, de a szája olyan legyen, mint az enyém, rendben?
- Oké, de akkor az esze olyan lesz, mint az enyém
- Tessék, most meg már hülyének is tartasz!
- Ki mondott ilyet, Marika? Csupán arról van szó, ha hasonlóan gondolkodik, mint én, akkor jobban el tudok majd vele beszélgetni. Tudod, ha majd tizen-nyolc éves lesz, kiviszem majd málnaszedés idején az országútra, és megmutatom neki a lányokat és rászólok: Válassz!

– És közben te is felszedsz egyet, látom már előre, miben sántikálsz.

– Hát, ha úgy lenne is, csak azért, hogy legyen, aki segít mosogatni.

– Nekem nem kell háló- és mosogatótárs. Haragszom rád. Azonnal vidd el a kezedet a Tibor fejétől. Máris rosszra akarod csábítani. Azért is szülsz majd egy lányt is, egy szőkét, akinek olyan haja lesz, mint neked, csak esze lesz éppen több, és míg ti kimentek az országútra a Tiborral nőzni, addig mi elmosogatunk. De ha elmosogatunk, akkor ugye nem kell neked fiatalabb nő?

– Nem. Különben is még fiatalok leszünk, harminchat éves leszel, amikor a fiad nagykorú lesz.

– Miért fiad?

– Nem fiad! Fiúnk, a Tibikénk. Egy harminchat éves nő még teli van tüzzel. Nem is megyek ki a Tibivel az országútra, mert még a végén, mire hazaérek, te meg-szöksz egy málnaszedő fiúval.

– Málnaszedő fiú.

– Csak neked van málnaszedő fiúd, ez a fiú csak a te málnaszedőd, és nekünk lesz egy Tibikénk, akinek, remélem, már majd nem kell málnát szedni.

– Nem – sóhajtott egy hatalmasat Marika.

– Most miért sóhajtottál ekkorát?

– Ugye nem maradunk itt, Bálint? Azt mondtad, a héten bemész, és szerzel lakást, vagy nézel albérletet.

– Te tényleg nem tudod?

– Mit kellene tudnom?

– Hát hogy az öreg Brigitta háza a te neveden van.

– Senki sem mondta, de különben sem akarok odamen-ni melléje, hogyne, hogy éjfélig virrasztgassak majd, mint az apu, a Tibihez úgyis sokszor fel kell majd kelni.

– Azt beosztjuk, az egyik nap te, a másik nap én.
 – Nem lehet, neked dolgoznod kell, azt se tudnád, hogyan kell egy gyereket cumiztatni.
 – Igaz, de most súgok neked valamit, aminek nagyon fogsz örülni: LESZ KÜLÖN LAKÁSUNK KÜLÖN LAKÁSUNK KÜLÖN LAKÁSUNK KÜLÖN LAKÁSUNK. KÜLÖN LAKÁSUNK.
 – Hogyan? Hisz nem voltál sehol. A szüleidnél!
 – Nem! Nem! Itt! Ebben a faluban.
 – Megvesszük a Tóthék házát? Százhetvenezer forintot kérnek érte. Hol lesz annyi pénzünk? És még rá kellene költeni kétszer annyit.
 – Úgysem találod ki, ha adsz egy pusztit, megmondom... még egyet... szerintem túl olcsó voltam, öt pusztin alul semmit sem árulok el. Úgy, most ugyanennyit a kis Tibor helyett is, hiszen ő is velünk fog lakni.
 – Te uzsorás!
 – Még egyet számoltam... rendjén, most visszaadom az összeset, mert a te házadba megyünk. Hallhattad, a Brigitta néni házát rád írták, az öreglány meg úgy döntött, átjön ide hozzátok lakni.
 – Viccelsz?
 – Ilyennel?
 – Komoly?
 – Komoly! Én már megnéztem. Mondtam is Brigitta néninek, azután csak akkor fogadjuk ám el kisaszszony, ha ez egy komoly ház, nem szeretném, ha este a fülünkbe nevetne, vagy uram bocsá, éjszaka felkacagná a kis Tibort. Nos megtudtam, a nagyszoba a legkomolyabb: parkettás, a másik szoba szintén az, de északi fekvésű. Mondd, nem kellene kicserélnünk délre? Feladok az újságban egy hirdetést: Északi

fekvésű szoba délre fordulna, ha merne. Kőművesek kíméljenek.

– Én nem tudok semmit sem elhinni neked, Bálint. Sokszor a komoly dolgokat is elhülyéskeded, sokszor az olyan hülyeségekből, hogy felülök a motorbiciklire, komoly dolgokat csinálasz.

– Ez most igaz! „Esküszöm, szép Lilla, hidd el, hogy mióta kellemiddel megbűvöltél engemet, már azóta semmi nyílnak, semmi tűznek nem nyitom meg szívemet.”

– Ez melyik versből való?

– Nem tudom, Csokonai írta, azt hiszem, Esküvés a címe.

– Szép vers.

– Írtam én is hozzád egy verset, a nadrágom zsebében van, mindjárt előveszem.

– De csak halkan, fel ne ébredjen az anyu!

– Jó, akkor majd suttogva kiabálok:

MARIKÁHOZ

Bálint verse

**„Indultam hozzád és közben,
 hangszálaim
 a vágyakozások nyálcsurgásai közt
 egy sokszor próbált,
 másoknál aljasított szót
 bömböltek:**

Szeretlek.

**Az érzések sokezer wattos erősítőin át
 A vágyak ontották rezgéseiket:**

Szeretlek. Szeretlek.

**A szavak hullámainál kisimultak a hegyek,
 A távolság ponttá csendesült,**

*Égzengés, autóbuszzúgás,
vonatkattogás
furcsa összhangzata emelte
egyre nagyobbra
a szó kezdeti kuporgását:
amely végül befedte a földet, az eget,
a csillagpontok tátongó térközeit,
az ismeretlen sivatag-barlangjait.
SZERETLEK
E szó lett mindenek ura.
Bezártál körülöttem minden kaput.
Napi falat kenyерemnek,
örökös élesztőmnek,
testiségem napkitöréseinek,
szeretetem csillagvilágú örökmozgójának,
magamnak kívántalak!”*

– Bálint, úgy szeretlek én is, ez olyan szép volt. Miért nem szavaltad ezt eddig el nekem? Énhozzám még sosem írtak verset. Kérlek, mondd el még egyszer.

– Majd a nászéjszakán, jó? Akkor majd elmondom végig, mert még nincs vége, szó lesz majd benne a Tibiről is.

– Bálint, úgy szeretném, ha a Tibi olyan okos lenne, mint te vagy.

Elszelelt az éjszaka, reggel mégis vidáman ébredtem.

– Kimostam az ingedet, Bálint – kedveskedett az anyósjelölt.

– Köszönöm, Mariska néni. Ha számítottam volna rá, hogy vasárnap nem megyek haza, akkor hoztam volna többet is. Hány óra?

– Hat felé járhat.

– Nem szedik a málnát? – furcsállottam.

– Nincs láda.

– Hiszen még tegnap teli volt a telep.

– Az éjjel elvittek három teherautóval. Állítólag más falukban már teljesen elfogyott. Meg kell nyugtatni az embereket.

– És most mi lesz?

– A Marika fél öt óta sorban áll, ő a hatodik. Ha hoznak még ládát, akkor az apjuk odaáll kocsival, és felraknak két-háromszáz rekeszt. Nekünk elég lesz.

– Gondolja, hogy adnak annyit?

– Már miért ne adnának? – csodálkozott az anyósjelölt.
– Eddig is vihetett mindenki, amennyit kért. Nagyon jól tudják itt, hogy nekünk van csaknem a legtöbb málnánk a faluban. Ha három bokorhoz kiadnak három rekeszt, akkor nekünk is kijár a háromszáz. Nincs igazam?

– Majd elmondjuk ezt is a tanácson vagy az újságnál. Remélem, gyorsan intézkednek.

– Benned van minden bizodalmunk, fiam! Olvass csak be nekik! – buzdított Sas anyó. – De vigyázz, ne ragadtasd el magad, nehogy elvigyenek téged is, mint ötvenháromban a Németh Jóskát.

– Neki is a málnával volt baja? – kérdeztem.

– Dehogy. Rácsinált a Rákosi képre. Egyél valamit! Tojás jó lesz? Sütök neked. Persze volt már ezzel a málnával is annyi cirkusz, hogy sokszor azt gondoltam, az apjuknak van igaza, ki kellene vágni, zöldeget ültetni helyette, vagy krumplit. Az is hoz csaknem ennyit. Mostanában sokan feketeribiszkéznek, állítólag jó ára van, és nem kell naponta szedni, sőt nem is bök. Csak azt meg permetezni kell.

– Amíg süti a tojást, elmondhatná, milyen bajok voltak eddig a málnával, mert nekem fogalmam

sincs az egészről. Nem árt, ha kapizsgálok én is egy kicsit a dolgokat, hátha a „küldöttek” belesülnek a mondókájukba.

– Hogy is kezdjem? Gondolom, ami a háború előtt volt, az nem érdekes. A földosztáskor már sokaknak volt itt himperje. Hordóra vették. Hatalmas, két-háromszáz literes hordók voltak. Felraktuk a kocsira, kivittük a föld szélére, teleszedtük, és bent a telepnél négy-öt férfiember lekapta. Lemázsálták, azután kész is volt. Akárkit megkérdezhetsz, mindenki azt feleli, hordóra szedte legszívesebben. Nem kellett félni az embernek, hogy kicsit jobban megszorítja a szemet, vagy ha túlrejt, akkor meglevesedik.

Most nézd meg! Hiába tesznek a ládába nejlont, mégis egész málnapatakok folynak az átvevőnél, folyik a kocsin, folyik a gyárban. De sok van belőle, senki sem törődik a veszteséggel. Régen, ha megtelt a hordó, le lehetett venni egy kicsit a tiszta léből, senkinek sem tűnt fel, senkinek sem fájt.

Azután jöttek a farekeszek. Mondták: exportra megy, kis papírdobozokat kellett hajtogatni, azokat rakosgattuk a ládába. Azt már nem szerette annyira a nép. Akinek kevesebb málnája volt, az még elbíbelődött vele, de a többség csak hordóba borogatta. Aztán ahogy lenni szokott, kezdtek elkanászkodni az emberek. Köveket raktak a hordókba. Ha sikerült eladni valakinek tíz kiló követ, az ugye tiszta haszon volt, és nem is kellett csiperészni, egyszerre bele lehetett tenni a hordóba. Akadtak olyanok is, akik felöntötték a hordót vízzel. Ezeket az ügyesebb felvásárló rögtön

lefülelte, mert elég az, ha az ember beleteszi a kezét a vizezett málnába, az lilásan fog, míg a tiszta málnalé piros.

Szóval ment ez egy darabig. Azután a felvásárlóknál is egyre gyakrabban járt a vödör a kútra, a szállítók is meg-megálltak a Duna mellett. Tudom, egyszer megjelent a pesti konzervgyártól egy bizottság. Azt kérdezték: „Mikor esett itt eső utoljára?” – „Régen” – hajtogatták a mieink. Mert tényleg száraz nyár volt. „És folyó van a faluban?” – akadékoskodtak az idegenek. De mi csak dombot tudtunk mutatni. Még a Holt-Pándzsát is megnézték. – „Ebben nincs egy fia hal sem” csóválta a fejét az egyikük. Akkor aztán kiderült, hogy a gyárba háromszor egymás után olyan szállítmány ment tőlünk, ami fel volt vizezve, és kétszer kis hal volt benne.

Végül kinyomozták, hogy Komáromban megálltak a szállítók, kimertek egypár vödör málnát a hordókból és eladták. Hogy ne legyen sok hiány, a Dunából vizet merítettek a helyére. Hat sofört és kocsikísérőt bocsátottak el emiatt.

– Az jó lehetett – mondtam nevetve. De az anyós-jelölt meg folytatta:

– Akkor már fenyegetőztek, hogy beszüntetik a hordóra történő átvételt, de másként alakultak a dolgok. Valamelyik szomszéd falubeli fiatalember bekerült a pesti konzervgyárba. Ismerte a dörgést, ezért kiokosította az otthoniakat. Utána már, mikor jött a konzervgyári átvevő, azzal kezdte, hogy megmártotta ujját a hordóban: „Ez nem kell” mondta. „Ez sem.” Nyolc vagy tíz hordó málna ott maradt a felvásárló nyakán. Kárba persze nem vezett, mert

kipréselte, eladta léként, de utána ő is jobban vigyázott. Később pedig ez a szomszéd falubeli fiatalember osztályvezető vagy mit lett ott Pesten, erre bejelentették: nincs tovább hordó, csak rekesz. Tudom, mikor ez kiderült, az apja és a nővére házában még az ablakokat is bedobálták, mert úgy terjedt itt a málna, mint búzaföldön a mácsonya. Eleinte mindenki csak egy kicsit, azután mindig többet, még ötven ölet, még száz ölet hozzátoldott. Tudod, fiam, sok vele a munka, úgy igaz, de az ember egyben kapja meg a pénzt.

Hallhattad, már itt mindenki úgy számol: „Megveszem a tévét málnaszedéskor.” „Jövő málnaszedés után pucoltatok.” „Férjhez adom a lányomat.” „Bete-szek a takaréka tízezret”. De akkorra már fontossá lett itt a himper, mint ahogy máshol a barack, az alma, a sárgarépa. A talaj jó hozzá, meg mit mondjak még, megszokták az emberek a vele való dolgot.

Megterem itt a szőlő is, mégis sokkal kevesebben foglalkoznak vele, pedig a munkája sem sokkal több. Én képtelen vagyok neked ezt megmagyarázni. Egyszer itt valaki összeszámolta, hogy ha munkadíjat meg mindent: földet, ganét belekalkulálunk, akkor alig éri meg málnát termesztetni. Lehet, hogy igaz van az illetőnek, de nekem, mikor összekérültünk, azt mondta az apám: „Ott van a kert vége, kaptok belőle, ültessetek bele himpert!” És valószínű, én is ezt tanácsolom majd nektek.

Hiába mama – gondoltam. Nekem nem lesz időm málnázgatni. És ha nem kapok ilyenkor szabadságot, ha éppen ilyenkor fut be valamilyen sürgős meló, akkor lessem alulról, hogyan hullik?

– Nem kell só abba a tojásba? – kérdezte Sas anyó, majd folytatta. – Szóval elkanyarodtam a dolgoctól. Úgy ötvenhárom, ötvennégy körül kezdték a ládára szedést, vagy talán valamivel később. Akkor már elég sok volt a veszteség, mert ha mást nem számítunk, mint azt, hogy a láda súlya legalább tíz dekával eltér attól, mint amit a valóságban nyom. Ez ötven ládánál már öt kiló. Ehhez még hozzájön az, ami elfolyik. Vagy az az egypár kiló, amit az átvevő a mérlegelésnél csal el. De mit lehetett tenni? A föld be volt ültetve málnával, hát szedtük. Sőt meg is szoktuk! Emlegetjük még a hordót. Minden földműves-szövetkezeti gyűlésen elmondja valaki, de már beletörődünk. Hatvan táján kezdett lecsúszni a málna ára egészen a hét forint ötven fillérig. Azért már nem érte meg vele vesződni.

Biztos hallottad, hogy a Dolfi mondogatja, ha megmérgezik, lekaszálja az egészet. Ő meg is teszi. Hatvankettőben is levágta, még volt rajta valamennyi, mikor megmérgeződött, úgyhogy kihordtuk a föld szélére és ott kapozgattuk le kiszéken ülve. Azóta se szedtem még olyan kényelemben málnát. De nemcsak az apjuk vágta ki, hanem sokan mások is. Kevesebb lett a himper, megint elkezdett felfele menni az ára.

Mi is ültettünk, Fertődről hozattunk új fajtát, mert a környéken mindenhol azt beszéltek, kétszer annyit terem, mint a gyűszűmálna. Láthattad, szép is, nagy szemű is, de be nem érik rendesen és eléggé íztelen. Hogy miképpen gyártanak ebből levet, azt máig sem tudom. Három-négy esztendővel ezelőtt pénzt is adtak annak, aki málnát telepített.

Akkor azután ültetett boldog, boldogtalan, most itt a sok termés, és nem kell senkinek. Hát röviden ezt tudom én mondani neked, fiam!

– Jó ez a tojás – mondtam. – Otthon is sütünk néha, de öt-hat tojás van hármunknak, bizony az meg se kottyán.

– Egyél csak, most jól tojnak a tyúkok, bár a lakodalom biztos elviszi az összeset. Nem bánnám, ha minél előbb összekerülnétek, fiam, az éjjel is agyon idegeskedtem magam. Ha az apja észrevette volna, hogy átment hozzád a Marika, hát szíjat hasít mind a kettőnk hátából, főleg most, hogy ez a málnahistória is felbosszantotta.

Lehajtottam a fejemet és nem szóltam egy szót sem.

Ez volt az eddigi életem legboldogabb éjszakája – gondoltam. Ezt nem veheti már el tőlem senki. És remélem, még sok ilyen boldog éjszakánk lesz, sok boldog nappalunk. Lesz egy fiunk, a Tibor. Lesz egy lányunk, akinek majd ezután keresünk nevet. És ha sikerül valamilyen rendesebb munkát kifognom, akkor lesz egy harmadik gyerekünk is. Az egyik melós lesz, a másik elmegy majd egyetemre, a harmadik meg olyan gyönyörű lesz, mint Marika. Aztán majd egyszer jön hozzánk egy fiú, mondja, hogy elvenné a lányomat, én meg mondom majd neki, hogy szó se lehet róla addig, míg el nem készül az új csavargyártó automata.

– Itt vannak érted, Bálint – szólt rám az anyósjelölt.
– Tényleg elég volt a tojás?
– Köszönöm, elég, mama.

18

Már jó ideje szótlanul ülnek a kocsiban. Dr. Nagy az utat figyeli, markolja a kormányt, mint a meggyőződésesen félős vezető. Bálint magában a Marikához írt verset mormolja, miközben kibámul az ablakon. Terézia figyelme megoszlik Bálint és dr. Nagy között.

– Én még igazándiból most sem tudom, hogy mi történt. Annyi nyilvánvaló előttem, hogy teherbe ejtetél egy falusi lányt, majd miután eljegyezted, elmentél hozzájuk málnát szedni, de az ottani életvitel nem nyerte meg igazán a tetszésedet – foglalja össze a korábban hallottakat dr. Nagy.

– Ez igaz, de csak a felszín. Nem ez a lényeg.

– Jobb, ha nem izgatod magad ezzel a históriával – óvja Bálintot a nővére.

– Ha már egyszer hozzákezdtem, hát végig is mondom – makacsodik Bálint. – Nekem is szükségem van az önvizsgálatra. Már sok mindent másként látok.

– Még mindig haragszol a Marikára? – kérdezi Terézia.

– Miért?

– Hát, hogy tegnap este nem várt téged fel s alá rohangászva.

– Tegnap este? – csodálkozik Bálint, és elmélázva arra gondol:

Hát nem tegnap éjjel volt benn nálam, s mondtuk a verset, és csitítottuk az ágyat? Féltünk és örültünk, kúszunk és repültünk. „Álmodj szépeket!” mondta Marika, és kiosont az ajtón. „Álmodj szépeket!” Mit lehet álmodni, ami szebb egy nő kemény húsánál,

omló testénél, az ölelésnél, ami magasztosabb lehet egy kucorgó élet apró szívdobbanásainál és szívdobbantó rúgásainál. Az álom csupán tragacs, nem lehet összevetni a repülőgéppel. Az álmok visszajöhetnek, de ami egyszer elmúlt a valóságban, az már soha vissza nem hozható, azokról csak álmodni lehet mézédés álmokat, melyek után ecetsavanyú, Brigitta néni bora ízű az ébredés. Tényleg haragszom én a Marikára? Azok után, hogy kiszakította magát a félelme béklyóiból és beszökött hozzám, hogy felgyújtsuk az éjszakát? És most milyen igazságtalan voltam ismét hozzá. Tegnap nem várt? Aludt? De hát honnét is tudta volna, hogy megyek? És ha ma ismét eljön hozzánk? Ha újra lebiciklizik harminc kilométert és nem talál otthon, akkor mi lesz? Vajon nem neki lenne oka a haragra? Hiszen ha tegnapelőtt este nem megyek el a dokival, akkor nem kellett volna hatvan kilométert kerékpározni. Megkérhette volna a Gyuszit, hogy hozza el motorral. Még megárt neki ez a sok biciklizés. Eljött, és nem talált otthon, neki van joga a sértődésre, a kétkedésre. Bocsánatot kell kérnem tőle! Elnézést a tegnapiért, a Gyusziért, elnézést a titkolt gondolatokért, mindenért.

– Állj meg, légy szíves – kéri dr. Nagyot Bálint.

– Megint a rosszulléted? – kérdezi izgatottan a nővére.

– Nem. Bocsánatot kell kérnem a Marikától! Vissza akarok menni Csornára.

– Hogyan mennél vissza? – sopánkodik Terézia.

– És miért? – toldja meg dr. Nagy. – Hisz a Marika, ha jól tudom, nem erre lakik.

– El fog jönni. Megnézni, hogy mi van velem, látni akar, és én nem leszek otthon, hanem veletek csalinkázok. Követelem, azonnal álljatok meg, mert kiugrok a kocsiból! Ti ezt nem értitek. Bocsánatot kell kérnem a Marikától.

Dr. Nagy megállítja a kocsit. Elővesz egy cigarettát és rágyújt. Bálint meglepődve látja, hogy a nővére is kivesz egyet a feléje tartott dobozból, és gyakorlott mozdulatokkal fogadja a doki tüzét.

– Nos, mi a baj, Bálint? Ki vele! – parancsol a fiúra az orvos. – Ha nyomósak az indokaid, ha bizonyosan tudod, hogy jön a Marika, akkor hazaviszlek. Különben míg öltöztél, megbeszéltük a nővéreddel, hogy most elugrunk Marikáért, és négyen megyünk abba a társaságba. Nos halljuk, mondta a Marika, hogy ma eljön Csornára?

– Nem, de megérzem. Én megérzem. Mint akkor is, amikor történt velük az a borzalom. Most akkor ti hallgassatok! Elmondom:

Emlékezés

Hétfőn a dombfalui küldöttséggel bementünk Győrbe. Akkor már nem vették át a málnát, s a leg-egyszerűbb megoldást választották, nem szállítottak az átvevőhelyekre ládát.

A megyei tanácson a portás feltartóztatott bennünket.

– „Milyen ügyben?”

Megmondtuk.

– A harmadik emeleten van a panasziroda. Százhuszonhetes ajtó.

– De mi az elnök úrral szeretnénk beszélni.

– Fontos a dolog – szólt közbe a küldöttségünk ve-

Ugye ezeket tegye helyére a tanács. Majd mindjárt hívja a titkárnőm a hűtőházat is. Addig olvasgassanak valamit.

Megint csöngés, félmondatok hallatszanak. Majd a megyei tanácselnök díszes társaságunk felé fordult:

– Nos a hűtőháznál ígéretet kaptam, át lesz véve az összes málna, pedig maguknak nem oda szól a szerződésük. De az én szavamnak súlya van. Átvesszük, ha harmadosztályúba is, de átvetettjük.

– Harmadosztályúba? – ágaskodott mellettem az egyik dombfalui. És újból rákezdte mellettem a kórus:

– És az ár? A málna egyenlő pénzzel. A málna nálunk élet. A málna nekünk a tegnap, a ma, meg a holnap.

– Megvizsgáltatjuk, ha nem a szerződés szerinti összeget fizetik maguknak, akkor intézkedünk, de az árakat nem áll módunkban növelni – szögezte le a tanácselnök. – Talán már mennek is kifelé a ládás autók, délután megbeszélem az illetékesekkel ezt az árügyet is.

Közben telt az idő és csak ment a sok süket szöveg.

Hirtelen átvillant rajtam a gondolat:

Te jó ég. Viszik a ládákat, egy sereg rekeszt és most Dombfalun mindenki ládaéhes, akinek két bokor málnája van, az is húszat akar még, az is vinne rekeszt, aki még egyáltalán nem látott málnát. Még a végén valami baj éri a Marikát.

Köszönés nélkül hagytam ott a vitatkozó, hálálkodó dombfaluiakat.

Ki kellett érnem a faluba, az autók előtt – döntöttem el, miközben a Baross híd felé futottam. – Majd én segítek az öregnek, kiadogatok három-

száz ládát is. Ötszázat is, ha kell. Mehet ilyenkor busz? Nem!

Volt a zsebemben egy papír, amire felírtam a menetrendet, de láttam, csak délben indul a járat. Tíz óra múlt! Kiálltam stoppolni az útszélre. Jó húsz percig hiába integettem. Végre jött egy teherautó, rajta málnás rekeszek. Elhúzott mellettem. Nem sokkal később egy személykocsi jött, eléje léptem.

– Megőrült, fiatalember? Mit ugrál itt az út közepén? – kérdezte a sofőr.

– Vigyen el Dombfaluiig, megfizetem. Nagyon fontos! FONTOS!

– Nőügy?

– Igen.

– Üljön be!

– Köszönöm. Tudja, féltem a menyasszonyomat. Maga nem ismeri ezeket. A málnáért mindent. Most jövök a tanácsról. Sietek! Nyomja meg egy kicsit, legyen szíves. Utol kell érnünk azt a teherautót.

– Nem látja, hogy egy mentőautó szirénázik és villog velünk szemben? Az abban ülőknek bizonyára nagyobb szükségük van a sietségre, mint nekünk – mérgelődött a különben szolgálatkész gépkocsivezető.

– Látom, persze, a mentőnek utat kell engedni. Csak siessünk, nem sokkal, talán két kilométerrel járhat előttünk a málnásrekeszt szállító kocsi. Nagyon hálás vagyok magának. Megfizetem.

Bálint előtt ismét elsötétül a világ:

Hát nem érzik, közeledik egy egész ménes, egy szürke lovakból álló egész ménes, százezer kanca, százezer csődör, a hasuk alatt fehér pettyek vannak. Először mindig csak jobb lábbal lépnek, majd néhányat ballal. Nézzék csak, a bal lábukat csaknem mindig csupán rúgásra használják. Most mindannyian kinyújtják a bal lábukat, kétszázezer pata közeledik felénk. El fogunk pusztulni. VIGYÁZZ!!!

– Megint rosszul lett – mondja dr. Nagy. – Még az a szerencse, hogy megálltunk. Terézia, kedves, ideadná a táskámat? Egy injekció rendbe hozza. Múló roham az egész.

– Vissza kellene fordulnunk – aggódik Bálint nővére.

– Azonnal Győrben leszünk – jelenti dr. Nagy. – Kár volt erőltetnem, hogy mesélje tovább ezt a történetet. Bár nem hiszem, hogy ez váltotta ki a sokkot.

– Bálint mindig is érzékeny alkat volt – sajnálkozik Terézia. – Emlékszem, gyerekkorunkban állandóan egy tehénről beszélt, aki éjjelenként nyalja a kezét. Együtt aludtunk, és éjjel sokszor felrázott, hogy kergessem el a tehenet.

Dr. Nagy egy pillanat alatt beszúrja a tűt.

– Maga sosem szokott képzelődni? – fordul Bálint nővére felé.

– Nem – jelenti ki kemény hangon Terézia. – Én egészséges ember vagyok!

– Kár – mondja dr. Nagy, majd kisvártatva hozzáteszi – pedig szívesen gyógyíthatnám magát.

– Nem gondolja, hogy ez alkalmatlan idő az udvarlásra? – háborodik fel Bálint nővére.

Az injekció szerencsére gyorsan meghozza a hatását.

Különben egyre erősebb a gyanúm, hogy Bálintnak nem is az idegkimerültség az igazi baja. Leim kórra gyanakszok. Nem mondta véletlenül, hogy kullancs-csipése volt.

– Én nem tudok róla.

– Nem ismerem ezt a betegséget eléggé, de utána fogok olvasni. Igazándiból reménykedjünk, hogy ez a diagnózisom sem igaz.

Azután csak hallgatnak.

MAGÁNYOSAN

(Bálint verse)

Ültek az iszamlós csendben.

Mindketten

mások fejére ontották

szemrehányásaikat,

amiért nekik

nincsenek közös álmaik.

Amiért ez az út,

(minden út)

elfogy, véget ér.

Mert az utak ott kezdődnek

ahol még

Nincsenek utak.

Valahol,

a gyalogösvények előtt

pár lépéssel.

*És egészen addig tartanak,
míg nyomainkat
elmossa az idő és a tér.*

– Még az a szerencse, hogy van saját orvosom – viccelődik pár perc múlva Bálint, miután ismét teljesen létre tért. – Erről jut eszembe, engedd meg, doktor úr, hogy ezennel ünnepélyesen meghívjalak a lakodalmunkra. Nem árt, ha orvosi felügyelet mellett ülöm meg életem nagy napját. Ha lehet, szájkosarat hozzálagaddal, mert akkorra már lehet, hogy harapok is. Már csak két hét van hátra az esküvőig. Holnaptól kezdve mosolyogni tanulok. Talán egy hét alatt begyakorlok egy szép „CSÍÍZ” mosolyt. Mégis jó lenne, ha elvinnétek a Marikához, de ne haragudjatok, szívesebben maradok kettesben vele, most nem kívánczok társaságba. Jobb külön. De most már csak azért is befejezem a történetet...

Emlékezés

Valamiféle baljós előérzettől, egy soha meg nem magyarázható telepátiától hajtva siettettem a gépkocsivezetőt. Nyomta is a gázt, bizonyára hülyének nézett, és gondolta, jobb lesz mielőbb kirakni engem. Az országúttól nem messze van a felvásárló telep.

Kiugrottam az autóból és elkezdtem szaladni. Már jó húsz méterről kiabáltam:

– Marika!

A ladás teherautó éppen akkor fordult be a telepre, az emberek a kapu mentén két oldalra szétválva valamiféle mély csendben álltak ott, az arcukon iszonyat,

persze ezt lehet, hogy csak hozzágondolom, inkább valamiféle mélységes fásultság ült az arcokon.

– Nem látta a Sas Marikát? – kérdeztem valamelyiküktől. Elfordult.

– A módos Sas leánya már elment? – álltam oda egy másik elé. Nem válaszolt. Leríhatott rólam, hogy izgatott vagyok, mert a Sasék szomszédasszonya odajött hozzám:

– Nyugodjék meg, fiatalember. Nem lesz semmi baj. Már Győrben lehet a Marikával a mentő!

A MENTŐ? A mentő? Milyen mentő? Mi történt! Hát mi történt??? – semmit sem értettem.

– Mondja már meg az égre, miért vitte el a Marikát a mentő?

– Hát nem tudja? – kérdezte az asszony. – Azt hittem, megvitték már a hírét. Tudja, olyan buták itt az emberek, mindenki csak a maga hasznát nézi, nem számít se isten, se ember, ha pénzről van szó.

És akkor a ladáskocsi előtt széjjelnyílt a tömeg, és a félbe tört kapuoszlop mellett pár vércseppet láttam a porban. Vagy csak úgy rémlett? Nem tudom már. DE HIRTELEN MEGÉREZTEM, BIZONYOSSÁGGÁ VÁLT BENNEM, HOGY AZOK A VÉRCSEPPEK OTT A MARIKA ÉS A MI KIS TIBINK VÉRE. Üresnek, semminek, fáradtnak éreztem magam. Mielőtt még kicsúszott volna a lábam alól a talaj, és elkezdődött volna az ezernyi szürke ló fergeteges vágója, megpillantottam az apósjelöltemet, bent állt a málnásrekeszek között és összeszorított szájjal szórta fel őket a kocsira. Százat, kétszázat...

– Először ott lettem rosszul. Létre ráztak, és lassanként megtudtam, mi történt.

Marika hajnalban az elsők között érkezett a telepre. A kiosztás hat órakor kezdődött volna, de a faluban futótűzként terjedt a hír, hogy hamarosan elfogy a rekesz. Mindenki, aki mozgott, odaállt ládáért. Talán háromszázan is összejöttek. Az átvevő, látva a hatalmas tömeget, no és a parázs hangulatot, nem vállalkozott igazságtételre és kijelentette, akkor ad csak ki a ládákból, ha már mindenkinek jut. Betelefonált a központjukba hiába. Órák hosszat álldogált a tömeg. Egymást cukkolták az emberek. Egyszer csak jött a hír, hogy Dombfalura küldenek egy autó ládát. Megérkezett a teherkocsi. Félre kellett állni, hogy bejusson. „Vigyázz, mert kifűrnak a helyedről, Marika! Ne hagyd magad!” kiabálta állítólag az apósjelöltem. És Marika szegény tartotta is magát. Lassan, lassan húzódott csak hátra, hogy megtartsa a helyét. A többiek is nehezen mozdultak. „No nézd, még belöknek az árokba” kiáltotta többek szerint a Csukás Irén és hátulról nagyot taszított az előtte állókon. A tömeg, mint tehetetlen bábuk serege, előredőlt és a Marikát odanyomta a kerítésoszlop és a teherautó ütközője közé. Már nem volt ideje kiugorni. Odaszorult. **ODASZORULTAK.** Csak a sofőr lélekjelenlétén múlt, hogy nem vészett oda a Marika is. De elvetélt. A kis Tibor vére pirosra festette a málnaátvevő hely földjét. Van-e borzasztóbb annál a halálnál, ami akkor éri az embert, amikor még meg sem született? A tömeg semmit sem tudott a kis Tiborról. Ők csak a Marikát sajnálták, a vércseppeket látták és belső vérzésre gyanakodtak. A Marika sírógörcstől, fájdalomtól fetrengve fürdött a nyári

porban. És jött a mentő. Elvitte. Öt perc múlva már ismét egymást taposták az emberek. Az apósjelöltem ostorral a kezében odaállt.

– Engedjetelek előre! Az én leányom az elsők között volt.

És az emberek előreengedték. A kis Tibor vértanú vére háromszáz ládáért hullott. Van-e ennél értelmetlenebb halál?

Megérkeztem én, és sajnáltak az emberek. **TALÁN.** Először ott értek a lovak, váratlanul, vágattak velem szemben szürkén, sisteregve, kavarogva. Azután buszra ültem és bejöttem a kórházba. Rohantam a balesetire, elmondtam a nővérnek, kit keresek és milyen bajjal. Ő átküldött a nőgyógyászatra. Marika a kétszázkettes szobában feküdt. Nem szóltak a szobatársai, hogy bementem. Egy másra néztünk a Marikával és sokáig sírtunk keservesen. Annyira, hogy a körülöttünk fekvőknek is könny szökött a szemébe. Tudtam, hogy a kis Tibornak már aligha fogok játékokat készíteni, és nem megyek vele az országútra málnaszedés idején lányokat hajtani. A Marika csak ennyit mondott: „Tibike meghalt. Megkapartak.” Erre én is valami hatalmas fájdalmat éreztem minden porcikámban, nem szűrt és nem is úgy sajgott, mint ahogy a fejem szokott, hanem csak fájt, **FÁJT.** Fáj. Még most is fáj.

– Borzasztó lehetett, elhiszem, hogy kikészültél – mondja Bálintnak a nővére.

Dr. Nagy nem szól, ismét a vezetés foglalja le. Már egészen közel járnak Dombfaluhoz.

– Nem vagyok azóta a régi – mondja Bálint. – Valami hiányzik belőlem. Mindenki másként látja a dolgot: Én tudom, a kis Tibor halála gyilkosság. A Marika szerint véletlenek áldozatai lettünk. Az anyósjelöltem úgy gondolja: az Isten ítélkezett. Az anyám azzal vigasztal, hogy mindez egy szerencsés szerencsétlenség. Az apám rám néz, mint ahogy a múltbára szokott, legyint egyet és azt mondogatja: sajnós, sajnós. Az apósjelöltem, amikor legközelebb a kórházban találkoztunk, nekem támadt: – Maga miatt van az egész. Maga miatt került a falu szájára a szégyenünk...

– Az apósjelöltem, mikor legközelebb a kórházban találkoztunk, nekem támadt: „Maga miatt van az egész. Maga miatt került az egész falu asztalára a szégyenünk, miért kellett magának aznap a megyei tanácshoz menni, mások dolgába ütni az orrát, miért kellett magának a lányommal találkozni?” De az eset óta nem nézett a szemembe és a szája mellett a keserűség két újabb árkat ásott.

Bálint az orvos vállára koppint.

– Álljatok meg itt. Kiszállok. Az a kék színű ház a Marikáéké. Szevasztok! Szórakozzatok jól!

– Biztos, hogy nem akarsz velünk jönni? – kérdezi dr. Nagy.

– Teljességgel. Nyugalomra van szükségem.

– Vigyázz magadra – kéri a nővére.

Bálint bólint. Kikászálódik. Megáll. Úgy tesz, mint ha csak azért várakozna, hogy integethessen a távozó kocsni után. Mikor azok kikanyarodnak az országútra, lehunyja a szemét. Úgy érzi, nem bír továbbmenni, hogy Marika és ő közte mindennek vége, hogy megutálta a világot, hogy nincs felemelőbb dolog, mint mindennap más nő után áhítozni, hogy az utcán játszadozó gyerekek csak azért nevetnek olyan hangosan, hogy az ő fülét felsértsék, hogy telerakják fájdalommal, keserűséggel.

Azután eszébe jut Marika illata, az első félve, remegve lopott ölelés, a tiltott éjszaka, a sok szenvedés, az eljegyzés, az egy hét múlva tartandó lakodalom, a külön ház.

És nem tudja, meneküljön-e, maradjon-e. Tibor nélkül olyan idegennek, értelmetlennek tűnik minden. Örök rés támadt az életén, amit talán sosem tud behegeszteni. Minden erejét összeszedi, hogy elinduljon az országúton egy másik élet felé, és akkor Marika hangját hallja a kapu mögül.

– Bálint gyere. Még születhet kislányunk. Keresünk neki egy nevet!

A könyv kiadását segítették:

Győrújbarát Önkormányzata

Audi

Audi Hungaria Motor Kft.

Győr Város Önkormányzata
Balogh József polgármester

HUNGÁRIA
BIZTOSÍTÓ RT.
az Allianz Csoport tagja

Gardénia Csipkefüggönygyár Rt.

Győr Város Önkormányzata
Jungi Csaba alpolgármester

GYŐRI SZESZGYÁR
Alapítva 1884

Győr Város Önkormányzata
Eredics Imre alpolgármester

Tutti Élelmiszeripari Kft.

Győrújbarát Önkormányzata
Szalóki Géza
önkormányzati képviselő

Megyei Munkaügyi Központ

Kiadja:
Győr Városi Könyvtár
Gamma-Comp

Felelős kiadó: Kucska Ferenc

Nyomás: Palatia Nyomda Kft.
Igazgató: Radek József

Tördelés: Konrád Sándor

Győr

ISBN: 963 00 5031 5